

EVOLUCIÓ DE L'ECONOMIA GIRONINA.

PERÍODE: 2008-2018.

**INFORME SOCIOECONÒMIC PER SECTORS D'ACTIVITAT I COMARQUES.
VISIÓ DE CONJUNT I PROJECTES ESTRATÈGICS.**

Grup de recerca en Economia, indústria i serveis.
Grup de Transferència de Coneixement en Economia.
Universitat de Girona

ÍNDEX

1. Presentació.	4
2. Entorn macroeconòmic.	6
3. L'economia a Girona.	7
3.1. La població	7
3.2. El PIB i PIB per càpita	8
3.3. PIB per sectors d'activitat	12
3.4. L'IPC	21
3.5. Taxa d'atur, nombre d'aturats i atur per sectors d'activitat	23
3.6. La taxa d'activitat	29
3.7. Dinamisme empresarial: creació d'empreses i capacitat exportadora.	31
3.8. Migracions	38
3.9. El mercat immobiliari	40
3.10. El sector turístic	42
3.10.1 El sector hotelier	43
3.10.2 El sector de càmpings	54
3.10.3 El turisme rural	60
3.10.4 Els apartaments turístics	67
3.11. El finançament municipal	76
4. Anàlisi econòmica de les comarques gironines.	79
4.1. La població	79
4.2. El PIB i PIB per càpita.	80
4.3. El PIB per sectors d'activitat.	81
4.4. L'atur per sectors d'activitat.	83
4.5. Migracions	90
4.6. Aspectes distributius i risc de pobresa.	91
4.7. El sector turístic a les comarques	94
5. Comarca de l'Alt Empordà	100
6. Comarca del Baix Empordà	108

7. Comarca de la Cerdanya	116
8. Comarca de la Garrotxa	124
9. Comarca del Gironès	130
10. Comarca del Pla de l'Estany	136
11. Comarca del Ripollès	142
12. Comarca de la Selva	148
13. Enquestes i índexs de clima	155
14. Estructura econòmica i social a Girona: conclusions.	166
15. Fonts d'informació	

Equip redactor

1. Presentació

L'objectiu central d'aquest document és la redacció d'un informe socioeconòmic territorial de Girona província. La majoria de les comarques gironines han recuperat l'activitat econòmica després del darrer període de crisi i la creació d'ocupació ha seguit una evolució favorable els darrers anys. Aquest informe és una eina d'informació que ofereix una visió àmplia i profunda de l'evolució, l'estructura, les fortaleeses i, també, la problemàtica econòmica de la província de Girona i les seves comarques.

Es realitza una anàlisi i diagnòstic de l'evolució que des de l'any 2008 fins al 2018 ha seguit l'economia gironina i cadascuna de les seves vuit comarques. Es presenta l'anàlisi econòmica sectorial, quantificant l'especialització que presenta cada comarca gironina a través dels diferents indicadors econòmics i socials existents.

Aquest període permet analitzar la situació de partida de l'economia gironina just abans de la crisi econòmica, l'evolució durant el període intens de crisi i seguir la més recent recuperació econòmica. L'anàlisi es realitza a partir dels principals indicadors econòmics del territori. Així es poden avaluar les fortaleeses i debilitats a nivell comarcal de l'economia gironina, un pas essencial per a poder desenvolupar plans estratègics. Es detecten les diferents especialitzacions comarcals d'activitat. S'analitza, en particular, l'especialització industrial i turística comarcal com a elements de creixement econòmic a les comarques.

Per a dur a terme l'anàlisi comarcal s'han incorporat tots els indicadors econòmics i socials corresponents a les comarques de: Alt Empordà, Baix Empordà, Cerdanya, Garrotxa, Gironès, Pla de l'Estany, Ripollès i la Selva, dels que es disposa d'informació fiable. Aquest informe també posa en evidència les llacunes que ofereixen les actuals estadístiques, perquè la principal dificultat ha estat trobar suficients dades i mostres significatives per a l'anàlisi comarcal, havent de fer ús d'estimacions en alguns casos. Al final del treball es presenta una relació de les principals fonts d'informació consultades.

El que es mesura afecta a les decisions econòmiques a prendre. I és amb aquesta voluntat que s'ha redactat aquest informe. Però, el que es mesura afecta no només al desenvolupament econòmic si no també al progrés social. La crisi financera i immobiliària viscuda els darrers anys ha deixat un bon testimoni de la necessitat d'incorporar més variables socials al seguiment de l'activitat econòmica.

Aquest informe, a diferència d'altres que posen èmfasi en les dades concretes dels canvis percentuals any a any per a cada variable econòmica, pretén oferir una anàlisi de les tendències a llarg que segueix l'economia a Girona. En el període 2008-2018 tenim la darrera etapa de cicle econòmic negatiu de gran impacte, és per això que l'anàlisi del comportament cíclic és fonamental per prendre decisions econòmiques i socials encertades. A més, les clares diferències en l'evolució econòmica i social per comarques posen en evidència realitats diverses a les que cal aplicar polítiques específiques a fi de garantir l'equilibri territorial. És en aquest sentit que l'informe pretén ser una eina d'informació útil per prendre decisions que reforcin les tendències econòmiques positives però també per corregir les tendències econòmiques i socials negatives que persisteixen a l'economia gironina.

2. Entorn macroeconòmic.

L'economia és global, creixentment internacionalitzada. És a dir, els cicles econòmics traspassen fronteres i afecten a les economies locals i regionals. Amb lleugers canvis de temps i d'intensitat la recent crisi econòmica ha colpejat totes les economies, incloent la gironina.

El primer pas de reflexió d'aquest estudi és per reconèixer la influència externa sobre les característiques i evolució de l'economia i la societat gironina.

També existeixen característiques pròpies genuïnes que expliquen la diferent evolució cíclica i de llarg termini d'una economia com la de Girona. Aquestes característiques són l'objecte principal d'aquest estudi.

L'entorn econòmic avui, desembre 2019, està caracteritzat per la incertesa i apunta cap a un alentiment de l'activitat econòmica. Hi ha un consens general en situar les causes d'aquest alentiment en factors d'índole política: guerra comercial USA-Xina, Brexit, la crisi a Hong-Kong, entre els principals factors. Certament les disfuncions polítiques mundials afecten al comerç internacional i empitjoren les expectatives econòmiques. Els indicadors avançats, que anticipen els canvis de cicle mostren símptomes d'alentiment però lluny d'una recessió comparable a la que es va iniciar l'any 2008.

Algunes economies i alguns sectors productius semblen especialment afectats per aquesta conjuntura. Per exemple, l'economia alemanya, una economia molt exportadora, i el sector manufacturer, també afectat pels problemes del comerç internacional. La situació és especialment complexa quan els instruments tradicionals de la política monetària no tenen a penes marge de maniobra i la situació global del deute públic de la majoria de països avançats dificulta molt un paper alternatiu de la política fiscal.

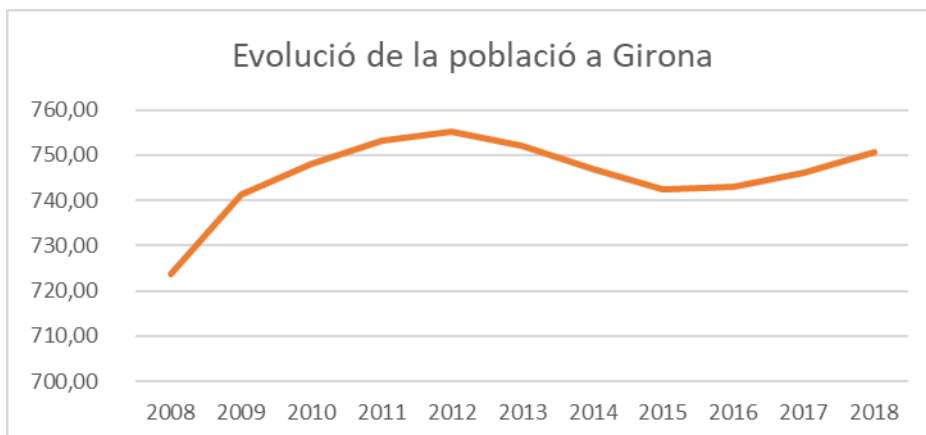
Aquest és el marc i la previsió en el qual l'economia gironina està inserida.

3. L'economia a Girona.

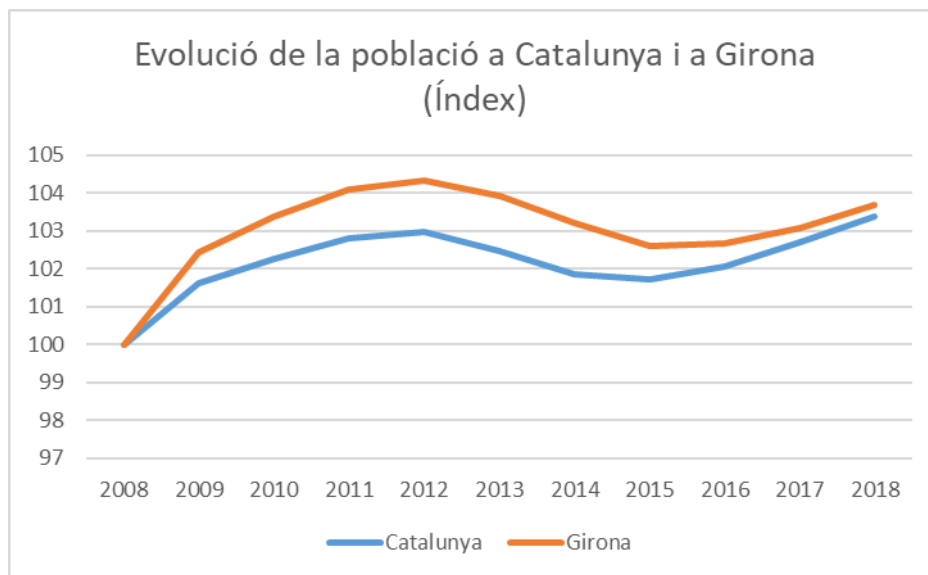
En aquest apartat es presenta l'evolució de les principals macromagnituds de la província de Girona. La majoria de dades es centren durant el període 2008-2018, però també hi ha dades actualitzades del 2019 i en algunes variables es retrocedeix a anys anteriors al 2008 per entendre la tendència a llarg termini que segueix l'economia. Es tracta justament de presentar i interpretar les tendències econòmiques, per això s'analitzen totes les variables claus de les quals es disposa de dades fiables.

3.1. La població

La població a la província de Girona va seguir creixent fins l'any 2012 i, actualment, s'està recuperant de la davallada viscuda els anys 2013, 2014 i 2015. Vegi's que l'any 2018 la població a Girona era inferior a la de l'any 2012.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

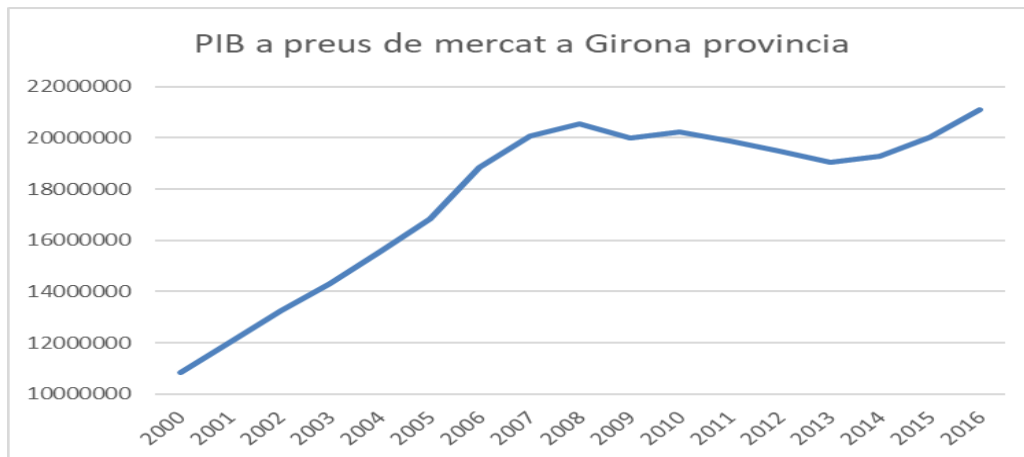
En el gràfic anterior es compara, a partir d'un número índex, l'evolució de la població a Catalunya i Girona en termes relatius. Girona sempre creix més en població que el conjunt de Catalunya, si bé aquest diferència s'escurça els darrers anys. De fet, al 2018 la població catalana ja era superior a la del 2012, mentre que a Girona no. Caldrà veure en els apartats posteriors si entre comarques hi ha diferències de comportament quant al nombre de població i si aquestes es deuen a efectes de migracions de nacionals o d'estrangers.

3.2. El PIB i el PIB per càpita

Per visualitzar bé la tendència del PIB a preus de mercat, una de les principals variables de seguiment macroeconòmic, es despleguen els gràfics des de l'any 2000 fins a la darrera dada disponible i consolidada que ofereix el Instituto de Estadística de España (INE), l'any 2016. Les dades de PIB dels anys 2017 i 2018 que es presentaran en apartats posteriors corresponen a les estimacions realitzades pel BBVA.

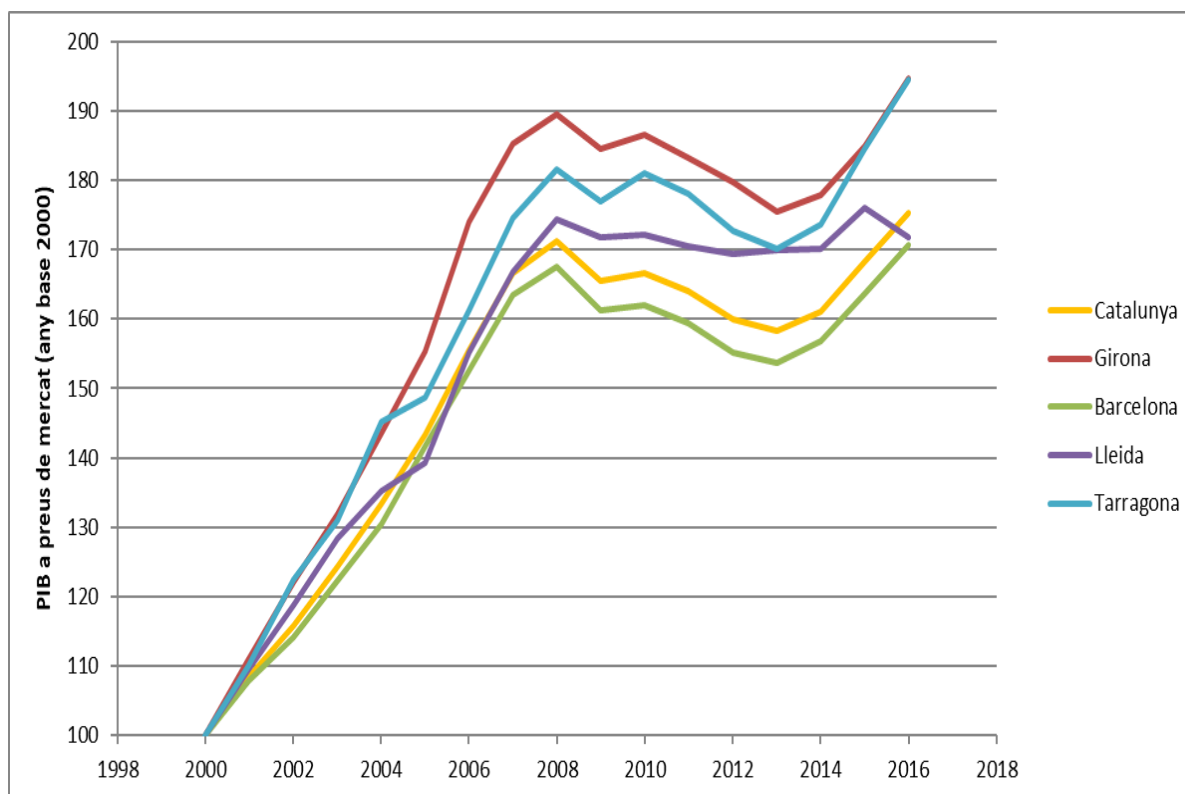
El primer dels gràfics que venen a continuació, reflexa molt bé el cicle econòmic de recessió que s'ha viscut a Girona a partir del 2008.

Evolució del PIB a preus de mercat: període 2000-2016

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Evolució del PIB a preus de mercat: període 2000-2016, base 100=2000.

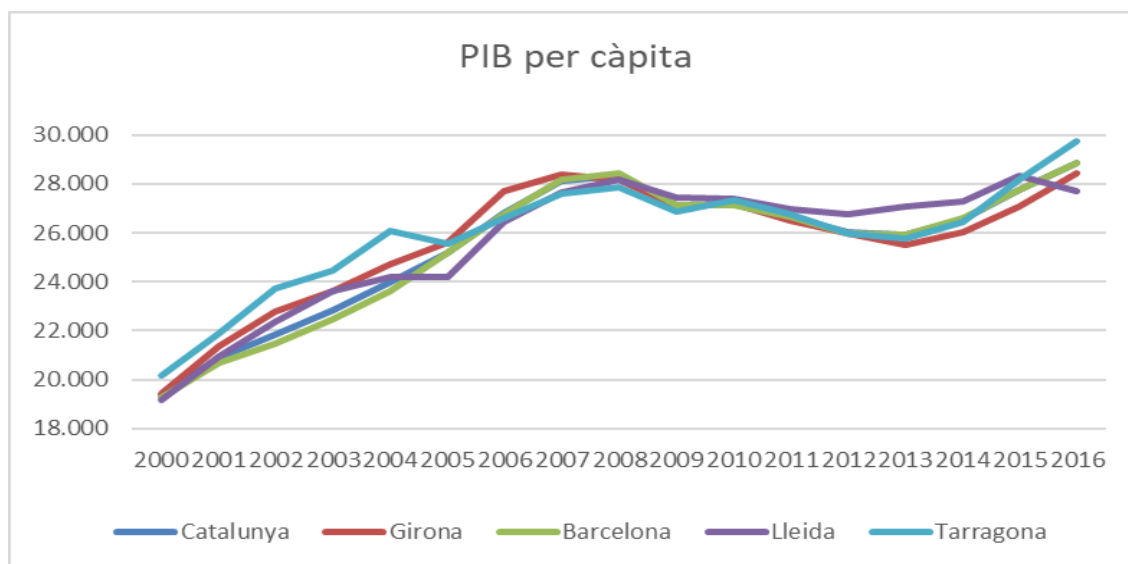

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

En síntesi, el comportament cíclic de l'economia de Girona és molt semblant al comportament de l'economia catalana però els cicles són lleugerament més marcats. De totes les províncies catalanes, Girona és la que presenta un creixement major fins al 2008 i li costa més recuperar el nivell de PIB anterior a la crisi. Mentre Tarragona i Barcelona l'any 2015 ja havien recuperat el nivell de PIB del 2008, a Girona no s'hi arriba fins l'any 2016.

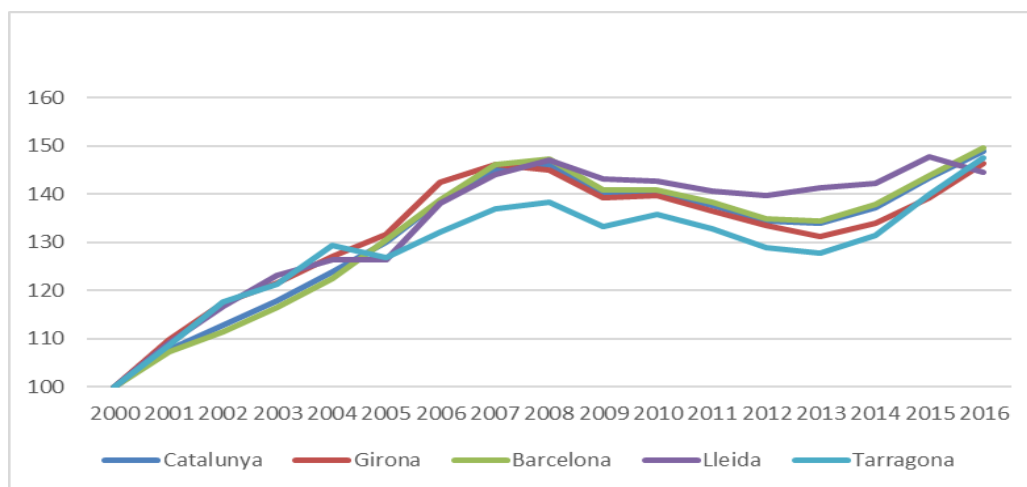
La tendència del PIB per càpita mostra igualment l'efecte del cicle econòmic però més curt. Vegi's que el darrer any en què augmenta el PIB per càpita és el 2007 i s'inicia la recuperació el 2013. Aquesta recuperació no es deu a un augment del PIB, que no es recupera a Girona fins l'any 2016, si no que es deu al fet que a partir del 2012 la població gironina es redueix. En general, Girona no mostra una evolució favorable del PIB per càpita.

Evolució del PIB per càpita: període 2000-2016

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Evolució del PIB per càpita: període 2000-2016, base 100=2000.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Dels gràfics anteriors queda clar que el PIB per càpita gironí segueix l'evolució cíclica però amb major intensitat. Ara bé, si es posiciona l'evolució del PIB per càpita a la província de Girona respecte el PIB per càpita de la resta de províncies catalanes i les províncies espanyoles amb major nivell, el resultat evidencia una continua pèrdua de posicionament econòmic de la província. La dada consolidada de PIB per càpita més recent, any 2016, determina una nova pèrdua de posició de Girona, que queda al darrera de totes les províncies del País Basc, Madrid i Navarra, i també al darrera de Tarragona i Barcelona. Més enllà dels cicles econòmics, a Girona la pèrdua de PIB per càpita és sostinguda.

Nivell relatiu de PIB per càpita provincial, España=100							
1980		2000		2010		2016	
Àlava	161,1	Àlava	136,3	Àlava	145	Àlava	149,1
Tarragona	146,8	Madrid	133,7	Guipúzcoa	136	Madrid	136,4
Guipúzcoa	132,6	Navarra	128	Madrid	130	Guipúzcoa	129,2
Girona	130,2	Tarragona	127,6	Navarra	127	Vizcaya	124,7
Navarra	128,2	Guipúzcoa	123,7	Vizcaya	127	Navarra	124
Lleida	127,8	Girona	122,1	Lleida	118	Tarragona	123,3
Vizcaya	123,2	Barcelona	120,2	Girona	117	Barcelona	117,9
Madrid	119,4	Vizcaya	119,8	Barcelona	117	Girona	116,3
Barcelona	116,8	Lleida	118,1	Tarragona	116	Lleida	113,7

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

3.3. El PIB per sectors d'activitat.

Els sectors d'activitat econòmica s'agrupen en quatre grans blocs: agricultura, indústria, construcció i serveis. A més, el sector industrial es desagrega en:

- Indústries extractives, energia, aigua i residus
- Alimentació, tèxtil, fusta, arts gràfiques, química i cautxú
- Metal·lúrgica, maquinària, material elèctric i de transport.

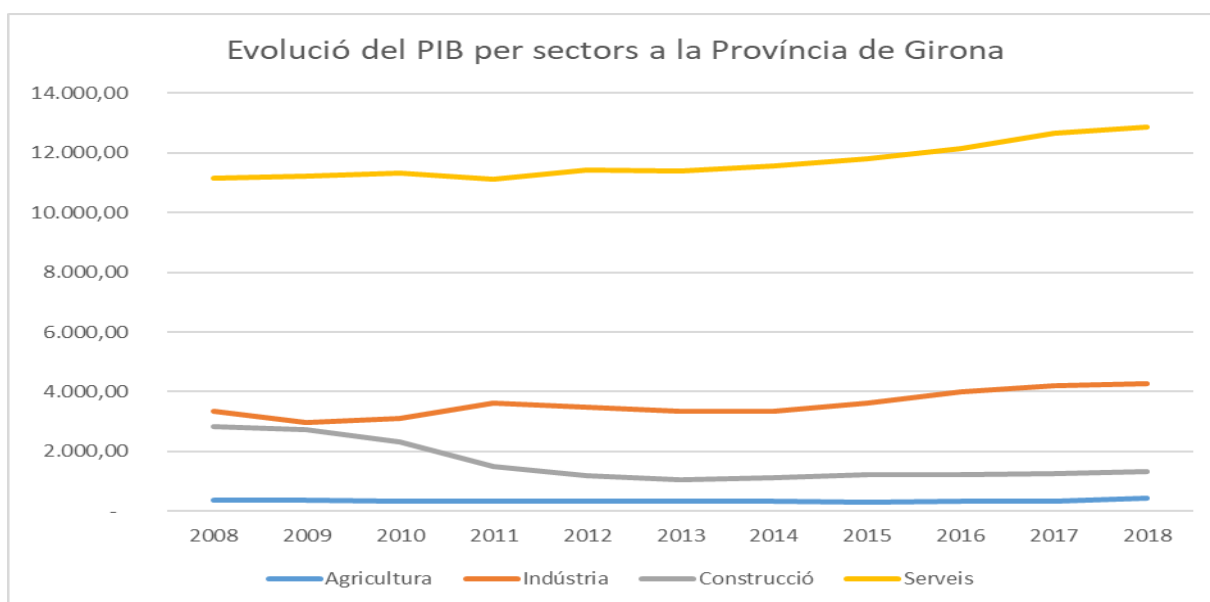
I, el sector serveis es presenta desagregat en:

- Comerç
- Hostaleria
- Activitats immobiliàries, tècniques i administratives
- Transport, informació i comunicacions
- Activitats financeres i assegurances
- Administració pública i altres serveis.

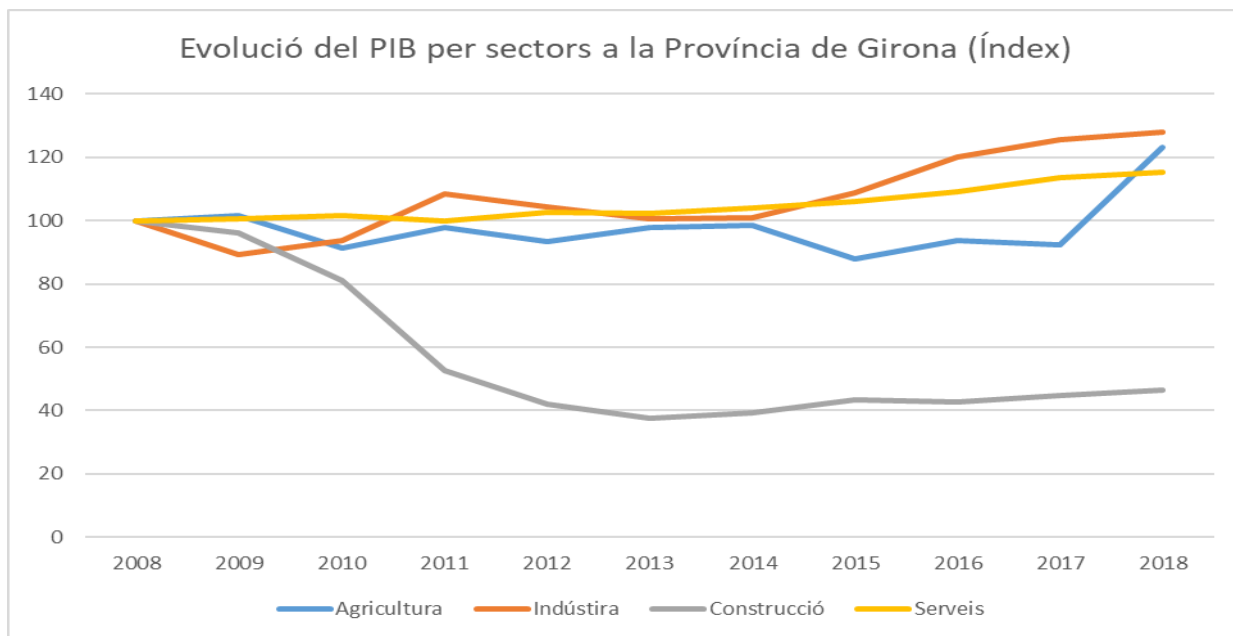
Per al conjunt de Catalunya es disposa d'informació estadística molt sòlida que permet radiografiar l'estructura econòmica del sector industrial desagregat en 20 sectors d'activitat industrial quant a: nombre d'establiments, establiments de 50 ocupats o més, persones ocupades, ingressos d'explotació, import net del volum de negoci, vendes netes de productes, vendes netes de mercaderies, prestacions de serveis, treballs realitzats per l'actiu, subvencions donacions i llegats, resta d'ingressos d'explotació, variacions d'existències de matèries primeres i productes, despeses d'explotació, consum de primeres matèries, compres netes de mercaderies, treballs realitzats per altres empreses, despeses de personal, serveis exteriors, resta de despeses d'explotació, inversió bruta en actius materials i intangibles, resultat de l'exercici, destinació de les vendes, procedència de les compres, valor de producció, consum intermedi, impostos sobre la producció, excedent brut d'explotació i productivitat mitjana del sector. Doncs bé, l'IDESCAT ha confirmat que la mostra d'empreses gironines que figuren dins les seves estadístiques no és significativa i, per tant, no s'ha pogut

disposar d'informació estadística oficial respecte el sector industrial gironí. Això genera un dèficit d'informació a Girona molt rellevant si es volen prendre mesures de política industrial per a potenciar el sector. L'única informació més detallada del sector industrial gironí s'ha d'anar a llegir als informes de PIMEC. En aquest apartat, doncs, es presenta l'evolució de les dades disponibles per als principals sectors d'activitat econòmica i es realitza una anàlisi més detallada del sector turístic gironí, per al que sí que es disposa de més volum de dades.

Es pot afirmar que, a Girona, el PIB del sector industrial i el sector serveis mostra una evolució molt favorable al llarg de període, amb poca afectació derivada de la recessió econòmica. En canvi, el sector de la construcció es redueix pràcticament a la meitat, l'any 2008 el PIB del sector de la construcció representava un 16,13% mentre que al 2018 representa un 6,91%. El PIB del sector agrícola gironí es manté estable i l'any 2018 representa un 2,36%, mentre que per al conjunt de Catalunya el PIB agrícola es situa tan sols al 0,99%. El PIB del sector industrial gironí, amb un 22,83%, supera en percentatge al pes del PIB industrial al conjunt de Catalunya que se situa entorn al 20,7%. En canvi, el PIB del sector serveis és superior a Catalunya (72,96%) que a Girona (67,90%), atesa la major concentració de serveis i Administració Pública a Barcelona.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i BBVA.

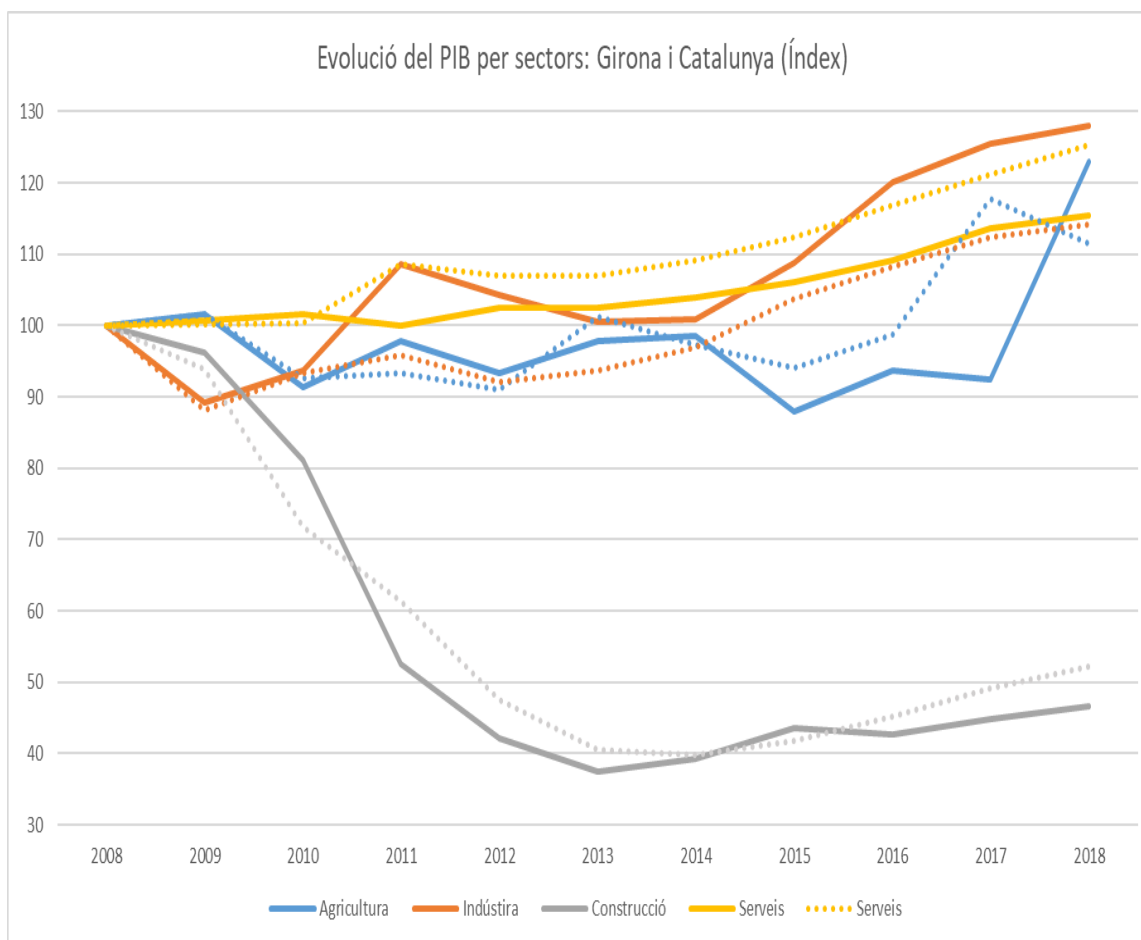

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i BBVA.

Al gràfic anterior es pot veure l'evolució de cada sector a partir de l'any 2008. Vegi's com el sector serveis en conjunt no mostra afectació per la crisi i el sector industrial només cau l'any 2009 a partir d'on es recupera ràpidament assolint l'any 2011 una posició millor que la del 2008. El sector agrícola mostra contínuament fluctuacions positives i negatives en funció de variables que no tenen gaire a veure amb els cicles econòmics, la seva evolució és persistentment a la baixa, de manera estructural. I, el sector de la construcció és el que cau espectacularment a partir del 2008, s'enfonsa a partir del 2010 i actualment encara es manté molt poc per damunt dels valors més baixos de la crisi. Sens dubte, la crisi econòmica ha estat provocada per la crisi del sector immobiliari, també a Girona.

Comparant l'evolució de Girona amb la del conjunt de Catalunya (línies discontinües al gràfic següent), vegi's que el sector de la construcció a Girona tarda una mica més a caure però llavors es precipita més ràpidament. Malgrat això, la seva evolució no és massa diferent. Tampoc hi ha diferències entre el comportament del sector agrari gironí i el català, amb fluctuacions molt acusades. Sí que és destacable que, tot i el bon comportament del sector serveis a la província de Girona, creix més al conjunt de Catalunya, essent el turisme a la

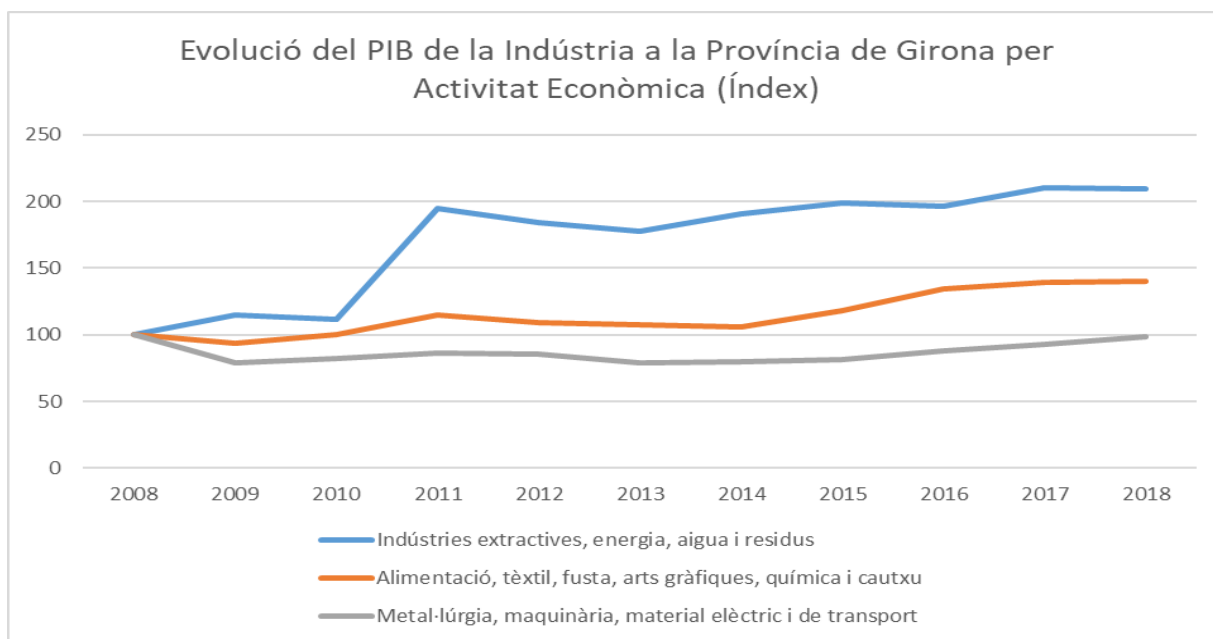
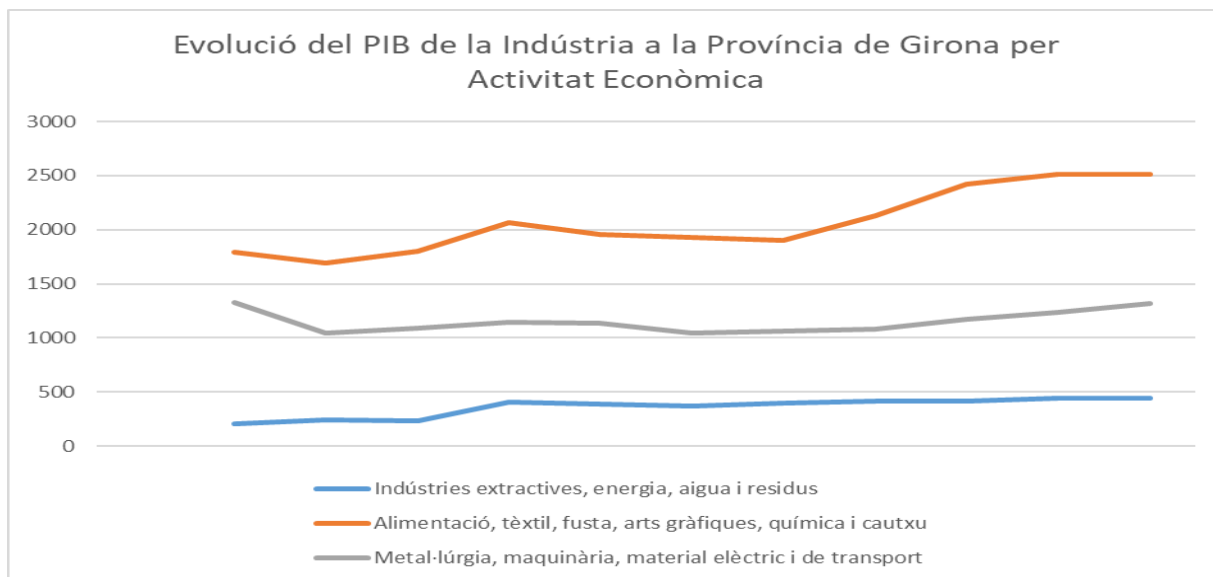
ciutat de Barcelona un dels motors de creixement. Quant a la indústria però, el seu comportament a Girona és molt més favorable que l'evolució del conjunt de Catalunya. És a dir, que el sector industrial gironí es va veure afectat els anys 2009 i 2010 per la crisi, exactament igual que a la resta de Catalunya, però a partir del 2011 va créixer a uns percentatges molt superiors a l'evolució catalana i actualment manté la superioritat de manera molt clara. Girona, disposa d'un sector industrial molt dinàmic que ha contribuït decididament a superar els efectes de la crisi econòmica, tal i com s'anirà exposant als apartats següents.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i BBVA.

Ara cal veure quin és el tipus d'indústria que més ha contribuït al creixement del PIB a Girona. Al gràfic següent, s'observa la importància del sector "alimentació, tèxtil, fusta, arts gràfiques, química i cautxú", on per entendre la importància relativa de cada un dels seus components només cal remetre's als informes anuals

de la Cambra de Comerç de Girona que mostren la gran capacitat de producció i exportació del sector alimentari i químic, sectors capdavaners de la indústria a Girona. Aquesta indústria només va reduir lleugerament la seva activitat productiva l'any 2009, és a dir, que durant la crisi econòmica ha crescut a taxes considerables i del 2008 al 2018 ha crescut un 40%. Actualment, representa el 59% del PIB industrial gironí.

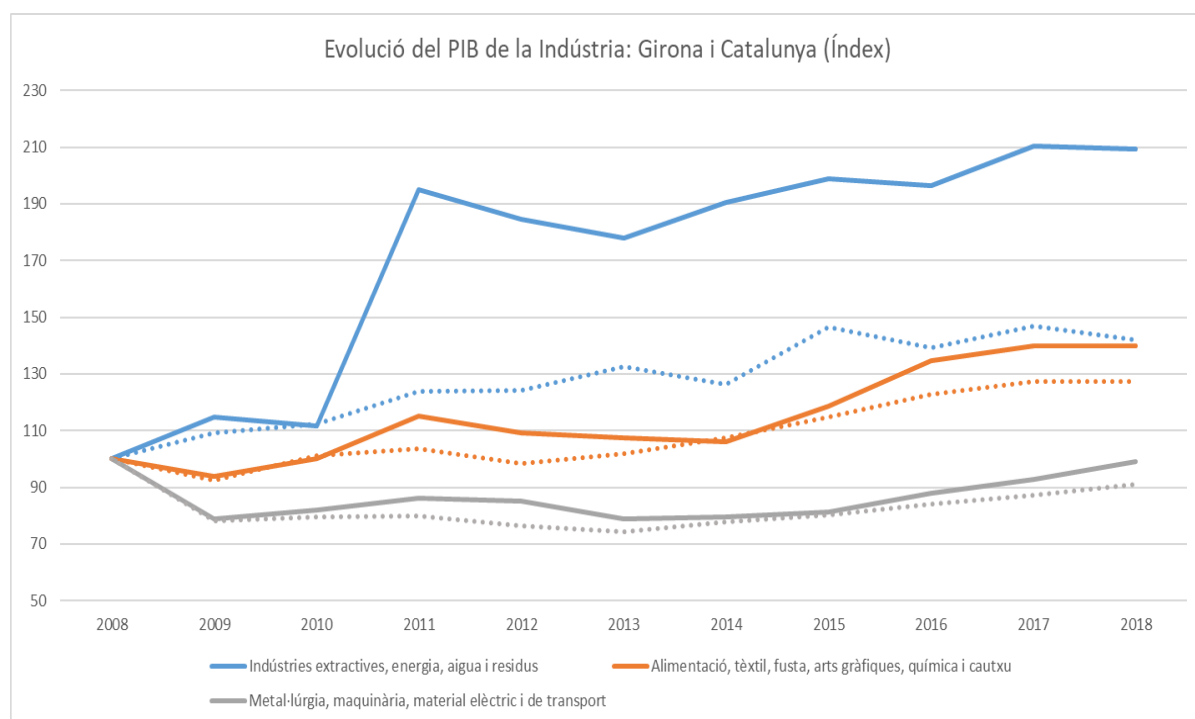

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i BBVA.

El sector “Metal·lúrgia, maquinària, material elèctric i de transport” és un sector que s’ha vist afectat per la crisi econòmica i probablement una pèrdua de competitivitat, atès que no és fins al 2018 que recupera la producció que tenia al 2008. L’any 2008 aquest sector representava un 40% del PIB industrial gironí i al 2018 un 31%. La pèrdua de pes d’aquest tipus d’indústria encara és més acusada al conjunt de Catalunya, símptoma de que requereix de millores de competitivitat ja que no ha sortit reforçat del cicle econòmic.

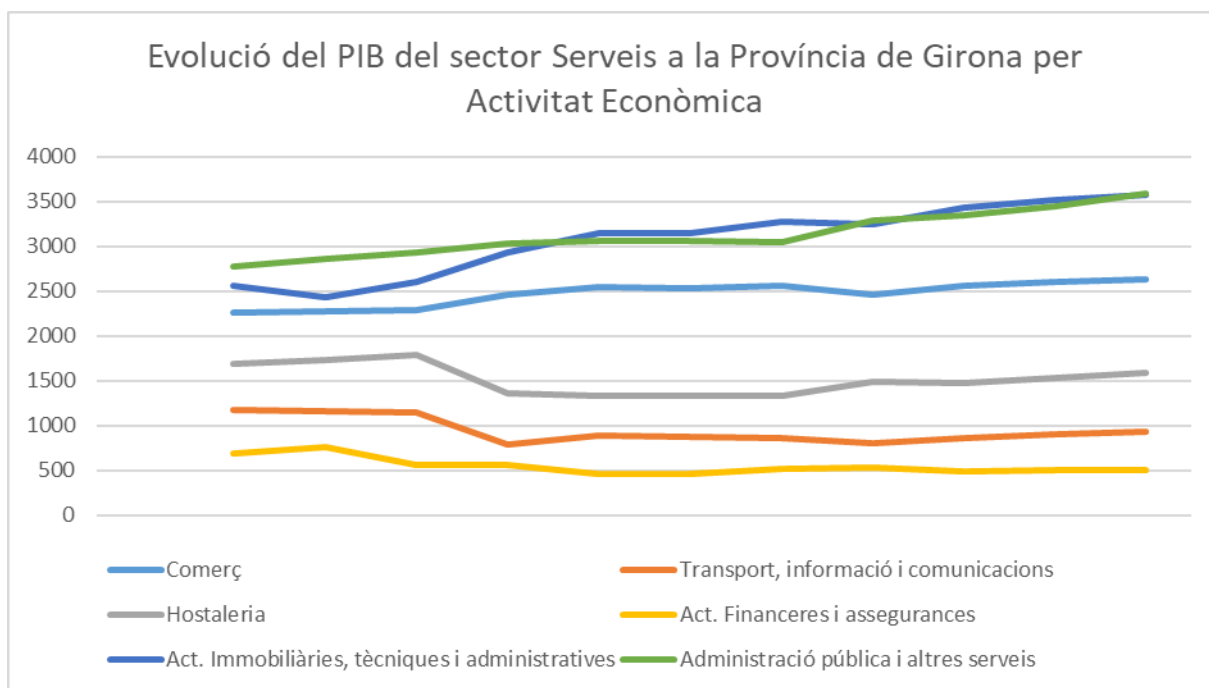
I, quant al sector “Indústries extractives, energia, aigua i residus” al 2018 representa un 10% del PIB gironí, si bé els darrers 10 anys ha doblat la seva producció, un augment molt superior a l’evolució mitjana a Catalunya.

Per acabar de comparar l’evolució del sector industrial català i gironí, només insistir en la major importància absoluta i relativa a Girona del sector “Alimentació, tèxtil, fusta, arts gràfiques, química i cautxú”, que al període 2008-2018 creix un 27% a Catalunya, on representa el 50% del PIB industrial total, i creix un 40% a Girona, on representa el 59% del PIB industrial total gironí. Girona està més especialitzada en aquest sector i és ben dinàmic.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l’Idescat i BBVA.

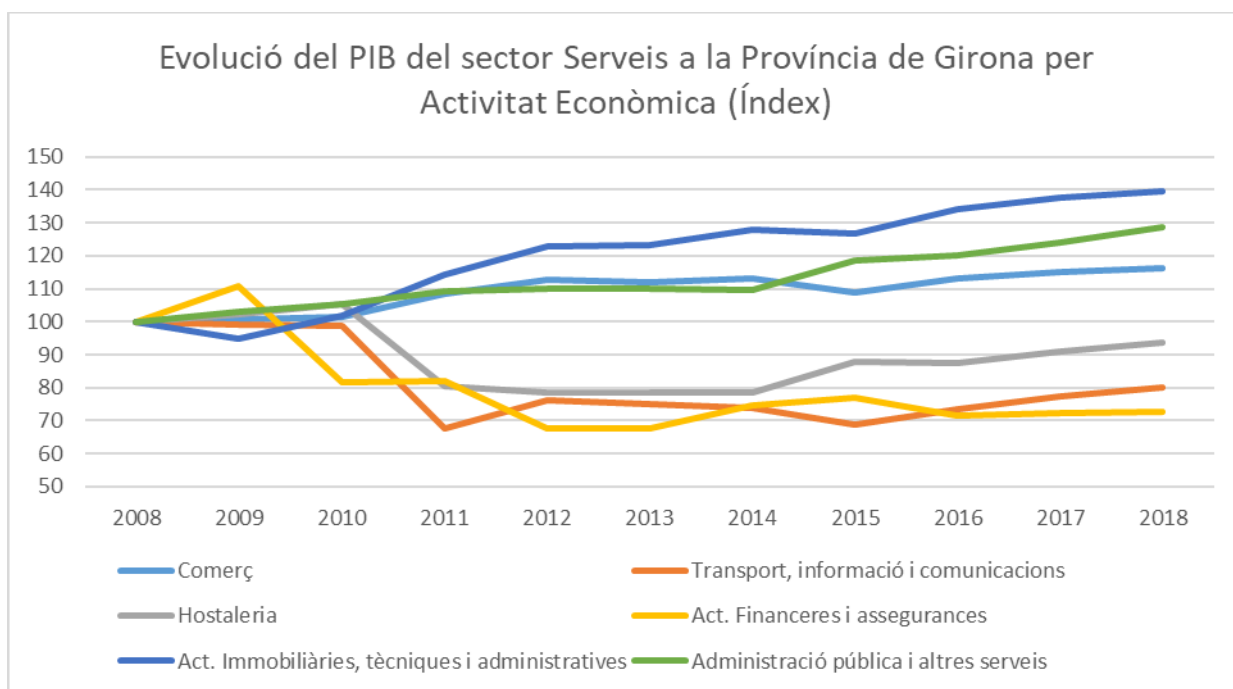
Passant a desglossar el comportament del sector serveis a la província de Girona durant el període 2008-2018, primer cal veure el seu ordre d'importància respecte el PIB total del mateix sector. Vegis' com, a l'any 2018, el sector "Activitats immobiliàries, tècniques i administratives" representa un 28% del PIB del sector serveis total, el mateix pes que el sector "Administració pública i altres serveis", pesos molt semblants als que s'observen al conjunt de l'economia catalana. El segueix el "Comerç" amb un pes entorn al 20%, tant a Girona com a Catalunya. El sector "Hostaleria" a Girona representa un pes del 12,3% destacant per ser un pes superior al del conjunt de Catalunya, que és del 8%. I, potser també destacar que el sector "Activitats financeres i assegurances" a Girona representa un 3,9% i a Catalunya un 5,4% sobre el total de PIB del sector serveis.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i BBVA.

Vista la importància de cada sector, ara cal observar la seva evolució al darrer cicle econòmic. Al següent gràfic es mostra de manera molt clara les variacions, podent observar com els sectors "Activitats financeres i assegurances", "Transport, informació i comunicacions" i "Hostaleria" tenen un comportament molt cíclic, és a dir, que s'han vist molt afectats per la crisi econòmica.

Als apartats precedents s'ha mostrat com el PIB del sector de la construcció va caure a partir del 2008 espectacularment a Catalunya, amb un 48%, com especialment a Girona, que va caure un 53%, és a dir que les xifres mostren la ben diagnosticada crisi immobiliària. Doncs bé, l'evolució del PIB del sector “Activitats financeres i assegurances” defineix una caiguda del 12,6% al conjunt de Catalunya i del 27,4% a Girona, xifres que mostren la ben diagnosticada crisi financera i que ha esdevingut més intensa a la província de Girona.

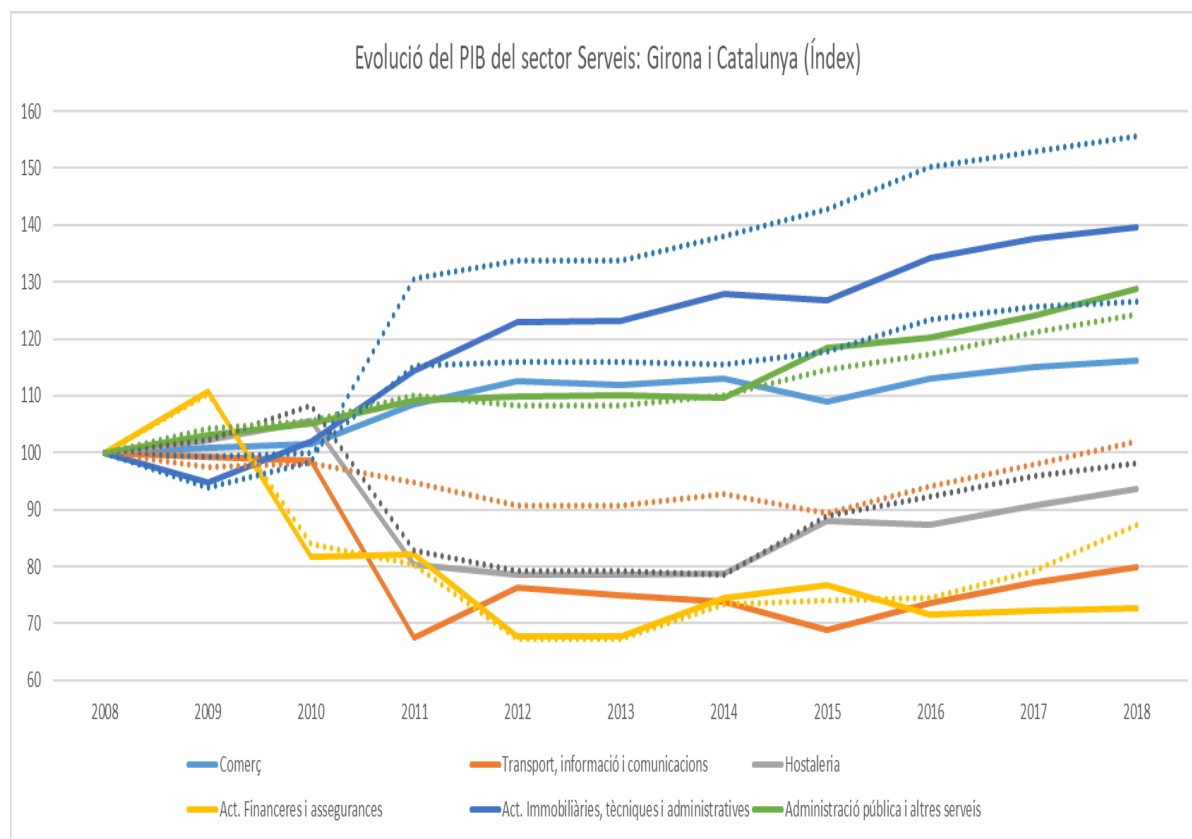
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i BBVA.

Hi ha tres components del sector serveis: “Comerç”, “Activitats immobiliàries, tècniques i administratives” i “Administració pública i altres serveis” que mostren un comportament no cíclic, és a dir, que malgrat la crisi econòmica es mantenen i creixen. Del 2008 al 2018, a Girona, el sector que més creix és “Activitats immobiliàries, tècniques i administratives” (un 39,5%), seguit de “Administració pública i altres serveis” (28,8%) i “Comerç” (16%).

Curiosament, aquests tres mateixos components del sector serveis, per al conjunt de Catalunya mostren el mateix comportament no cíclic i, comparat amb Girona, molt menys cíclic. Especialment el sector “Activitats immobiliàries, tècniques i administratives” que a Catalunya creix un 55,6% (a Girona el 39,5%) i “Comerç” que creix un 26,4% a Catalunya (16% a Girona). Les línies discontinües del gràfic següent mostren les diferències entre l’evolució catalana i gironina.

També hi ha una clara diferència en el sector “Transport, informació i comunicacions” un sector molt afectat per la crisi però que a Girona es manté reduït al 80% del valor que tenia el PIB l’any 2008 mentre que a Catalunya s’ha recuperat.

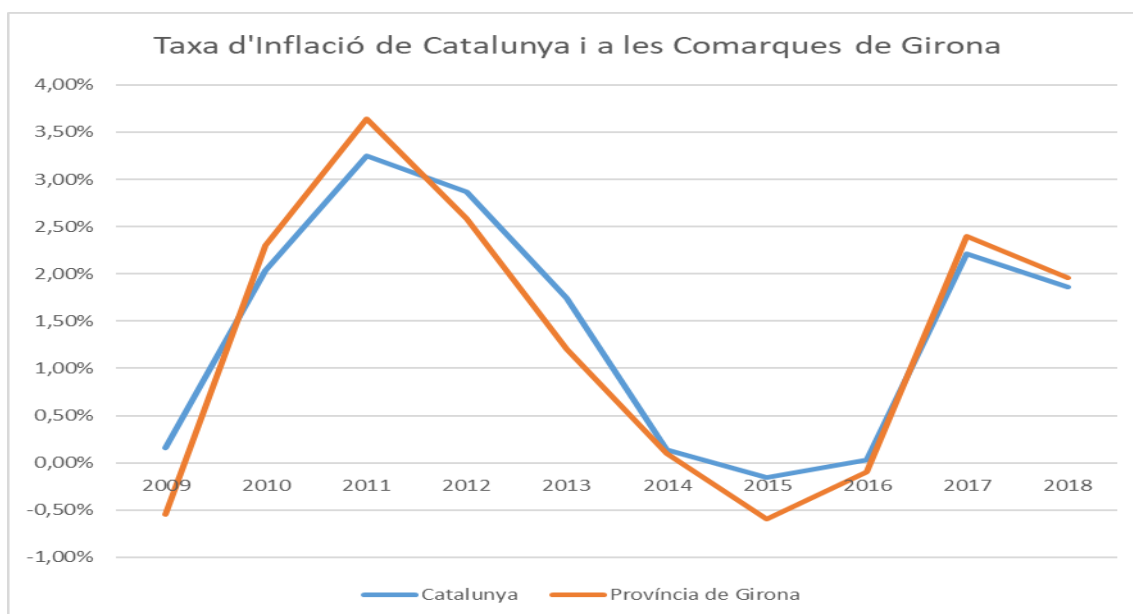
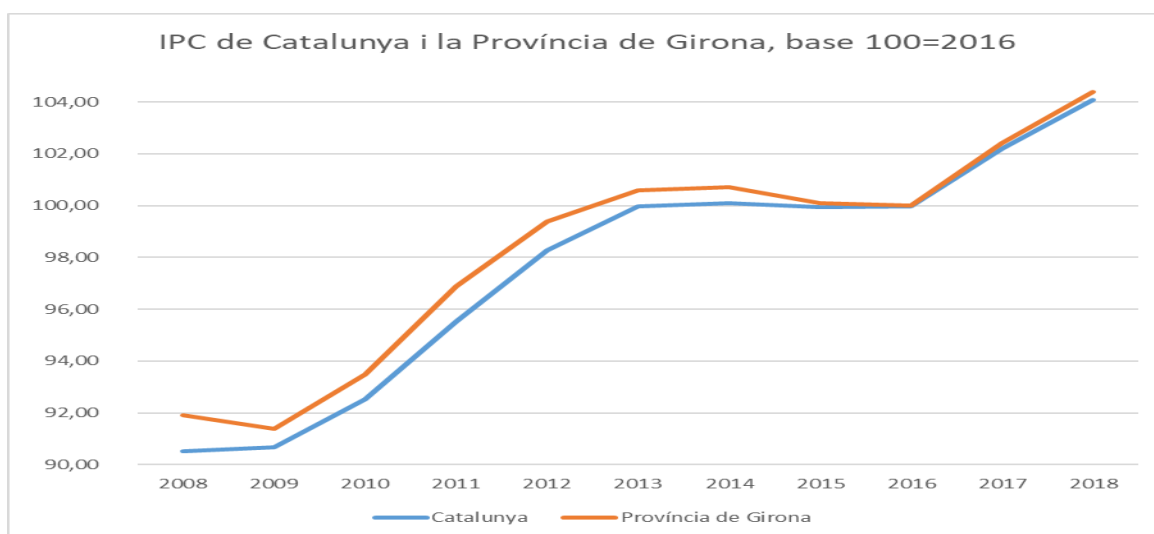
Als sectors de “Hostaleria” i “Administració pública i altres serveis” no s’observen diferències significatives entre l’evolució que segueixen a Girona i al conjunt de Catalunya.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l’Idescat i BBVA.

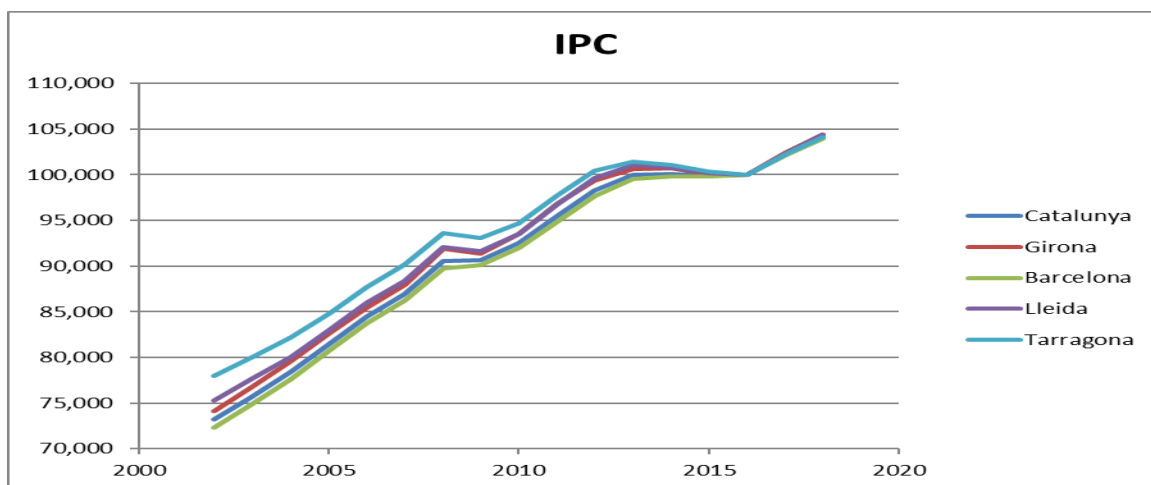
3.4. L'IPC

Històricament, l'IPC a la província de Girona sempre ha estat superior a la del conjunt de Catalunya. Els darrers anys de recuperació econòmica aquest diferencial d'IPC s'ha reduït. Els anys 2015, 2016, 2017 i 2018 l'IPC a Girona i Catalunya són pràcticament coincidents. L'evolució de la taxa d'inflació a Girona, comparada amb la del conjunt de Catalunya mostra la mateixa evolució cíclica, si bé a Girona el cicle és més accentuat.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'INE.

Evolució de l'IPC: període 2002-2018, base 100=2016, per províncies.

Evolució de les taxes de variació de l'IPC, 2002-2016, per províncies.

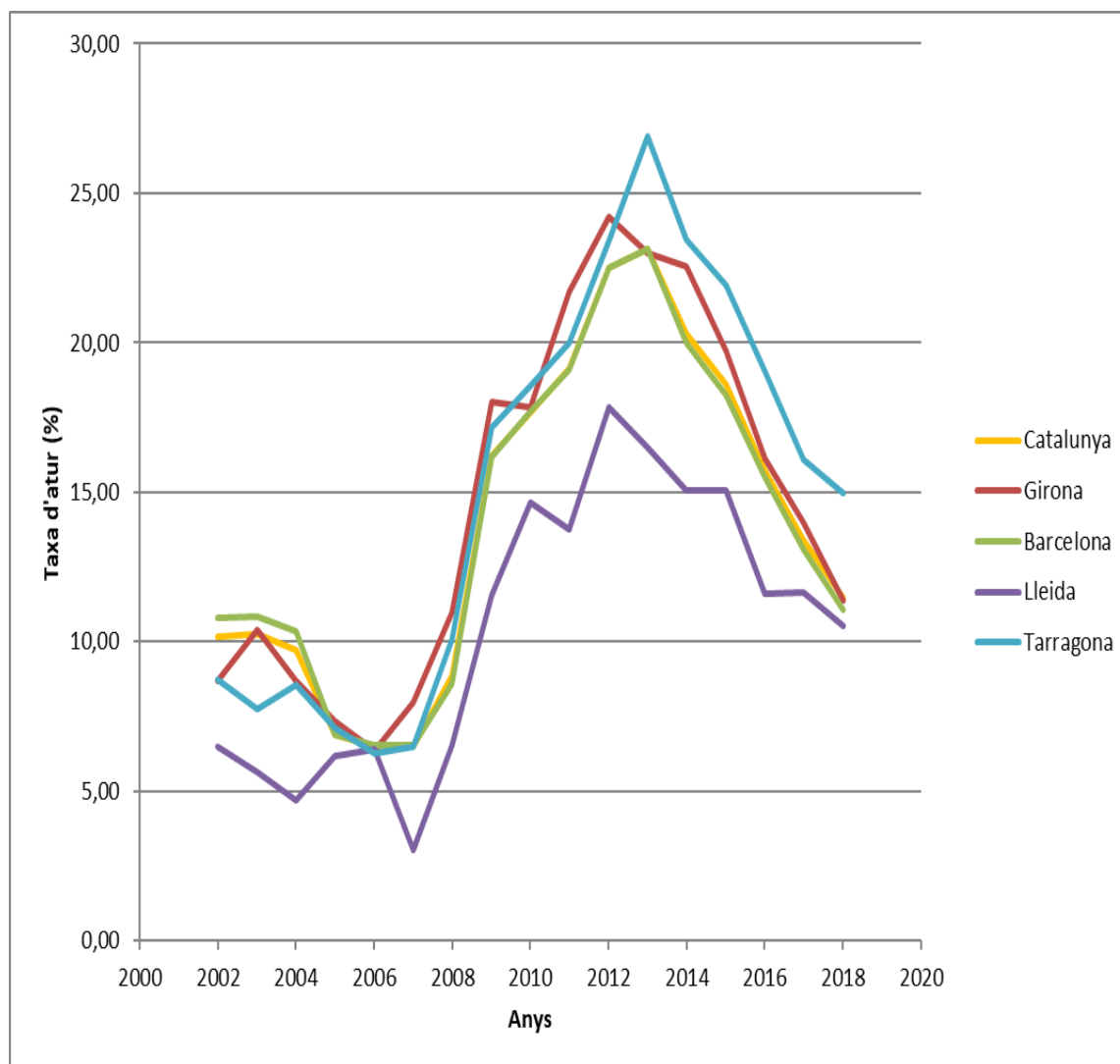
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Tarragona i Lleida també presenten una inflació superior a la mitjana catalana i el component cíclic també és més accentuat a Tarragona, especialment en les tendències a disminuir.

3.5. Taxa d'atur, nombre d'aturats i atur per sectors d'activitat

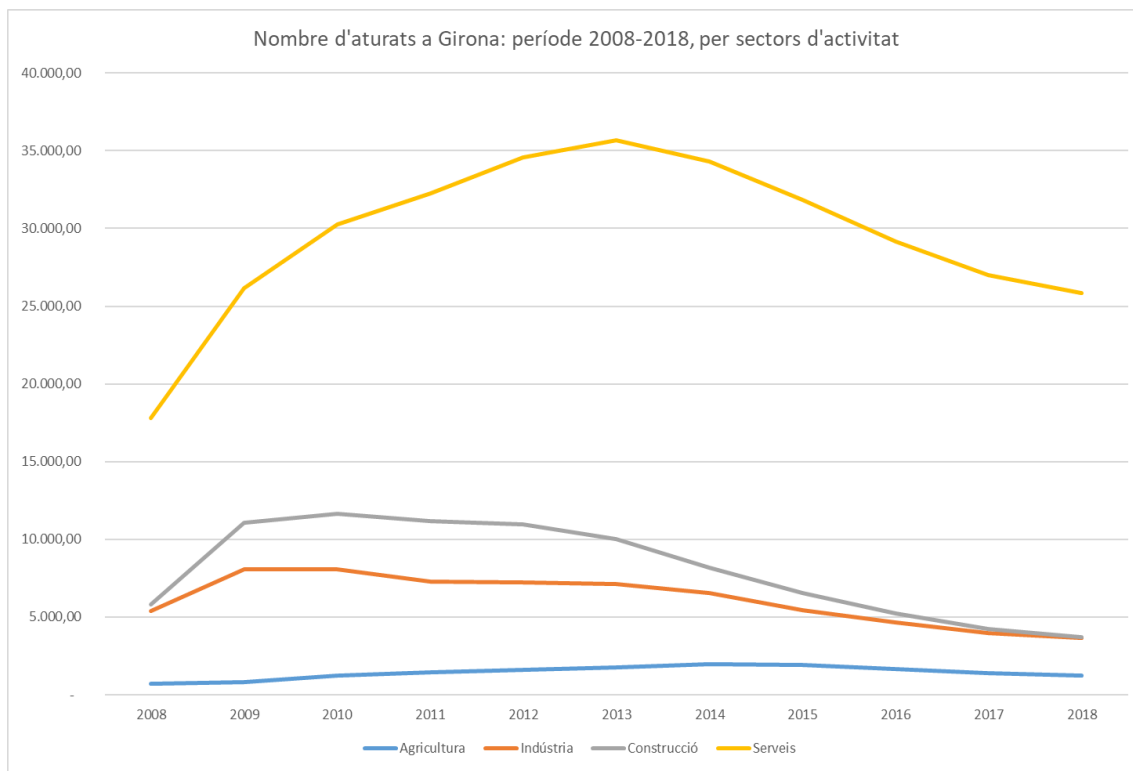
L'observació de l'evolució de la taxa d'atur marca molt bé el comportament del cicle econòmic. S'ha agafat la sèrie des del 2002 perquè la referència des de l'inici de la crisi al 2008 és una indicació necessària però és insuficient per entendre on estava la taxa. La taxa d'atur a Girona sempre està a la part alta dels valors de la resta de Catalunya, només la supera la taxa de Tarragona els darrers anys de recuperació econòmica. Actualment, el nombre total d'aturats encara és superior al que hi havia l'any 2008, i les taxes d'atur són molt superiors a les anteriors a l'any 2008.

Evolució de la taxa d'atur: període 2002-2018, a Catalunya i províncies.

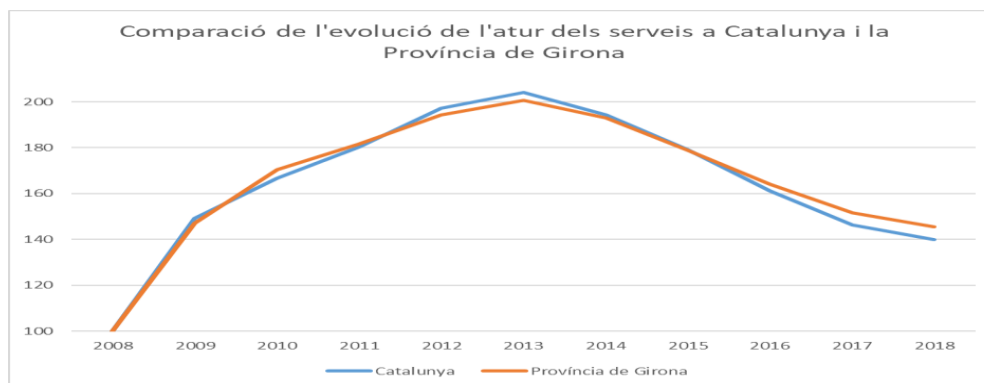
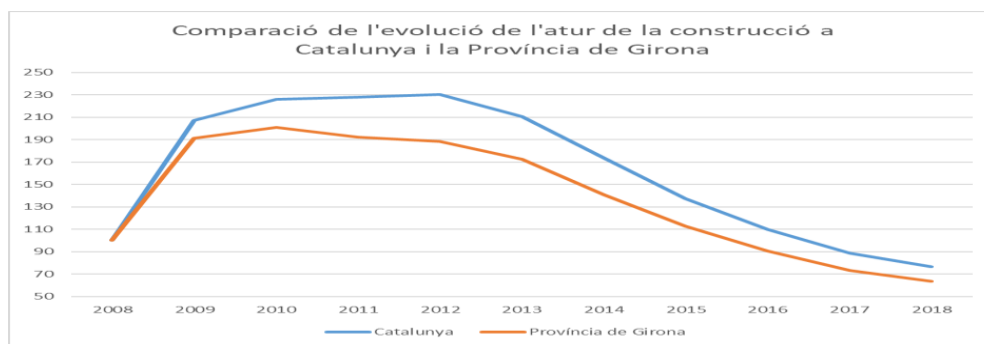
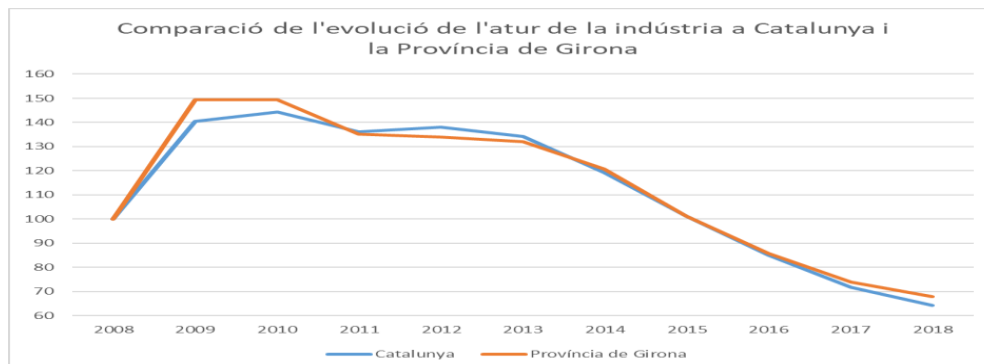
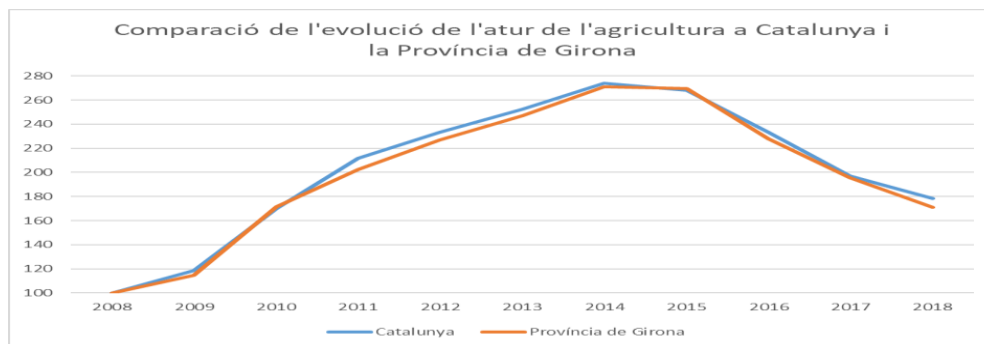
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Per sectors d'activitat, l'evolució del nombre d'aturats mostra un comportament ben diferent. Malgrat que la classificació per sectors CNAE es va modificar l'any 2009, té interès mostrar la sèrie temporal. El nombre d'aturats l'any 2018 al sector industrial i a la construcció és inferior als valors del 2008, mentre que al sector serveis el nombre d'aturats encara presenta uns valors molt superiors.

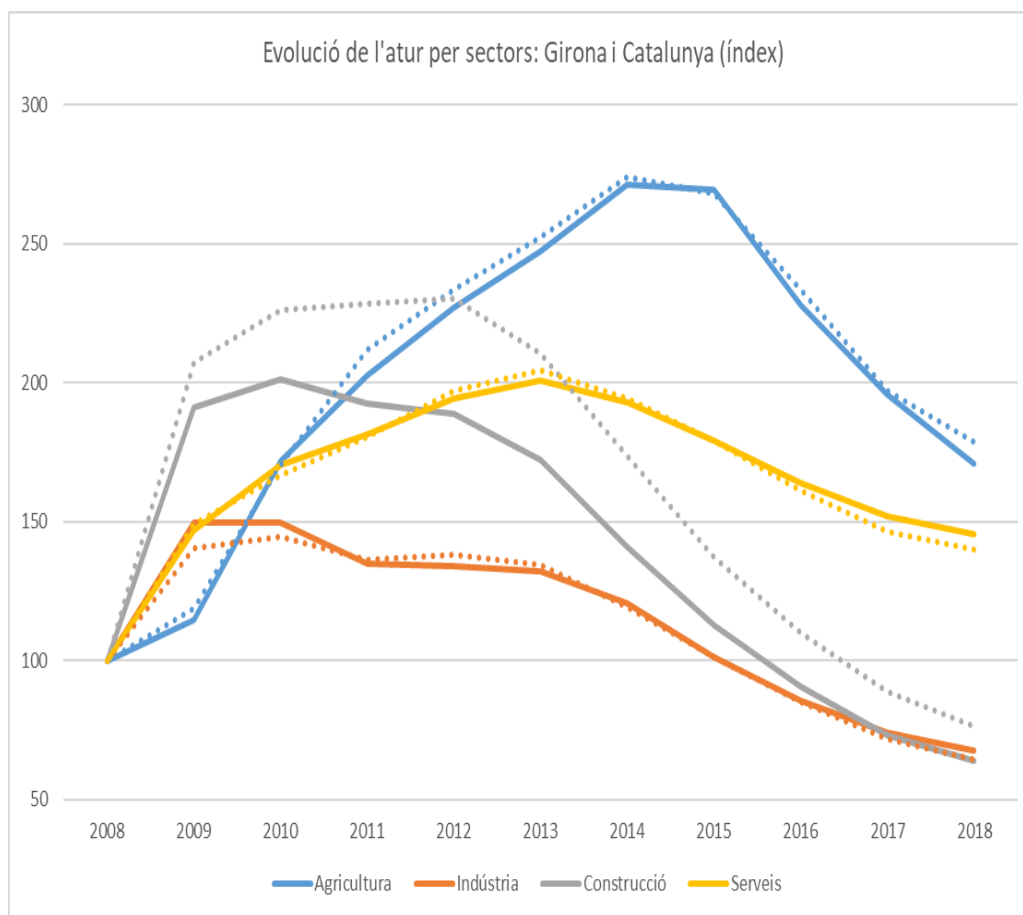
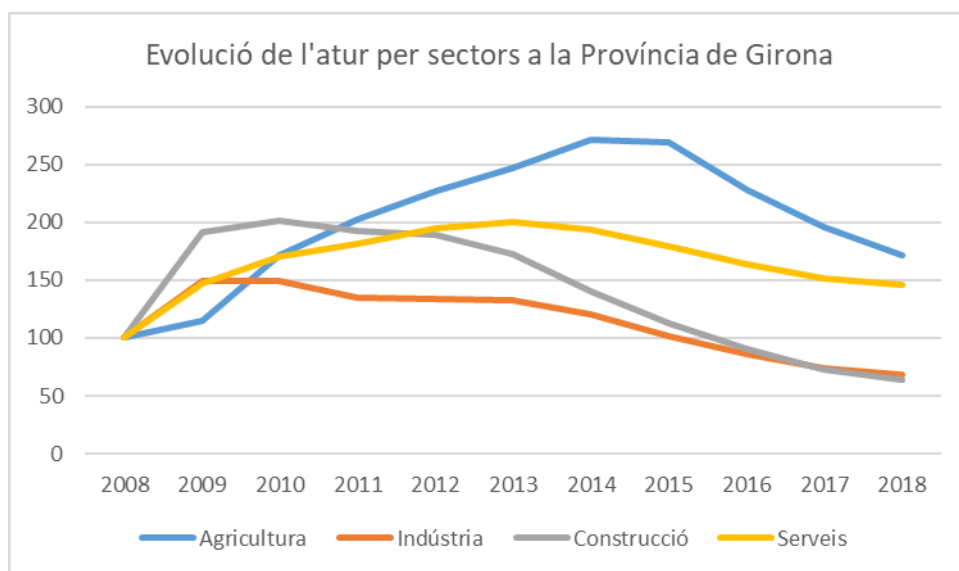

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Si es compara l'evolució de Girona amb la del conjunt de Catalunya, vegi's com no hi ha diferències destacables per sectors d'activitat, segueixen la mateixa evolució cíclica. Si bé el sector de la construcció mostra un comportament més favorable a Girona.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Abans ja s'ha insistit en destacar que el PIB del sector de la construcció a Girona va caure un 53%, un percentatge superior al 48% de caiguda a Catalunya. Doncs bé, als gràfics anteriors s'observa que l'atur al sector de la construcció va augmentar significativament menys a Girona. Això posa en evidència dos fets: un, la dinàmica més resilient de la major caiguda del sector de la construcció; i, dues, la capacitat de l'economia gironina per traslladar ràpidament llocs de treball des de la construcció cap a altres sectors en creixement, especialment la indústria i serveis. Aquest fet esdevé un tret positiu de l'economia a Girona perquè ha escurçat la durada de l'atur estructural en aquesta crisi.

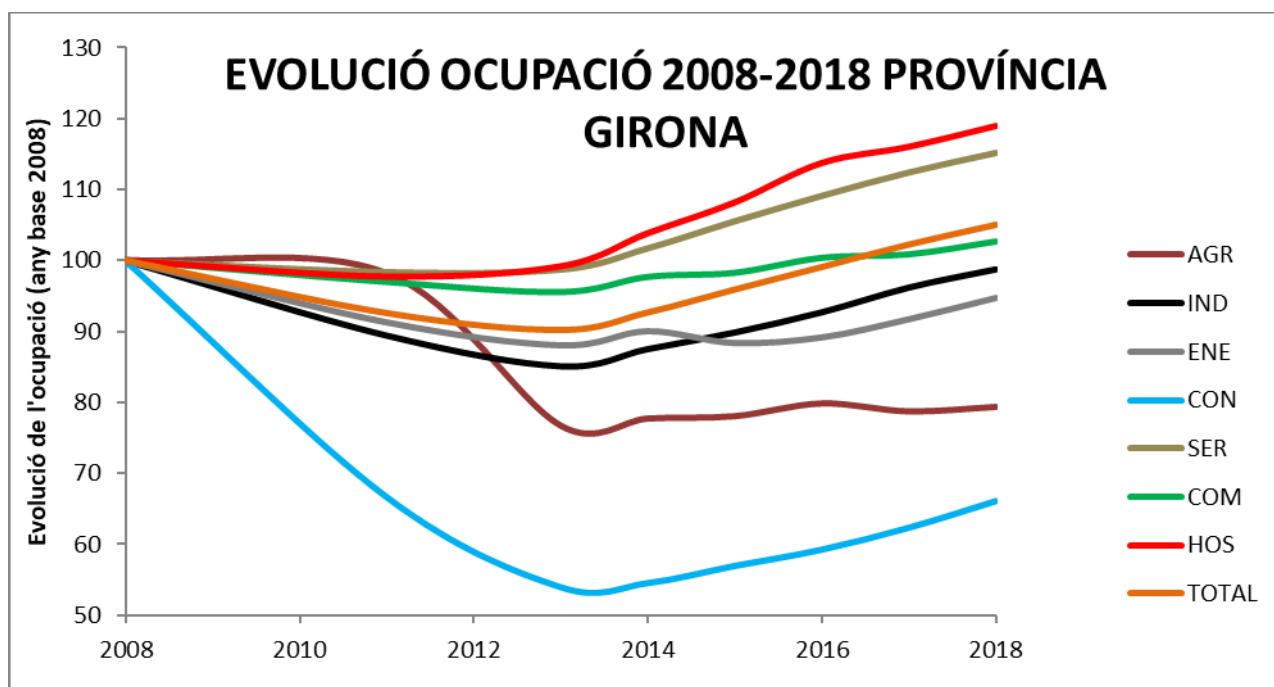
Per evidenciar-ho, tant important és seguir l'evolució del nombre d'aturats com seguir l'evolució de la població ocupada. Al quadre següent es mostren les dades, en milers de persones ocupades pels principals sectors d'activitat, tant a Girona com a Catalunya. A grans trets el comportament de l'ocupació és més favorable a Girona, especialment al sector industrial i l'agricultura. El sector industrial català al 2018 li faltava un 18% per recuperar l'ocupació del 2008, mentre que a Girona ja n'havia creat més.

Població ocupada (en milers)	Catalunya		Girona	
	2008	2018	2008	2018
Agricultura	62,20	58,00	8,4	8,4
Indústria	767,40	626,60	73,5	74,6
Construcció	406,30	212,50	53,7	23,5
Serveis	2.345,50	2.465,10	217,1	233,8
TOTAL	3.581,40	3.362,20	352,70	340,30

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i BBVA.

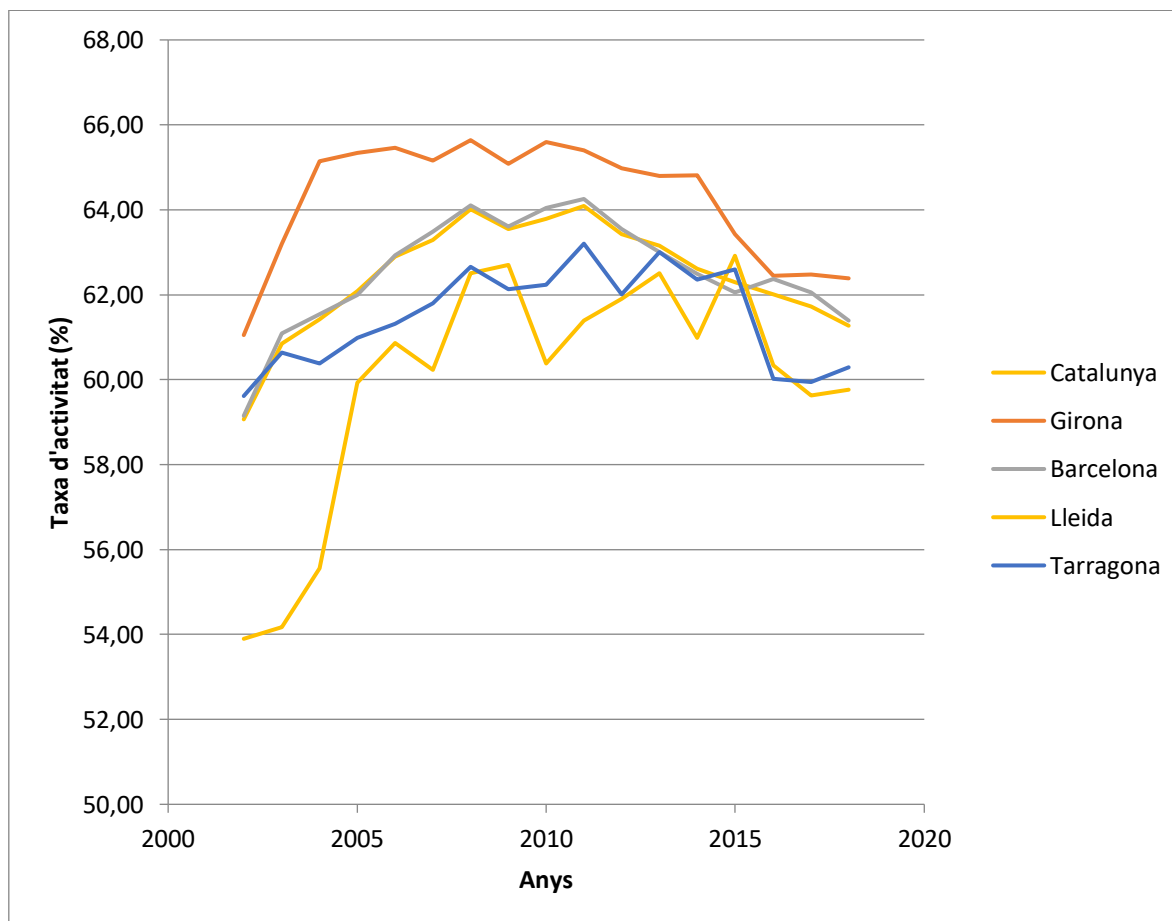
I, si es desagrega l'evolució de l'ocupació per més sectors d'activitat, s'observa el comportament molt favorable de l'ocupació especialment a l'Hostaleria, el comerç en menor mesura i la resta de serveis. És molt destacable l'aportació del sector

“Hostaleria” al mercat laboral gironí, perquè si bé és un sector que el seu PIB ha tingut un comportament cíclic (tot i que molt desigual per comarques com es veurà als apartats que segueixen) la capacitat del sector per crear ocupació destaca molt positivament. És el sector que, com pocs, ha mantingut l’ocupació estable durant el pitjor període de crisi, i a partir del 2013 és el que crea més ocupació. L’aportació del sector turístic gironí és que ha contribuït decididament a reduir el cicle econòmic de l’atur.

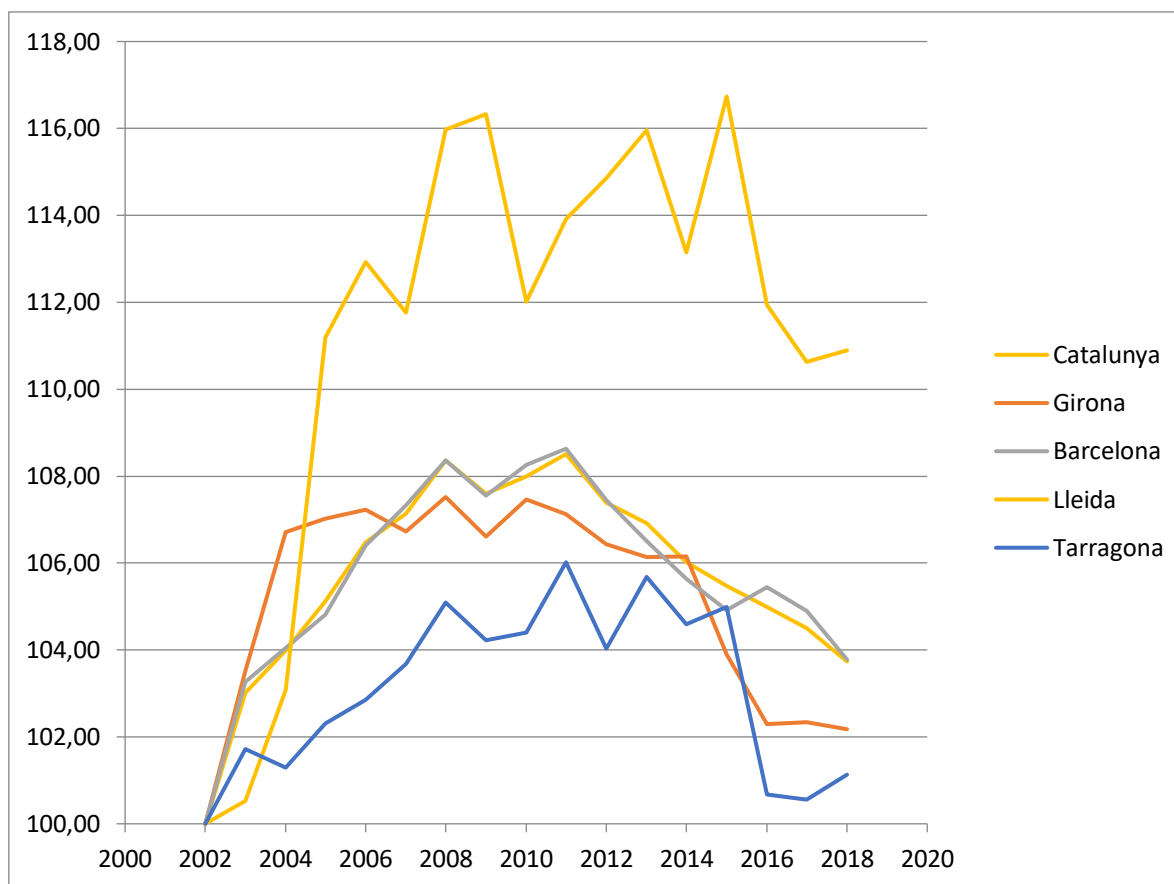

3.5. La taxa d'activitat

La taxa d'activitat a la província de Girona és la més elevada de Catalunya des del 2002 al 2018. Aquest és un fet molt favorable per a l'economia gironina i ens aproxima millor als nivells europeus. Ara bé, tot i que continua assolint valors més significativament més alts fins l'any 2008, a partir del 2008 la taxa d'activitat es redueix com a resposta al cicle econòmic i s'acosta més a la mitjana catalana, pel que es podria estar perdent aquest fet diferencial tan positiu de l'economia a Girona. S'ha de seguir l'evolució d'aquesta taxa. Pot denotar que una major activitat econòmica anima a la població a participar, és a dir, que hi ha una part de la població molt sensible al cicle econòmic o bé s'explica per canvis en l'estructura demogràfica.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

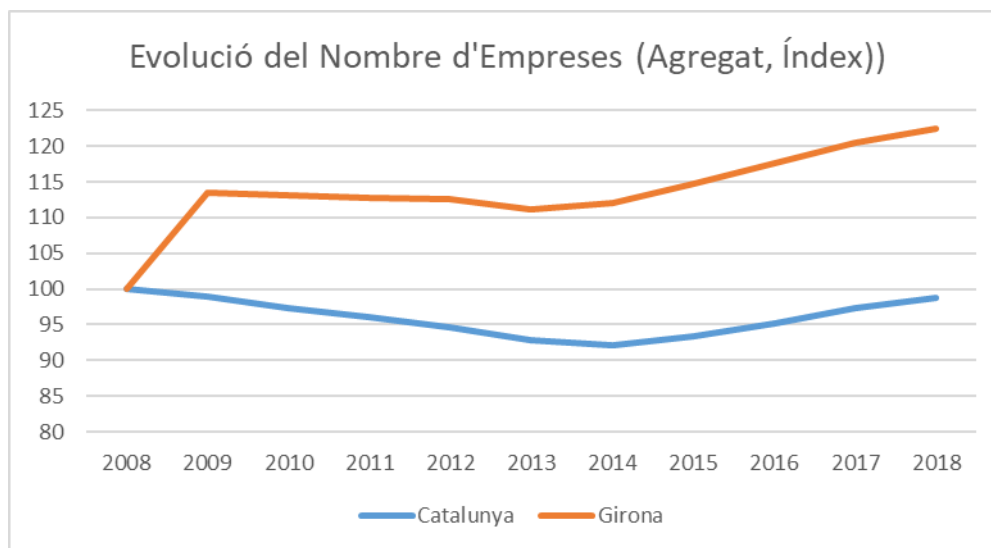
La major taxa d'activitat a la província de Girona s'explica per la major participació de la dona al mercat de treball. A nivell històric és un fet constatat, sempre ha estat més elevada la taxa de participació al mercat laboral a la província de Girona, especialment la taxa de participació femenina. Per posar un exemple, l'any 2000 Girona era la tercera província d'Espanya amb major percentatge de dones en la població activa, un 43,16%. Al seu davant només hi havia Ourense amb un 43,98% i Pontevedra amb un 43,36%. El mateix any, a Barcelona el percentatge era del 42,68%, a Lleida del 41,77% i a Tarragona del 40,73%.

3.7. Dinamisme empresarial: creació d'empreses i capacitat exportadora

L'economia gironina és dinàmica a la vista dels resultats mostrats als apartats precedents. El dinamisme empresarial es pot mesurar a través de diferents indicadors, si ve els que reflecteixen millor les característiques pròpies de Girona són la creació d'empreses i la seva capacitat exportadora.

Quant a la creació d'empreses, el gràfic següent mostra que pel conjunt de Catalunya el nombre d'empreses creades del 2008 al 2018 s'han reduït un 1,2% mentre que a Girona han augmentat un 22,4% i la trajectòria és ben diferent.

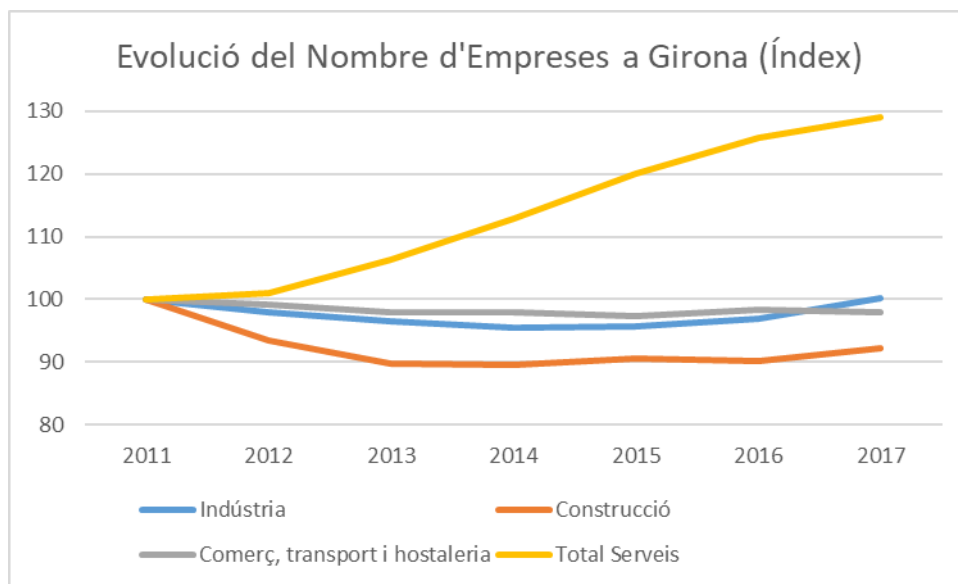
El procés de creació d'empreses a Catalunya és molt cíclic, mentre que a Girona ho és poc. A Girona, el 2009 les empreses varen augmentar un 13,5% i del 2009 al 2014 es varen reduir tan sols un 1,3%, mentre que pel conjunt de Catalunya, del 2008 al 2014 el nombre d'empreses va caure un 7,9%. Certament, la creació d'empreses és un bon indicador del dinamisme empresarial de les comarques gironines.

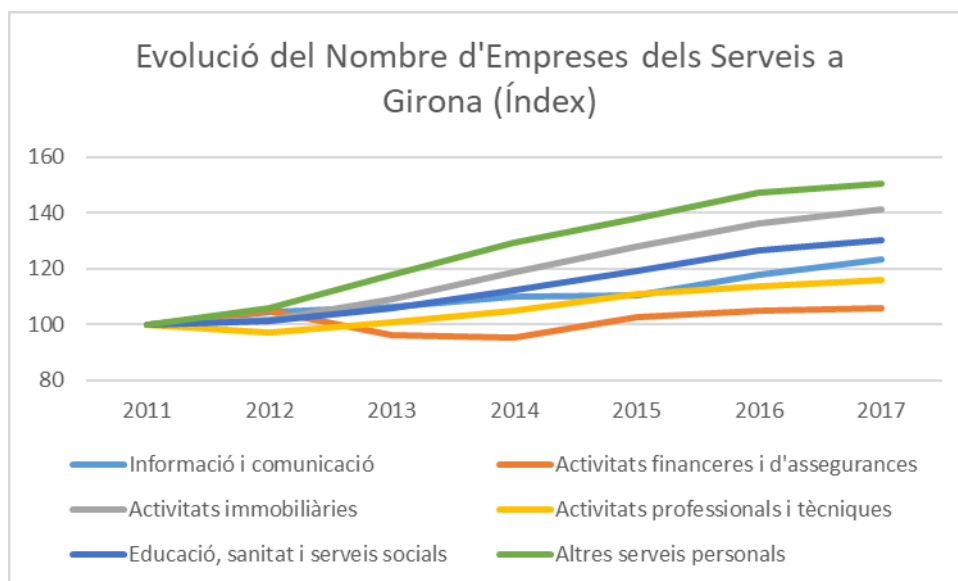
Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'INE.

A partir de l'any 2011 es disposa d'informació desagregada de l'evolució del nombre d'empreses per sectors d'activitat. No tots els sectors tenen el mateix comportament.

El sector industrial a Girona ha mantingut pràcticament estable el nombre d'empreses, mentre que al conjunt de Catalunya s'han reduït un 6,5%. Al sector de la construcció el nombre d'empreses s'ha reduït un 7,7%, un percentatge molt inferior a la caiguda del PIB del sector. Quant al conjunt d'empreses "Comerç, transport i hostaleria" la tendència és molt estable, si bé cal considerar que la caiguda del PIB al sector de transport fa pensar que darrera d'aquest agregat hi ha un comportament invers entre transport i comerç pel que fa a la creació d'empreses. La hipòtesi és que el sector d'hostaleria s'ha mantingut molt estable. I l'increment més gran, del 28,9% des del 2012 al 2018 el presenta l'epígraf "Total serveis". Desagregant aquest epígraf per 6 components, vegi's que l'únic sector que manté estable el nombre d'empreses és "Activitats financeres i d'assegurances", la resta tots augmenten considerablement el nombre d'empreses. Destaca especialment la forta creació d'empreses de "Serveis personals" i "Activitats immobiliàries", fruit de la nova conjuntura econòmica i social. Quant a les "Activitats immobiliàries" a Girona el creixement és del 41%, un mica superior al 35% del conjunt de Catalunya. I, els "Serveis personals" a Girona creixen un 50% mentre que a Catalunya un 27%.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'INE.

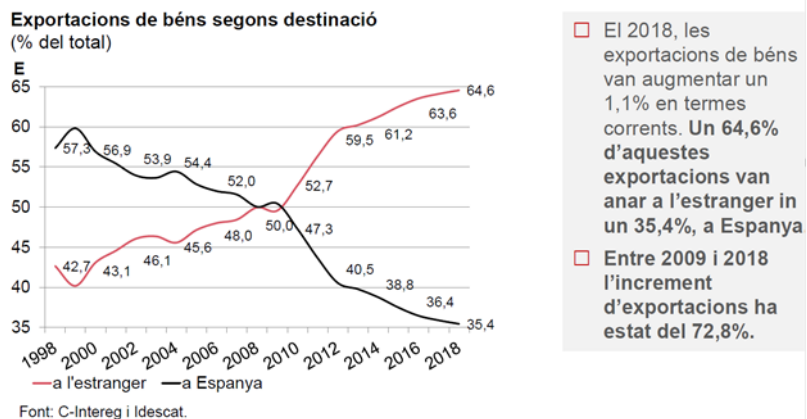

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'IDESCAT.

En síntesi, la creació d'empreses a Girona mostra un dinamisme empresarial superior al que mostra el conjunt de l'economia catalana. I aquest dinamisme afecta a tots els sectors d'activitat.

Un altre indicador de dinamisme empresarial identificador de l'economia de Girona és la capacitat exportadora de les empreses. Per posar-ho en valor, tan sols cal fer esment dels informes anuals de la Cambra de Comerç de Girona.

Abans però, tenir present que al darrer informe de la Generalitat de Catalunya, es presenta el següent gràfic ben significatiu sobre l'evolució absolutament invertida de les exportacions catalanes a Espanya i a la resta del món en els darrers 20 anys.

Doncs, l'any 2008 les exportacions de les empreses gironines ja superaven els 3.500 milions d'euros i del 2008 al 2018 han augmentat un 49,7%. És a dir, que la capacitat exportadora de la indústria a Girona no només ha mantingut la capacitat productiva del sector a taxes de creixement superiors a les del sector industrial català si no que alguns anys les taxes són significativament molt positives i el sector industrial ha contribuït decididament a que l'economia gironina sortís abans de la crisi.

Ara bé, de la lectura dels informes de la Cambra de Comerç de Girona se'n dedueix també una capacitat d'anticipació de l'empresariat gironí molt destacable. Al següent gràfic, també present al darrer informe de 2018 s'observen els sectors més exportadors. Els tres sectors més exportadors: sector agroalimentari, metal·lúrgic i químic també eren els més exportadors l'any 2008. L'any 2008, quan les exportacions a Catalunya ja queien un 1,68%, a Girona varen augmentar un 6,53%. I les importacions a Catalunya també queien un 3,85% mentre a Girona augmentaven un 2,29%. És a dir, l'elevat grau d'obertura de les empreses gironines juga un paper estabilitzador de l'economia.

I no només això, la visió de futur de les empreses exportadores també ha estat decisiva. Un exemple, extret també dels informes de la Cambra. L'any 2008 quan els mercats de França, Regne Unit, Alemanya i Itàlia ja presentaven signes clars de debilitat, les exportacions gironines es mantenien estables a aquests mercats i ja es varen augmentar les exportacions a l'Orient Mitjà/Magreb en un 28,23% i a Àsia Oriental i Oceania en un 37,45%.

Encara una dada rellevant més. L'any 2008 les exportacions dels tres sectors més importants representaven un 78% de les exportacions gironines. Al 2018, tot i que continuen esdevenint els sectors més importants, les seves exportacions representen un percentatge significativament inferior perquè altres sectors s'han afegit al dinamisme exportador. I, de fet, l'any 2018, segons indica l'informe de la Cambra, el nombre d'empreses exportadores a Girona ha augmentat un 9,1%. La major diversificació de les exportacions gironines també mostra una diversificació empresarial dins un entorn molt dinàmic que genera sinèrgies positives a nivell econòmic.

Una darrera reflexió respecte la capacitat exportadora de les empreses gironines. Cal tenir ben present que la capacitat exportadores que manifesten les empreses és un estadi intermedi d'un procés d'internacionalització econòmica. I és en aquest estadi intermedi que les empreses gironines han excel·lit.

Un darrer indicador encara, del dinamisme empresarial. Un tòpic és que a Girona només existeixen petites i mitjanes empreses. És cert que a les comarques gironines no hi ha grans empreses com: Seat, Volkswagen, Nissan, Vueling, Nestlé (excepció), Fomento de Construcciones i Contratas, Punto Fa, BASF, Cargill i FCC Construcción, que són les 10 empreses instal·lades a Barcelona per ordre d'importància de nivell d'ingressos l'any 2018, segons dades SABI. Al quadre de la plana següent hi ha la relació de les 30 empreses més grans de Girona i comparats els seus ingressos amb

el PIB de Girona, sempre representen un percentatge més alt que les grans empreses de Barcelona respecte el PIB de Barcelona. És a dir que, comparativament, per a l'economia de Girona les nostres empreses tenen més pes econòmic, que equival a dir que són més grans en termes relatius.

2008	2018	RÀNQUING 2008	Ingressos		Variació
Posició		Nom de l'empresa	31/12/2008	31/12/2018	%
1	1	GENERAL MARKETS FOOD IBERICA	1.166.910.563	1.030.686.501	-11,67%
2	3	DYNEFF ESPAÑA SL	743.500.000	365.723.000	-50,81%
3	26	TRETY SAU	253.286.000	91.541.000	-63,86%
4	13	CONSTRUCCIONES RUBAU	217.890.451	168.898.974	-22,48%
5	4	CARNIQUES DE JUJA	201.247.337	324.566.110	61,28%
6	19	ACEBSA	164.495.710	125.808.435	-23,52%
7	2	FRIGORIFICOS COSTA BRAVA SA	164.078.682	469.715.522	186,27%
8	15	T-500 PURATOS SA	138.576.000	154.120.000	11,22%
9	8	NOEL ALIMENTARIA SAU	134.892.718	255.940.377	89,74%
10	9	CARNICA BATALLE SA	130.174.517	222.156.812	70,66%
11	10	FRIT RAVICH SL	112.437.000	215.167.218	91,37%
12	23	ANGLES TEXTIL SA	90.432.000	107.336.955	18,69%
13	5	RAMADERIA ROCA SL	80.320.477	300.413.485	274,02%
14	18	ESPORC SA	80.198.062	126.196.900	57,36%
15	28	GRUP UNEXPORC SA	78.976.128	85.357.781	8,08%
16	12	LABORATORIOS HIPRA SA	77.310.000	188.927.000	144,38%
17	14	ARCONVERT SA.	72.175.032	164.716.855	128,22%
18	25	FRIGORIFICOS UNIDOS SA	67.647.672	99.013.354	46,37%
19	22	AD PARTS SL	65.359.330	114.116.940	74,60%
20	16	COMEXI GROUP INDUSTRIES SAU	55.579.153	134.557.352	142,10%
21	20	EMBUTIDOS MONTER	54.492.559	120.647.083	121,40%
22	29	ARTIGAS ALIMENTARIA SA.	54.228.425	84.667.288	56,13%
23	17	HARIBO ESPAÑA	52.421.434	133.276.029	154,24%
24	30	TRANSPORTES CALSINA Y CARRE	50.104.103	83.702.281	67,06%
25	24	EMBUTIDOS CASEROS COLLELL SL	29.990.055	102.078.023	240,37%
26	27	TAVIL IND SA.	19.533.877	87.820.907	349,58%
27	6	CARNIQUES CELRA SL	13.634.838	288.719.948	2017,52%
28	7	EUROFIRMS ETT SL	5.924.955	283.644.598	4687,29%
29	21	TRADEINN RETAIL SERVICES SL	1.770.084	114.777.787	6384,31%
30	11	ARENA TOUR SOCIEDAD LIMITADA.	(no existia)	201.491.205	

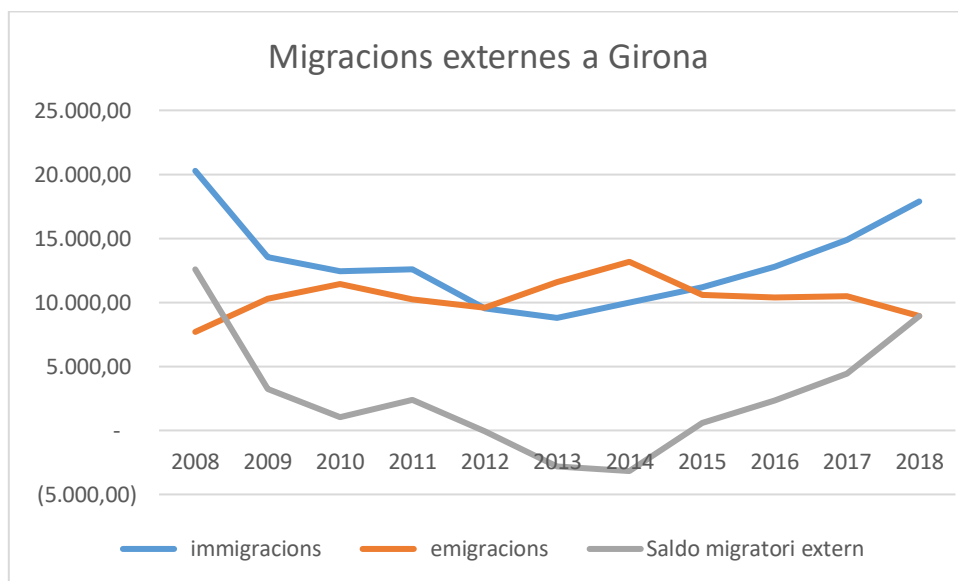
Font: Elaboració pròpia, SABI

Les 30 primeres empreses de Girona generen uns ingressos que representen un 29,58% en relació al PIB gironí, mentre que les 30 més grans de Barcelona en representen el 27,43% sobre el PIB de Barcelona. I les 100 més grans de Girona representen un 45,4% mentre que les de Barcelona un 42%.

En síntesi, es prengui l'indicador que es prengui, el dinamisme empresarial gironí és un tret molt positiu que determina l'evolució de l'economia i la societat gironina.

3.8. Migracions

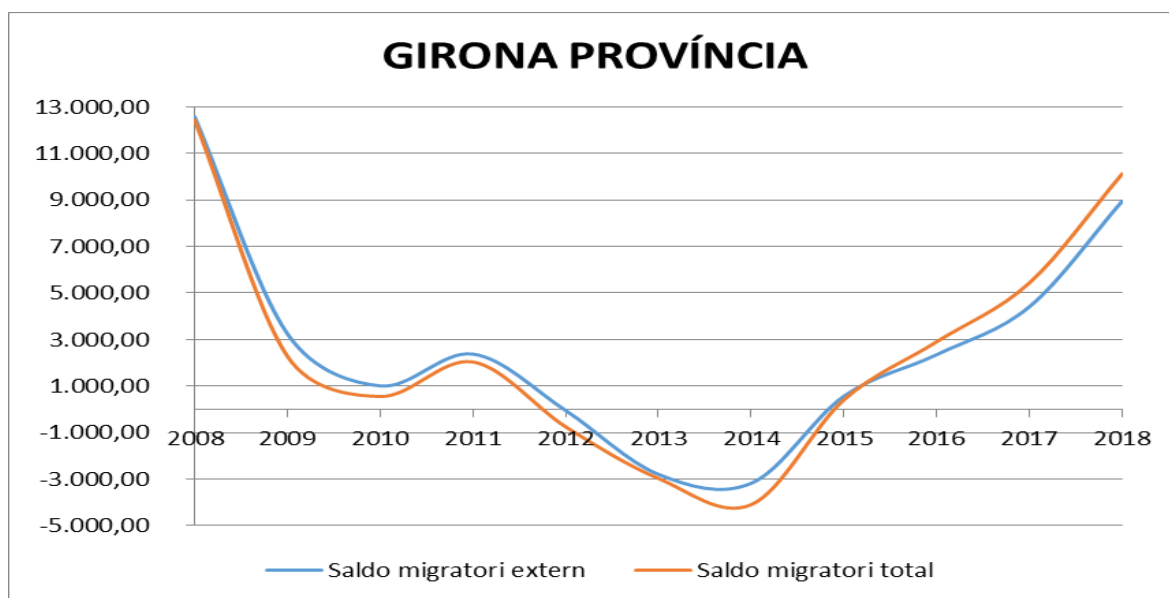
Ara mateix cap informe econòmic i social pot obviar els moviments de migracions, especialment les externes. El període 2008-2018 és especialment significatiu pel que fa a les migracions externes. Al gràfic següent s'observa l'evolució del nombre d'immigrants a la província de Girona, que a Girona el valor del 2018 és inferior al de 2008, a diferència del conjunt de Catalunya que el 2018 ja havia recuperat el nombre d'immigracions. També s'observa el nombre d'emigracions cap a l'exterior que del 2008 fins al 2014 augmenten un 71% donant el màxim valor negatiu del saldo de migracions, un saldo de -3172 migracions. Els anys 2012, 2013 i 2014 el saldo migratori ha estat negatiu.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'IDESCAT.

Pel conjunt de Catalunya la tendència ha estat molt similar a la que s'observa a Girona però les variacions han estat més suaus. Mentre a Girona el nombre d'emigracions creixien un 71% fins al 2014 al conjunt de Catalunya només creixien un 33,4%. Tan important és la incidència de Girona sobre el saldo total migratori català que l'any 2014 a Catalunya el saldo migratori extern va ser de -8.952 de les

quals -3.172 era el saldo negatiu de migracions externes gironines, un 35% del total català. Sembla clar, que a la província de Girona cal seguir el comportament de les migracions per la rellevància que tenen sobre el creixement econòmic actual i futur. Caldria avaluar el tipus de migracions i la seva estreta relació amb l'evolució econòmica, per exemple, si els emigrants cap a l'exterior són joves qualificats que marxen del país buscant oportunitats laborals que durant la crisi no han trobat. I també cal insistir en el rol econòmic de la immigració, com una oportunitat de creixement actual i futur en una població, com la catalana, que presenta taxes de natalitat molt baixes.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'IDESCAT.

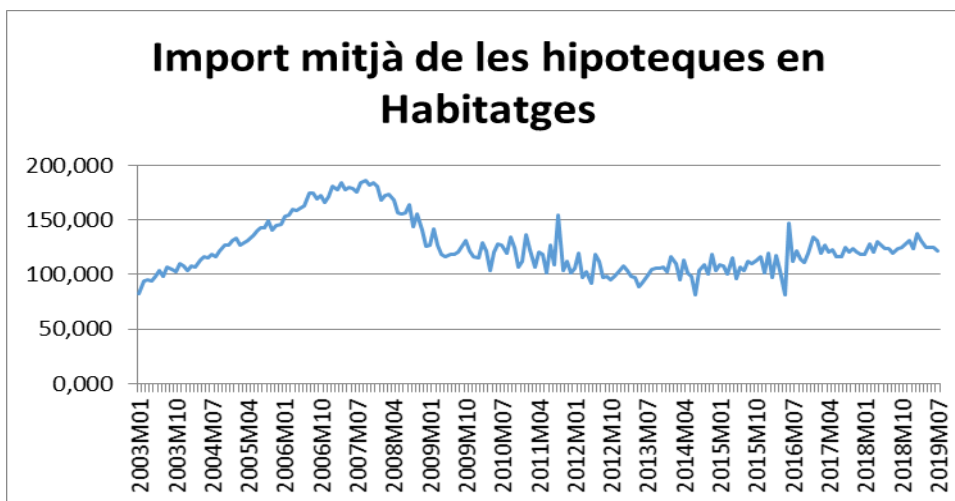
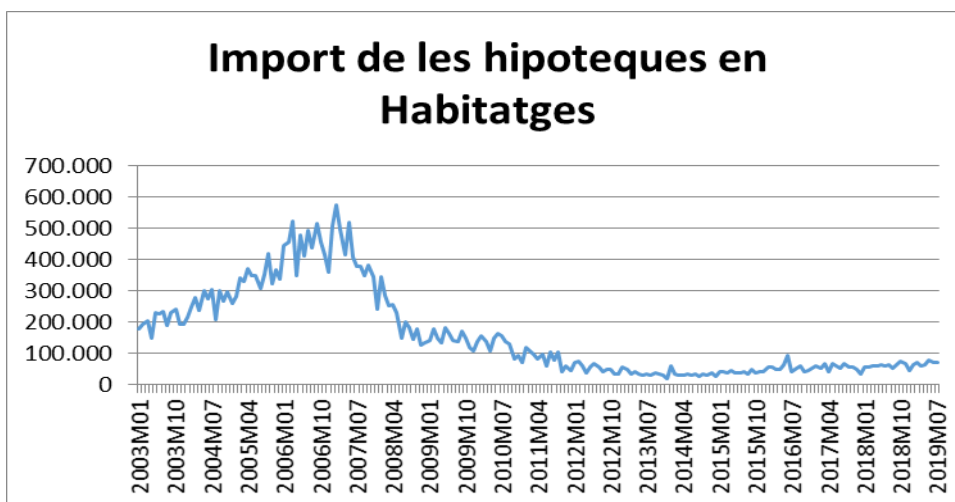
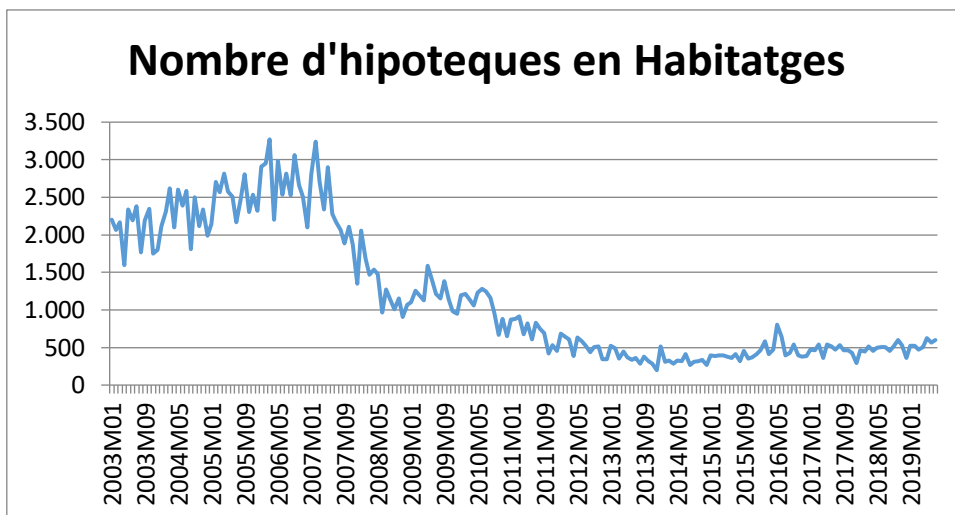
Vegi's que el saldo migratori total, la suma del saldo migratori extern i intern, és més acusat que el saldo migratori extern, però l'evolució és molt simètrica.

3.9. El mercat immobiliari

Quant a l'evolució del mercat immobiliari, sovint s'especula si es torna a generar una nova bombolla immobiliària a l'economia. Als apartats precedents ja s'ha vist que la trajectòria del PIB del sector de la construcció tot i que mostra signes de recuperació està molt lluny de recuperar el nivell d'activitat que havia assolit els anys previs a la crisi immobiliària. Per acabar d'esvair dubtes respecte la trajectòria actual del mercat immobiliari, a continuació es presenta l'evolució del nombre d'hipoteques en habitatges, l'import total i l'import mitjà de les hipoteques, durant un període més llarg, del 2003 al 2019.

A Girona província, des del 2007, any en què es troben els valors més elevats de nombre d'hipoteques fins l'any 2013 que és l'any en què s'atura la davallada, el nombre d'hipoteques i el seu valor cau un 93%, un comportament idèntic al mercat català. I l'import mitjà de les hipoteques a Girona va caure un 45% igual que pel conjunt de Catalunya. És a partir de l'any 2016 que es comença a recuperar el sector immobiliari a Girona, de manera que del valor més baix del 2016 fins els valors actuals del 2019 s'han multiplicat per tres el nombre d'hipoteques, l'import total s'ha multiplicat per dos i mig, i l'import mitjà de les hipoteques ha passat de 100.000€ a 130.000€, quan l'any 2007 aquest valor era de 180.000€.

Pel conjunt de Catalunya la recuperació del mercat immobiliari sí que apunta a un fet significativament diferencial. Mentre que l'increment del nombre d'hipoteques és molt semblant al de Girona, l'import total d'hipoteca es multiplica per quatre vegades i mitja; i, l'import mitjà per hipoteca que al 2007 i 2016 era molt semblant al de Girona, ara des del 2016 al 2019 ha crescut un 45% mentre que a Girona només el 30%. Per tant, això reforça la conclusió de que sembla clar que no es pot parlar de cap problema al mercat immobiliari actual a Girona. Aquestes xifres han de ser un indicador per a què cada municipi avalui l'evolució que segueix la construcció al seu territori. Si bé, caldria analitzar més a fons el mercat per saber si la demanda d'habitatges i finques és demanda interna o demanda estrangera, una demanda que pot ser potencialment rellevant a la costa gironina per la intensa activitat turística.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'INE.

3.10. El sector turístic

Tal i com s'ha esmentat anteriorment, no es disposa de més dades per aprofundir en l'anàlisi del sector industrial, però sí que existeixen dades del sector turístic gironí que val la pena valorar. Es disposa sobretot, de dades que mostren l'evolució de l'oferta i alguns indicadors de rendibilitat econòmica del sector. Ara bé, cal deixar clar d'entrada que per seguir l'evolució del sector turístic gironí no es disposa de la mateixa informació que habitualment s'usa per analitzar el sector turístic a Barcelona. Els informes que es publiquen mensualment a l'Ajuntament de Barcelona respecte el turisme de la ciutat, o els que publica la Diputació de Barcelona respecte el turisme a la seva demarcació, o els que publica la Generalitat de Catalunya respecte el turisme agregat a nivell català (resultats que representen poc més que l'evolució de Barcelona) posen en evidència el seguiment continu de múltiples variables econòmiques del sector que contrasta amb el desconeixement a Girona. Per exemple, no es té coneixement del perfil dels turistes que visiten ni la Costa Brava ni els Pirineus: origen, motiu, tipus de desplaçament, dies d'estada, despesa total i per components, valoració de l'estada i dades personals, etc. Abans, l'obtenció d'aquestes dades era molt costosa atès que es recollia informació via enquestes. Actualment, l'existència de Big Data fa molt més accessible la informació i, per tant, el seguiment d'aquestes variables clau que han de dirigir el posicionament del sector turístic gironí i orientar la seva promoció és molt menys costós. Les decisions que afecten conjuntament al sector ara podrien estar fàcilment ben informades per obtenir millors resultats.

El nostre grup de recerca, conjuntament amb el grup de turisme de la Universitat de Girona va realitzar els estudis d'impacte econòmic del turisme a la ciutat de Barcelona els anys 2012 i 2013. Fruit d'aquesta experiència de recerca, recentment el nostre grup de recerca ha quantificat el pes econòmic del sector turístic a la Costa Brava entorn al 20% del seu PIB. Aquest percentatge és molt més elevat que el pes del turisme a Barcelona i contrasta amb la manca d'informació existent i consolidada del turisme gironí. Als subapartats que segueixen es mostrarà un sector turístic gironí molt atomitzat a les comarques i ben divers. A unes comarques el sector

turístic ha realitzat una funció anticíclica molt potent que ha contrarestat els efectes negatius de la crisi, en altres no. L'anàlisi que es presenta a continuació porta a intuir directament la necessitat de conèixer millor el sector turístic a nivell de comarques per dirigir eficientment la promoció i assegurar un major i millor creixement.

Per entendre les proporcions que representen els diferents tipus d'allotjament turístic a la província de Girona, val a dir que l'oferta a l'agost de l'any 2018 estava composta per 83.734 places hoteleres, 119.457 places de càmpings, 10.691 places de turisme rural i 49.164 places en apartaments turístics. Sense tenir en compte que les segones residències també representen a la província de Girona un pes molt considerable, del totals de places turístiques a Girona un 45,41% són places de càmping, un 31,8% són places hoteleres, un 18,7% són places en apartaments turístics i un 4,1% són places de turisme rural. Observar que les places de càmping no només predominen a Girona, sinó que a Girona hi ha el 44% de les places de càmpings de tot Catalunya i el seu nivell destaca per l'elevada qualitat. Aquesta rellevància dels càmpings contrasta amb la menor informació disponible comparat amb els hotels, per exemple. Però, en general, es disposa d'escassa informació de les variables econòmiques més rellevants del sector i més encara per comarques.

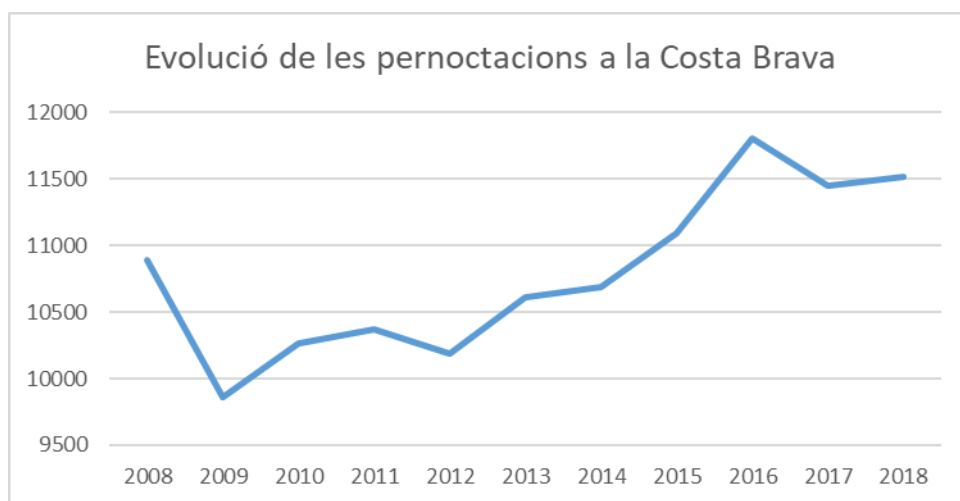
3.10.1 El sector hotelier

En aquest apartat es presenta l'evolució del nombre de pernoctacions hoteleres, el grau d'ocupació, el nombre de turistes allotjats als establiments hotelers i la facturació mitjana per habitació ocupada i la composició de l'oferta hotelera, tant per la Costa Brava com per al turisme hotelier de la marca Pirineus, que ha de ser un punt de referència per Girona.

L'evolució del nombre de pernoctacions hoteleres a les dues marques turístiques definides a les comarques gironines: la Costa Brava i Pirineus, mostren un comportament menys positiu que l'evolució del turisme al conjunt de Catalunya, que òbviament està condicionat pel turisme de la ciutat de Barcelona. Durant el període 2008-2018 les pernoctacions hoteleres varen augmentar un 34,6%, pel lideratge del turisme a la ciutat de Barcelona que durant tots aquests anys ha augmentat

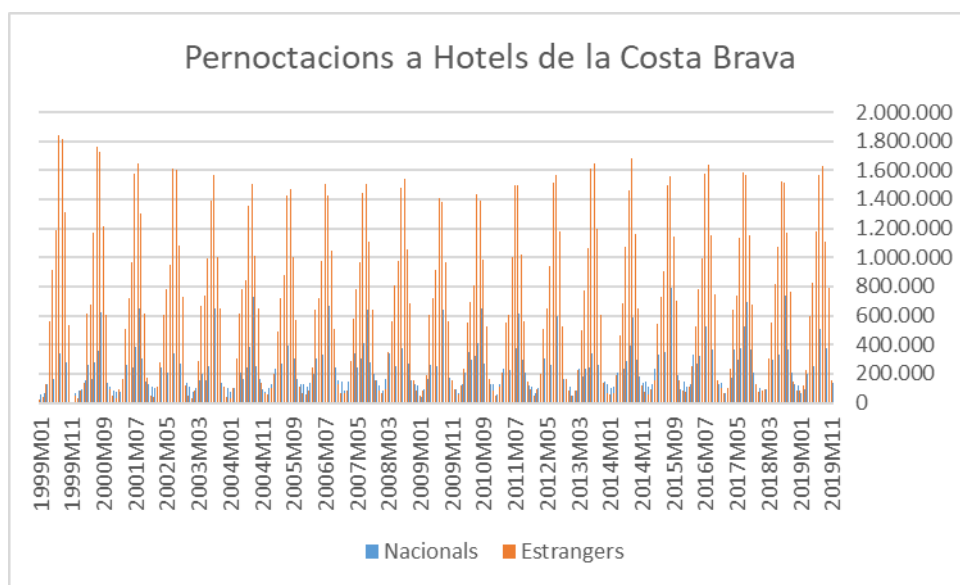
constantment sense mostrar cap efecte ni per la crisi econòmica ni per l'escenari polític.

En el mateix període, l'increment de les pernoctacions a la Costa Brava ha estat d'un 5,7%, seguint l'evolució que mostra el gràfic, on es pot veure que no és fins l'any 2015 que es recupera la davallada de pernoctacions. Per tenir una referència, cal dir que les pernoctacions a la Costa Daurada aquests anys van augmentar un 17% i al 2011 ja s'havien superat les davallades dels primers anys de crisi, el 2009 i 2010.

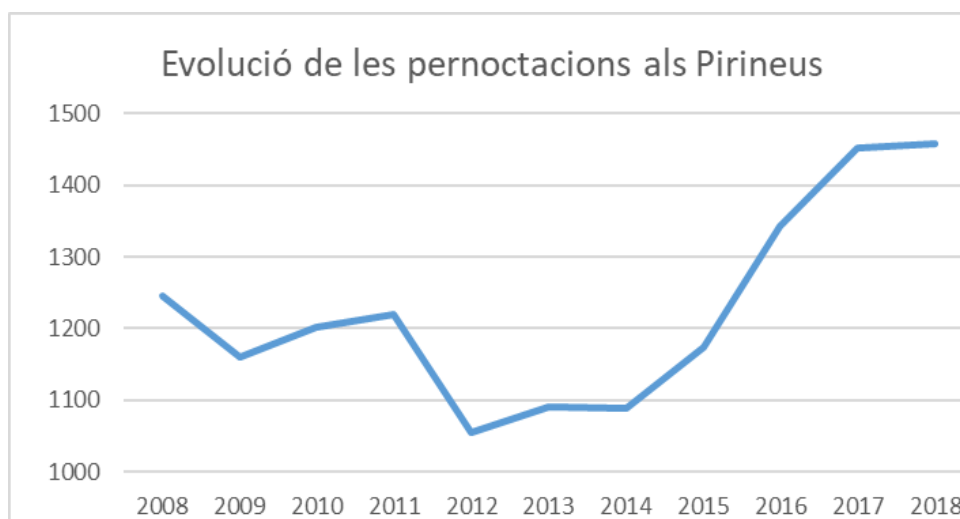
Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

I, sovint cal prendre sèries més llargues de dades per veure millor les tendències. Al gràfic que segueix a continuació, mostra l'evolució de les pernoctacions dels darrers 20 anys, incorporant les dades més recents de l'any 2019, i diferenciant entre pernoctacions de turistes nacionals i estrangers. Primer de tot, senyalar que les pernoctacions a la Costa Brava aquest any 2019 han estat les més elevades des de l'any 2002, mostrant doncs, la fortalesa actual del sector. Al gràfic anterior es veien clares dues davallades de les pernoctacions durant els anys de crisi, el 2009 i el 2012, doncs, ara s'observa com la davallada del 2009 es deu tant a la disminució de pernoctacions nacionals com d'estrangeres, però al 2012 les pernoctacions estrangeres varen augmentar i varen ser les nacionals les que varen disminuir considerablement. Les campanyes de promoció han d'estabilitzar les variacions.

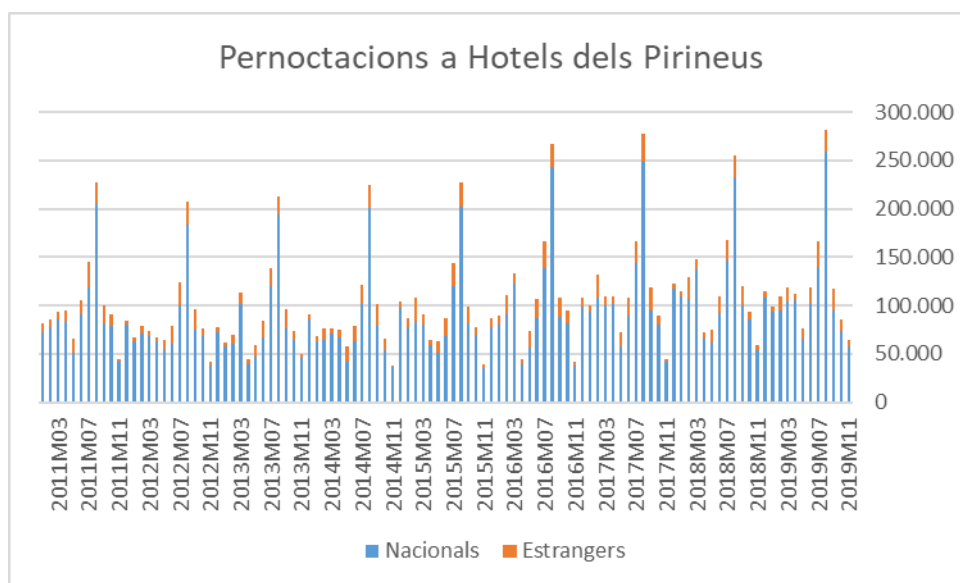
Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

La Cerdanya, Ripollès i Garrotxa s'inclouen dins la marca turística Pirineus, al gràfic següent s'expressa l'evolució de les pernoctacions als Pirineus. Del 2008 al 2018 l'increment ha estat del 17%, si bé no és fins al 2016 que es recuperen les xifres de pernoctacions prèvies a la crisi. L'altra marca turística catalana comparable, en part, amb Pirineus és la Vall d'Aran, on les pernoctacions hoteleres des del 2008 al 2018 s'han reduït un 2,4%.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

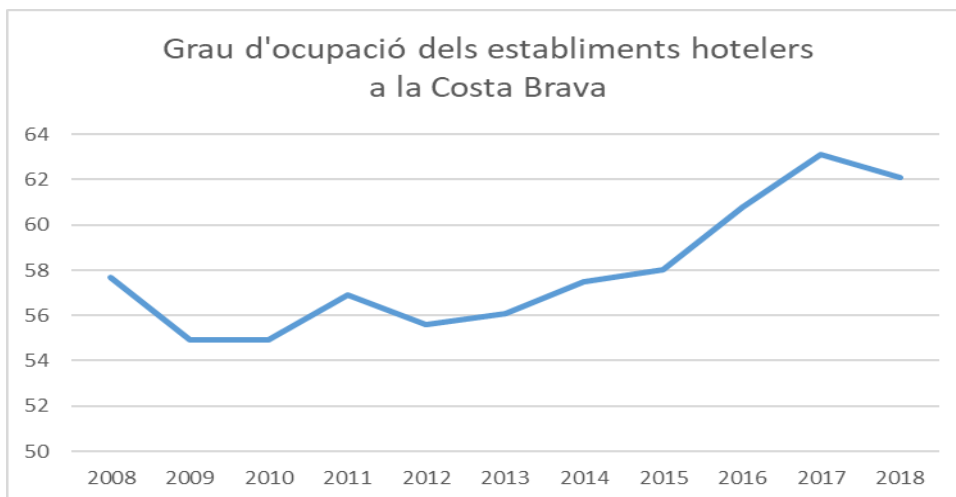
Diferenciant entre pernoctacions de turistes nacionals i estrangers, vegi's l'escassa presència de turisme estranger als hotels dels Pirineus.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

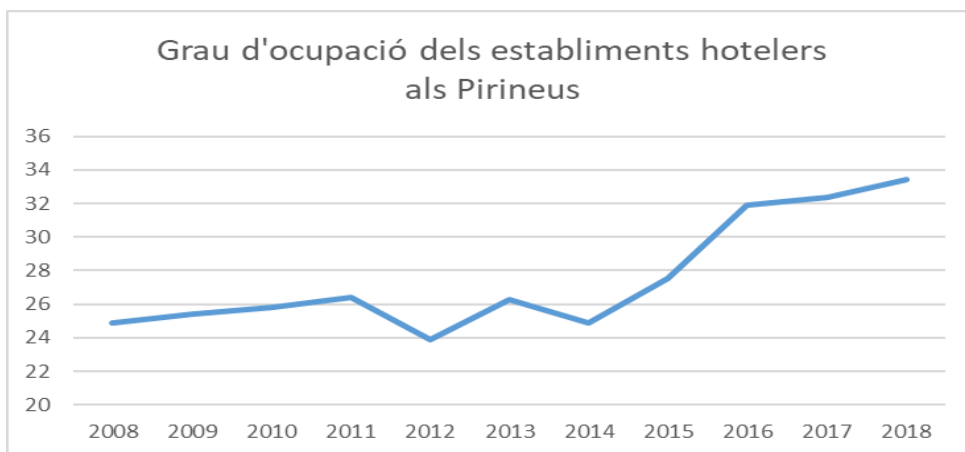
En resum, les pernoctacions hoteleres a les comarques de Girona sí que han caigut durant els anys de crisi i han tardat a recuperar-se els valors previs.

Pel que fa al grau d'ocupació dels establiments hotelers, que en tots els gràfics s'expressa com un percentatge, a la Costa Brava segueix un comportament menys positiu que al conjunt de Catalunya. A Catalunya, el grau d'ocupació creix un 13% durant el període 2008-2018, mentre que a la Costa Brava augmenta un 7,6% i a la Costa Daurada un 12%. També sorprèn que el percentatge d'ocupació sigui persistentment inferior a la Costa Brava. L'any 2018 era del 62,1% a la Costa Brava, del 68,8% a la Costa Daurada i del 78% a Barcelona. Al gràfic següent s'observa com l'evolució del percentatge d'ocupació denota els efectes de la crisi econòmica, mentre que en l'evolució de la Costa Daurada i del conjunt de Catalunya no s'observa cap davallada del grau d'ocupació durant el període.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

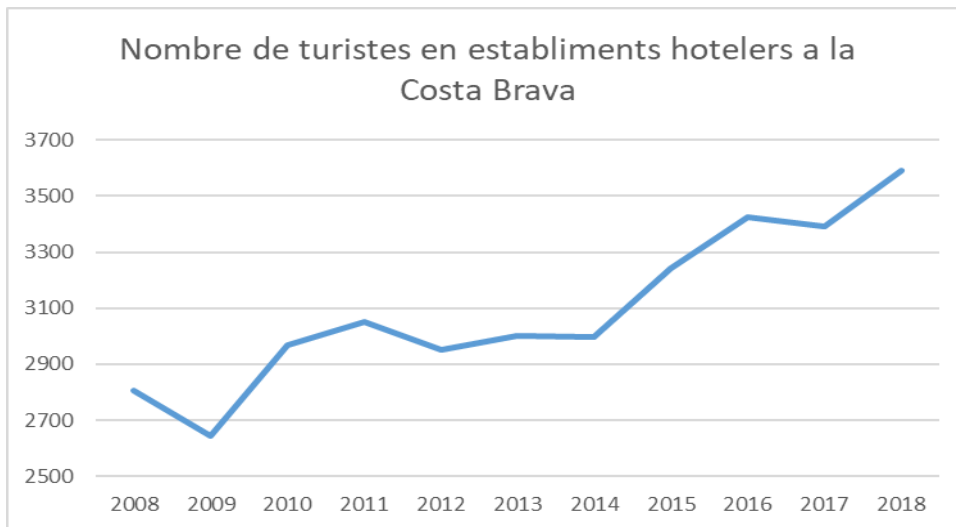
A la marca turística dels Pirineus el grau d'ocupació del 2008 al 2018 creix un 34,1%, mentre que a Val d'Aran va augmentar un 19%. Ara bé, el percentatge d'ocupació als Pirineus és del 33,4% mentre que a Val d'Aran es del 46,2%. És a dir, que hi ha marge de millora de l'ocupació a la Cerdanya, Ripollès i Garrotxa.

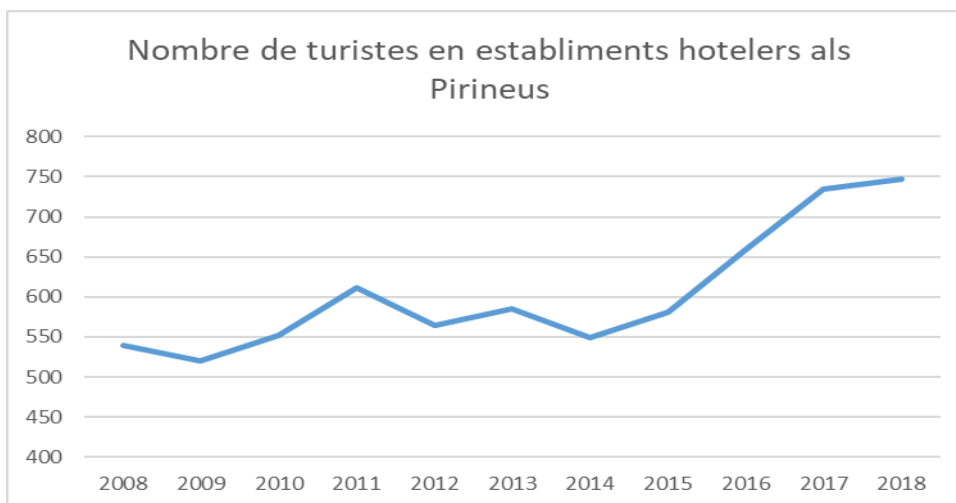
Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

També és important conèixer l'evolució del nombre de turistes allotjats als establiments hotelers. L'arribada de turistes als establiments hotelers seguint una evolució molt positiva. A la Costa Brava, del 2008 al 2018, l'augment és d'un 27,9% i als Pirineus és d'un 38,4%. Pel conjunt de Catalunya l'increment és del 38,8%, i per

tenir altres referències, a la Costa Daurada l'augment ha estat del 26,5% i a la Val d'Aran del 2,5%.

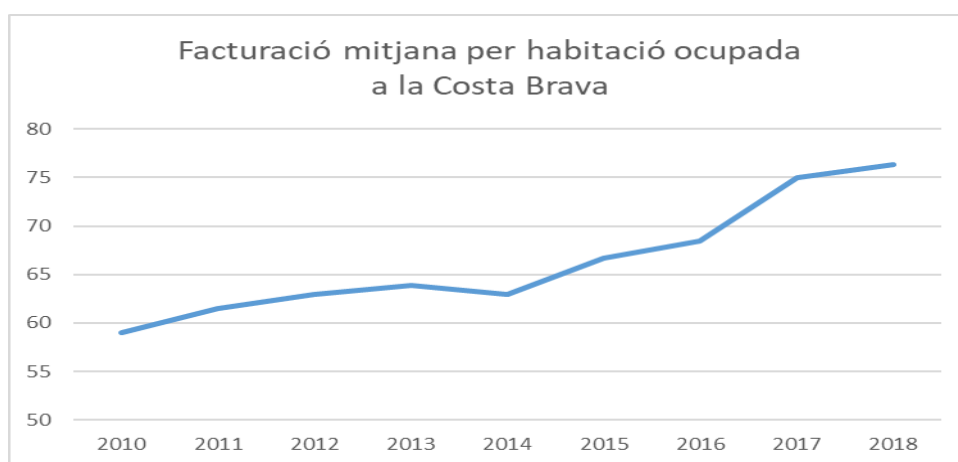
Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

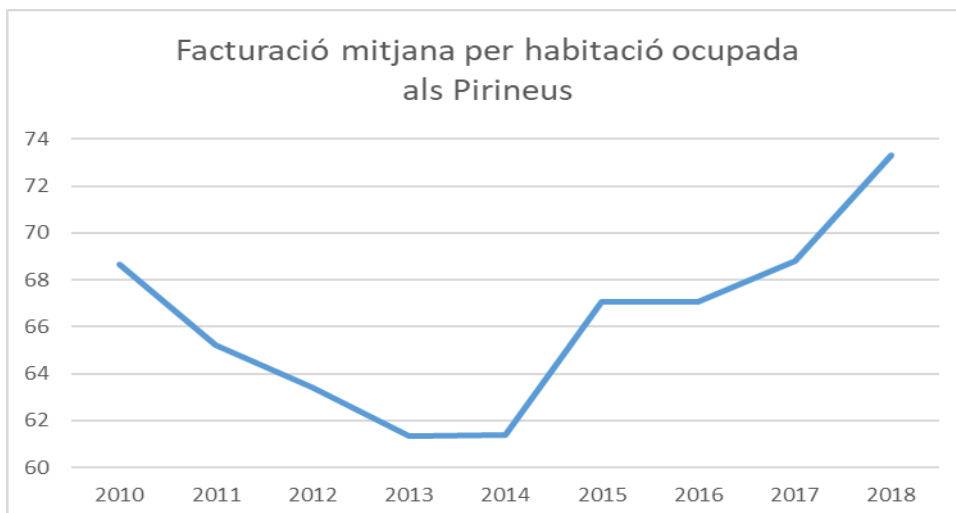
La facturació mitjana per habitació hotelera ocupada es considera un indicador de rendibilitat del sector turístic. Als gràfics que es mostren a continuació senyalen una trajectòria positiva a la Costa Brava i negativa als Pirineus.

A la Costa Brava, durant el període 2008-2018, la facturació mitjana ha augmentat un 29,4%, un percentatge lleugerament superior al de la mitjana catalana del 27,1% però inferior a l'augment sostingut a la Costa Daurada que ha estat del 33,23%. Ara bé, tot i que l'evolució a la Costa Brava ha estat positiva, la comparació dels valors indica que hi ha marge de millora al sector hotel·ler. La facturació mitjana per habitació ocupada l'any 2018 va ser de 76,3€ a la Costa Brava, mentre que va ser de 83,15€ a la Costa Daurada, de 123,53€ a Barcelona ciutat i la mitjana catalana va ser de 96,33€.

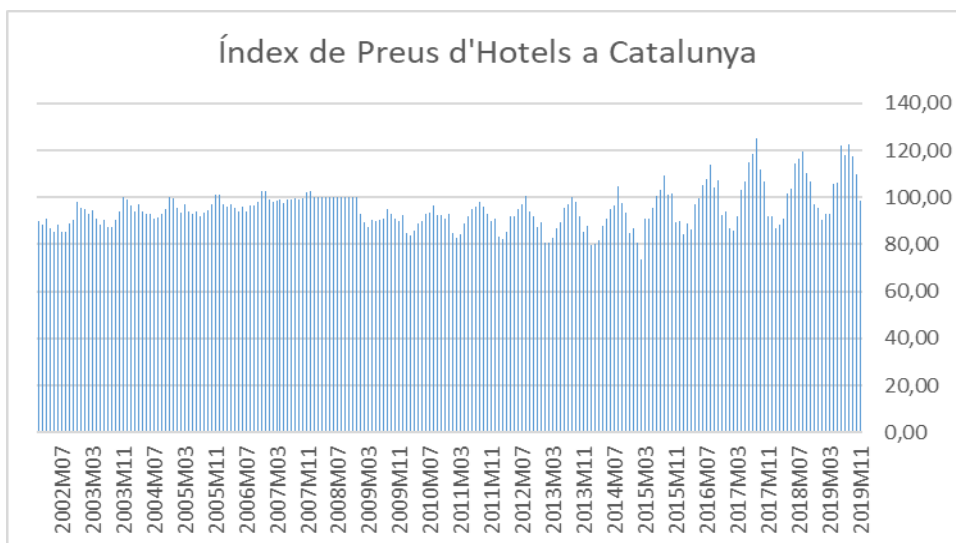
Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotel·lera de l'INE

L'evolució d'aquest indicador de rendibilitat als Pirineus ha estat clarament negativa. Fins al 2017 no es recupera la facturació prèvia a la crisi. L'increment del 2008 al 2018 és d'un 6,8% mentre que a la Val d'Aran va ser del 20%. I també és inferior el valor. L'any 2018 a la marca turística Pirineus la facturació mitjana per habitació ocupada va ser de 73,31€, un valor lleugerament inferior a la mitjana de la Costa Brava, però a la Val d'Aran el valor mitjà va ser de 90,12. És a dir, que a la Cerdanya hi ha més marge de millora al sector hotel·ler.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

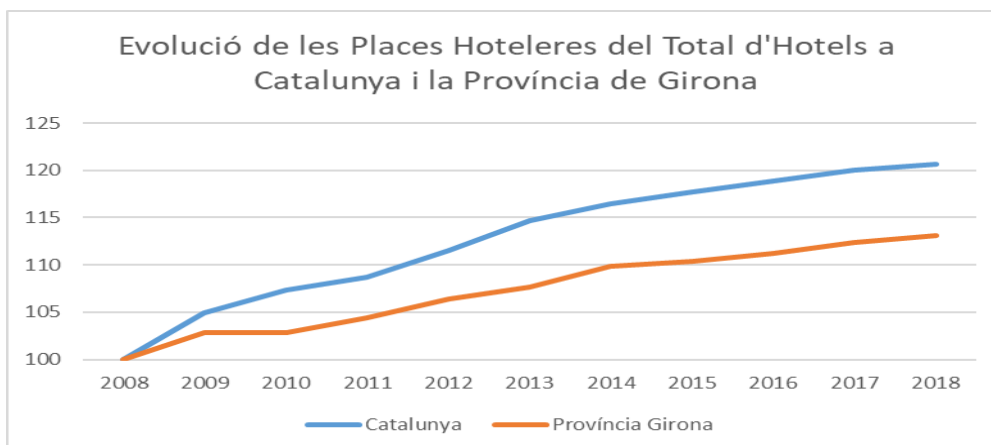
Per tenir una referència més de l'evolució general dels preus als hotels del conjunt de Catalunya, al gràfic següent es presenta les variacions de l'índex que calcula l'INE.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

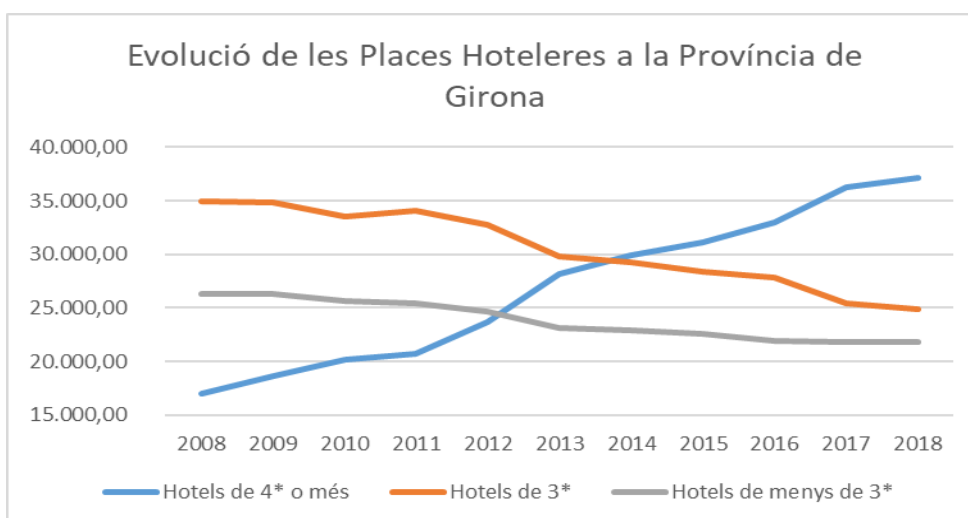
El que determina el preu dels hotels és, evidentment, la quantitat de l'oferta i la qualitat de l'oferta hotelera. Un indicador directe de la qualitat és el nombre d'estrelles de l'hotel. El gràfic següent mostra l'evolució, prenent com a base 100 l'any 2008, de les places hoteleres a la província de Girona comparada amb l'evolució

pel conjunt de Catalunya. A Girona, del 2008 al 2018 l'oferta va augmentar un 7,1% mentre que al conjunt de Catalunya ho va fer un 15,9%.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

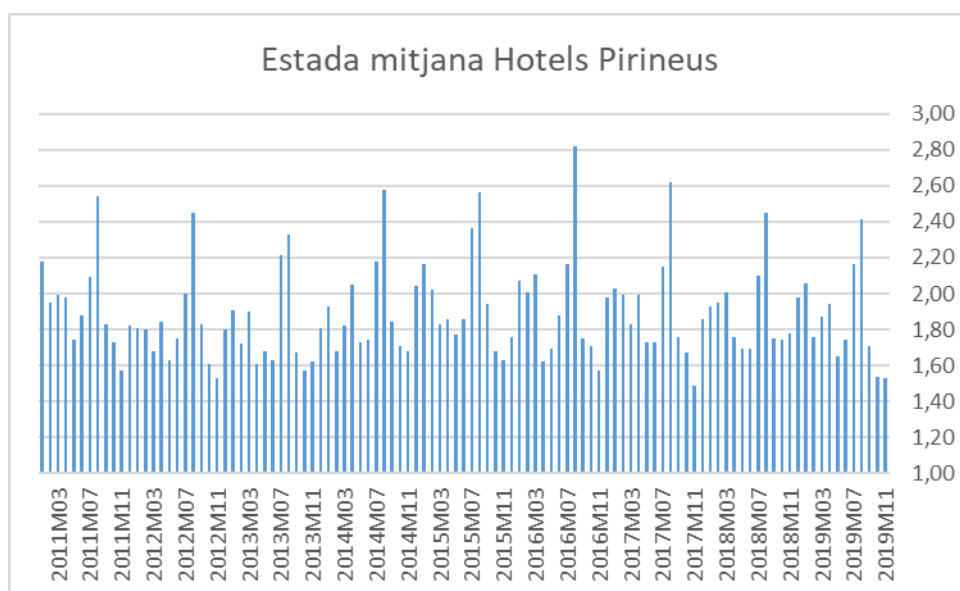
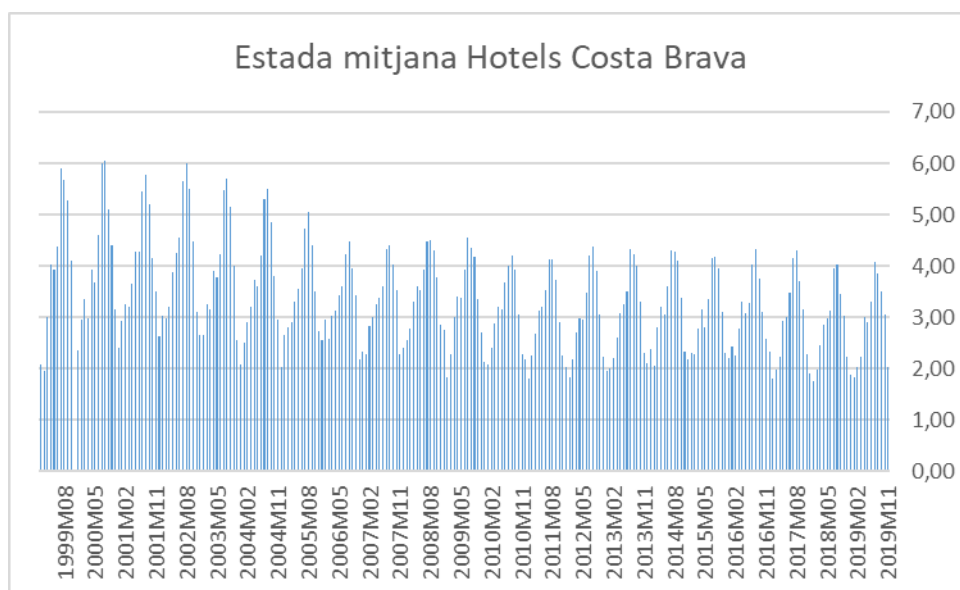
I, pel que fa a la qualitat de l'oferta, vegi's que el nombre de places d'hotels de 4 estrelles o més s'ha multiplicat per 2,2 a Girona (1,8 a Catalunya), i s'ha fet a partir de la reconversió d'hotels de 3 o menys estrelles. L'oferta de places a hotels de 3 estrelles s'ha reduït un 29% a Girona (un 22% a Catalunya) i els de menys de 3 estrelles s'ha reduït un 17% (un 12% a Catalunya). La millora de la qualitat dels hotels a la província de Girona és significativament superior que la del conjunt de Catalunya.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

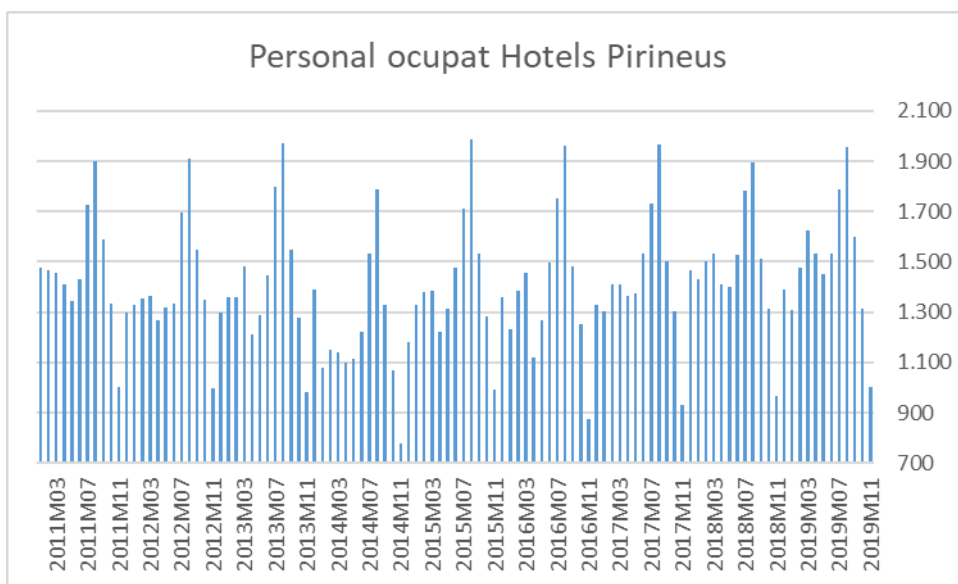
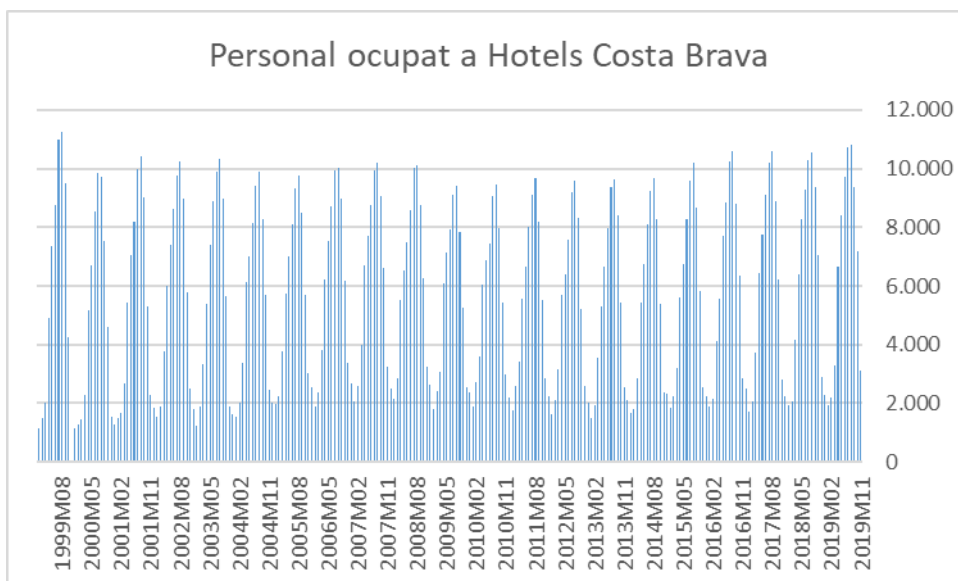
Una altra de les variables que es controla al sector turístic és l'evolució de l'estada dels turistes. A la Costa Brava, a partir de l'any 2000 es va començar a reduir però ara es manté bastant estable entorn a un valor mínim de 2 dies i un màxim de 4 dies de mitjana. Tindria molt interès conèixer la durada de l'estada per tipus de turistes a fi de captar la demanda en determinats mercats emissors.

A diferència de la Costa Brava, l'estada mitjana als hotels dels Pirineus pràcticament s'ha mantingut estable els darrers 20 anys.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

I, una darrera variables amb un comportament favorable els darrers anys a la província de Girona és que si ve el nombre d'ocupats al sector hotel·ler es va reduir els primers anys de crisi, actualment encara està creant més llocs de treball.

Font: Elaboració pròpia. Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE

En síntesi, el sector hotel·ler és un sector que ha contribuït a la sortida de la crisi econòmica amb força. Han augmentat les pernoctacions hotel·leres, el grau d'ocupació, el nombre de turistes, la facturació mitjana, la quantitat de places i la

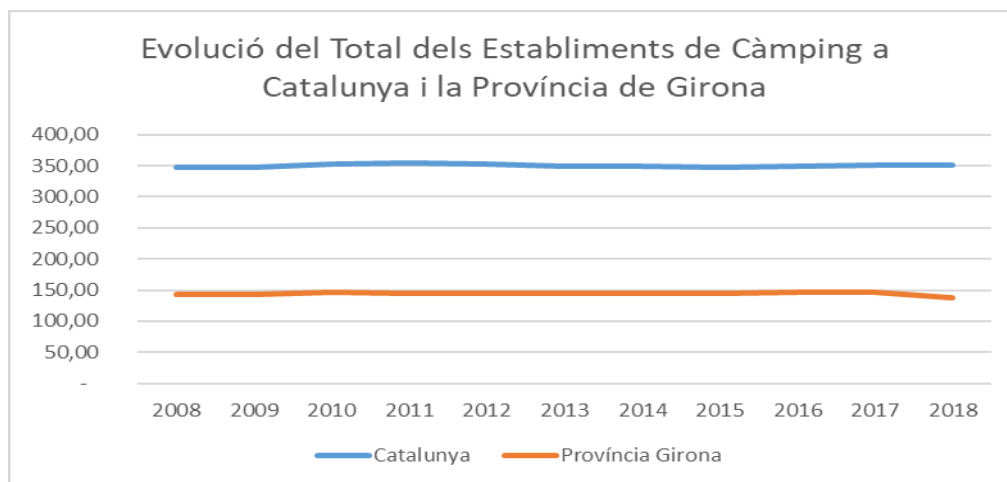
qualitat de les places hoteleres, i continua generant més llocs de treball a la província de Girona. Les diferències entre les mitjanes del sector a la Costa Brava i a la marca Pirineus fan entreveure que entre comarques els comportaments poden ser diferents. Aquestes diferències al territori s'analitzaran a l'apartat de l'economia per comarques i a cada comarca específicament.

Les tendències observades porten a concloure que s'ha de valoritzar més l'oferta hotelera, atès que l'augment de qualitat no s'ha traduït prou en valor, possiblement perquè l'ocupació no ha augmentat tant com al conjunt de Catalunya.

3.10.2 El sector de càmpings

El sector de càmpings a la província de Girona representa un 45,41% de les places d'oferta turística i capta un 44,1% de les pernoctacions del turisme gironí (2.852.453 pernoctacions en càmpings el mes d'agost del 2019 respecte el total de 6.465.071 pernoctacions turístiques a l'agost). És a dir, el sector càmpings a la província de Girona lidera l'oferta del sector turístic tant en nombre de places d'oferta com en nombre de pernoctacions màximes en temporada alta.

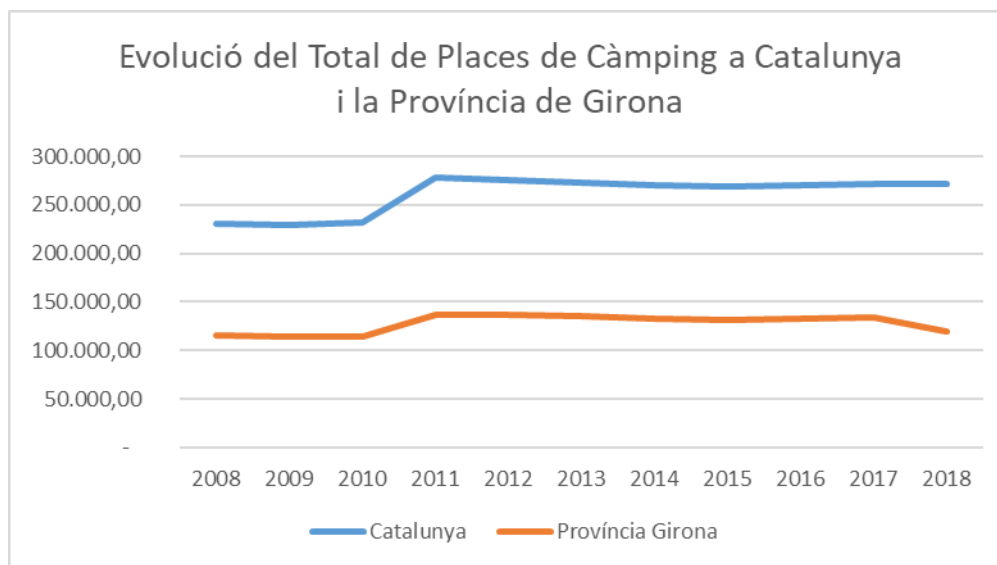
El nombre de càmpings, tant a Girona com al conjunt de Catalunya, es manté molt estable durant el període 2008-2018.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Quant al nombre de places de càmping, a l'any 2011 tant a Girona com al conjunt de Catalunya varen augmentar entorn al 20%. Aquest increment es manté al conjunt de Catalunya però, a Girona, a l'any 2018 es torna a reduir segons estimacions de l'Idescat tot i que es manté segons les estimacions de l'INE, pel que caldrà seguir l'evolució anualment.

El que sí cal afegir és que durant aquest període hi ha hagut també un procés d'augment de la qualitat de les places. A l'any 2008 el 58% de places eren de primera categoria o luxe, el 36% de segona i el 6% de tercera. Al 2018 s'han reduït les de segona i tercera categoria i les de primera representen el 62%. Al conjunt de Catalunya l'any 2018 només un 48% eren places de primera categoria. És a dir, que Girona lidera en qualitat de càmpings el sector turístic català.

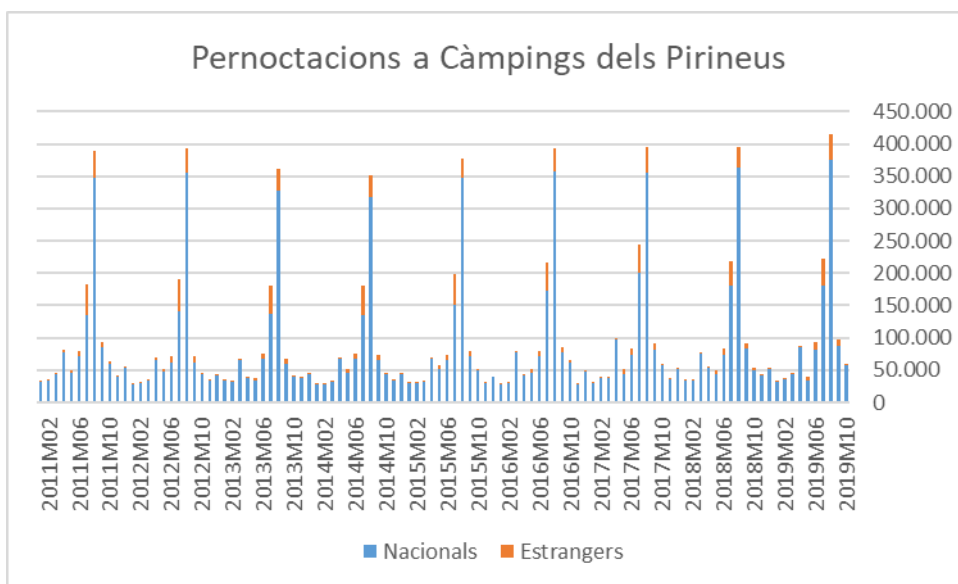
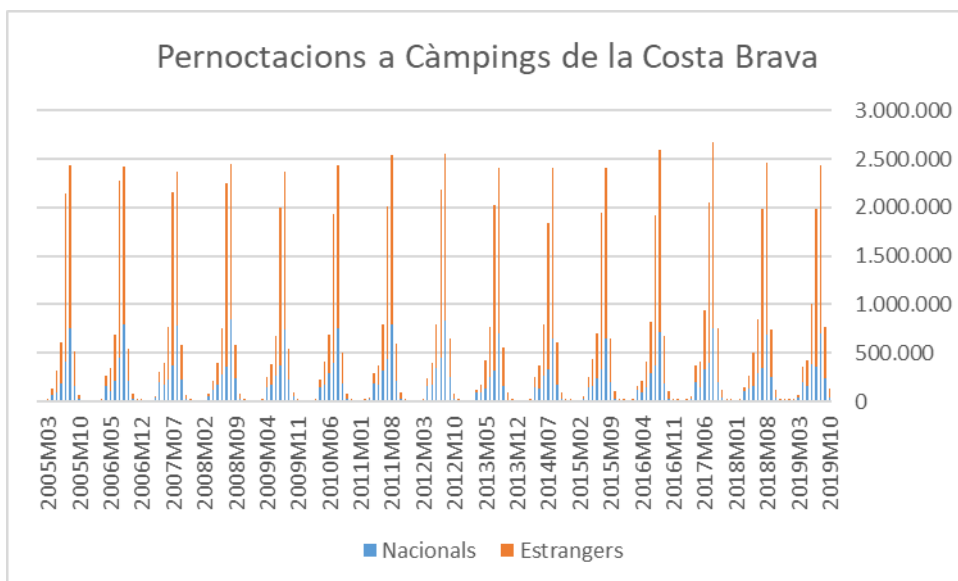

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'Idescat

Als gràfics que segueixen mostren l'evolució i l'estacionalitat de les pernoctacions als càmpings, tant a la Costa Brava com a la marca Pirineus, incorporant les dades més recents del 2019 en el moment de cloure aquest informe.

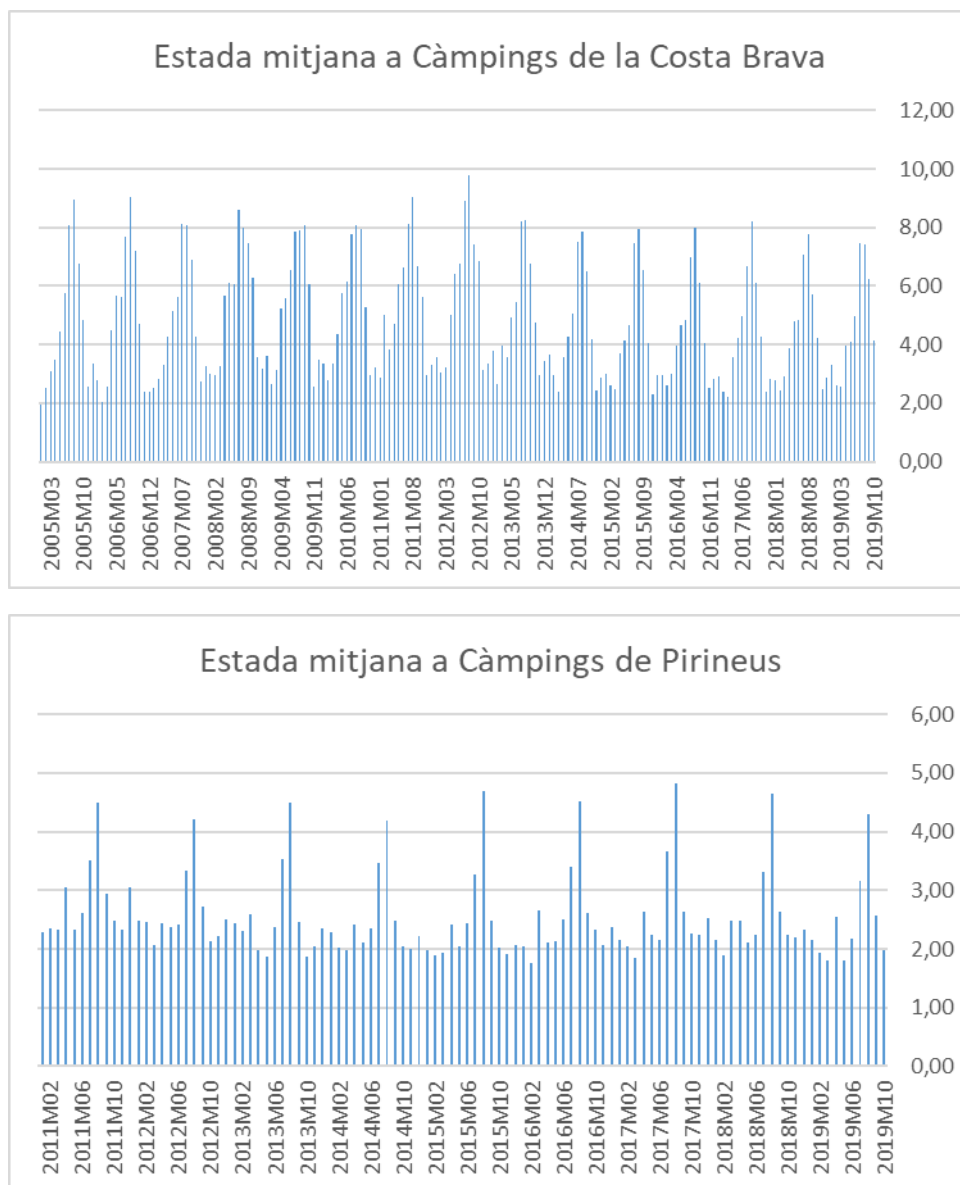
Es percep com a fet característic que les pernoctacions no presenten cap comportament lligat al cicle econòmic, ni en estacionalitat ni amb màxims i mínims.

Les pernoctacions es mantenen molt estables tant a la Costa Brava com als Pirineus i tant en demanda de turistes nacionals com estrangers. Assenyalar també el reduït nombre de turistes estrangers presents als càmpings dels Pirineus.

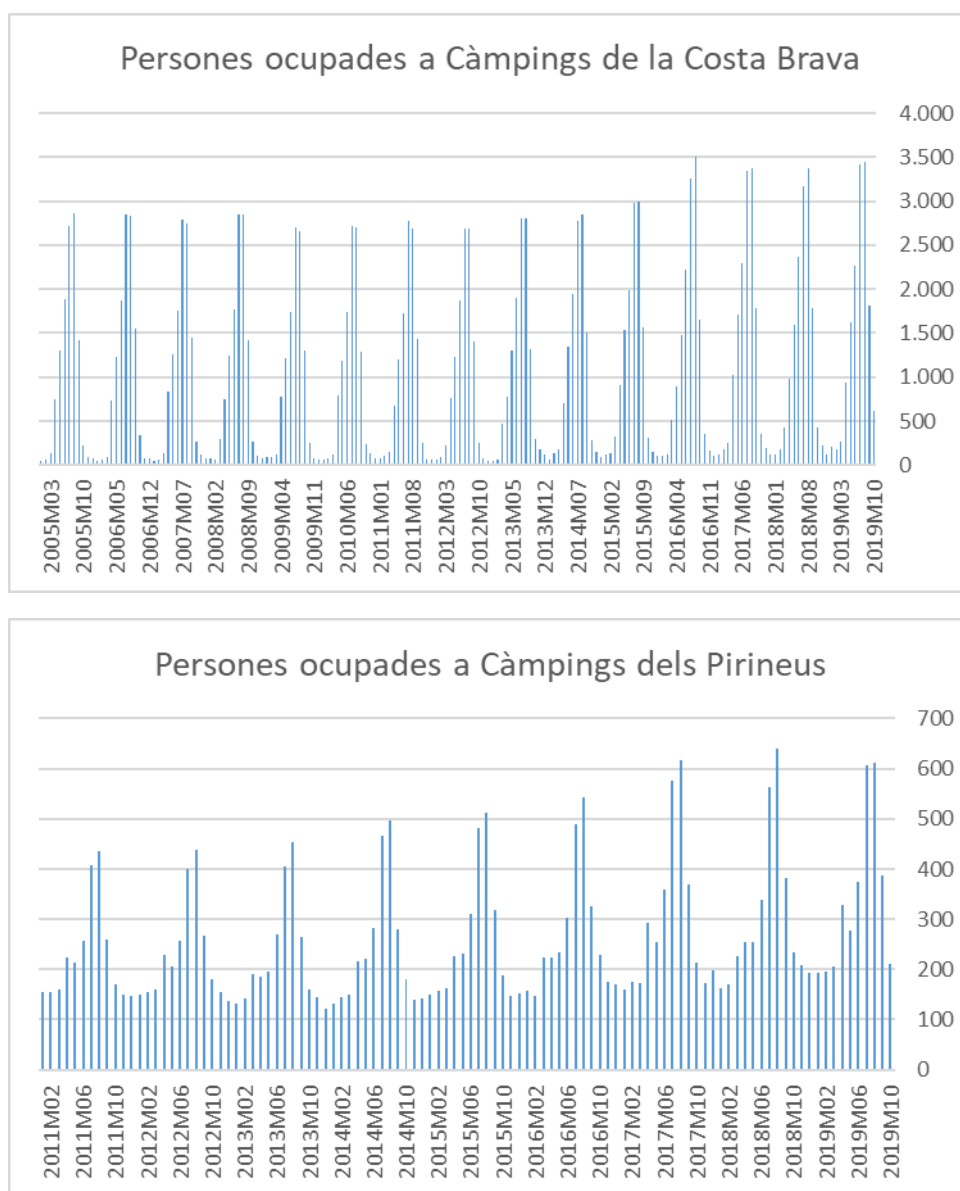
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Pel que fa a l'estada mitjana a càmpings, s'observa molta estabilitat amb poques variacions any a any. Abans s'ha vist que l'estada mitjana als hotels de la Costa Brava sí que mostrava una tendència decreixent, especialment del màxim d'estada que passava d'una mitjana de 6 a 4 dies. Amb els càmpings no s'observa cap canvi significatiu, el que és un símptoma clar d'estabilitat al sector.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

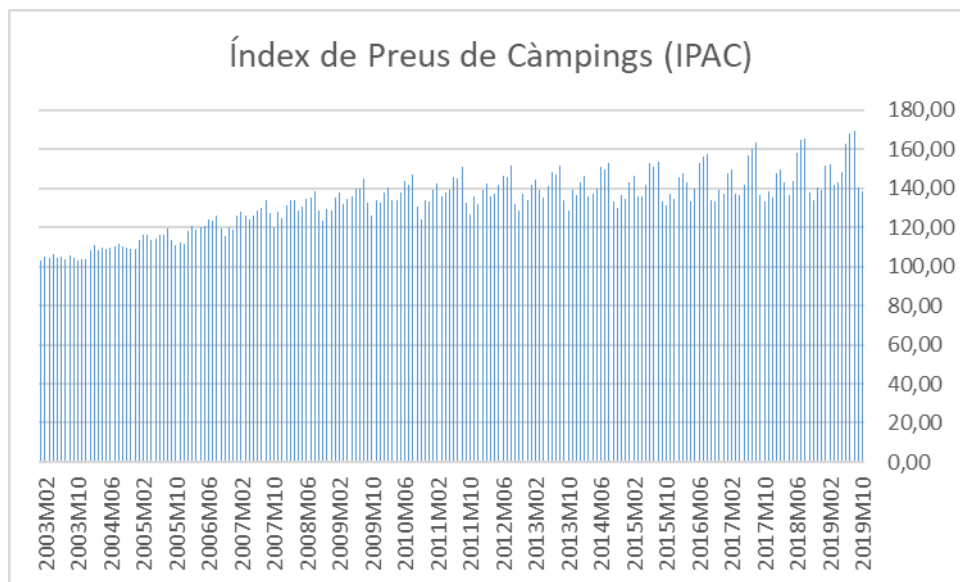
Un fet molt positiu que contribueix al creixement econòmic de la província és l'elevada creació d'ocupació a partir del 2015 als càmpings de la Costa Brava, on l'ocupació creix un 25%, i a partir del 2014 als càmpings del Pirineus, on les persones ocupades creixen un 30% en la temporada alta.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Al gràfic següent es mostra l'índex general de preus de càmpings, només per a oferir una referència al sector de les variacions dels preus. Des del 2003 al 2019 l'increment

està entre un 40 i un 60%. No es disposen de preus específics per a la Costa Brava ni Pirineus.

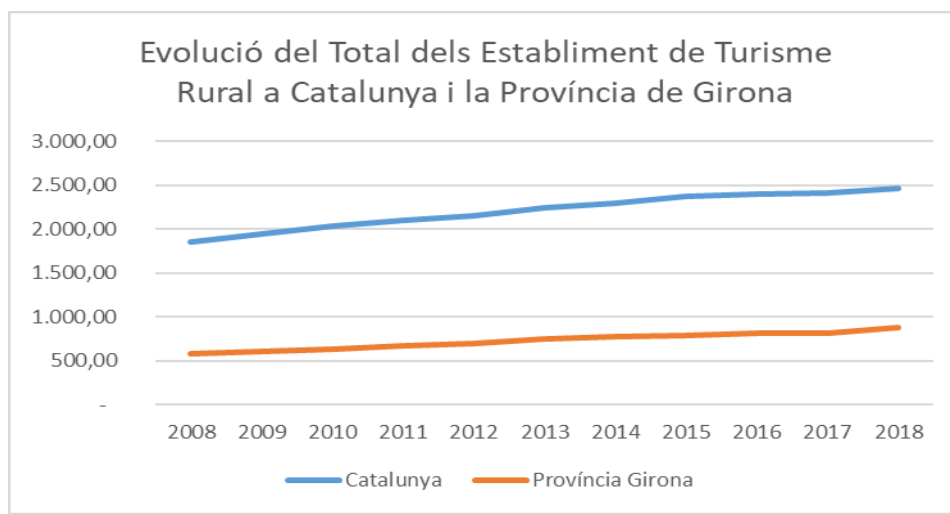
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

En resum, els càmpings són la part principal de l'oferta turística a la província de Girona tant en nombre de places com en nombre de pernoctacions i Girona lidera el mercat de càmpings català pel destacable elevat nivell de qualitat. A més, s'observa una estabilitat de la demanda al llarg de tot el període. I la tendència a millorar progressivament la qualitat i augmentar el personal ocupat són senyals de major valor que s'haurien de traduir en majors preus i més rendibilitat.

El desigual comportament i tipus de clients dels càmpings de la costa i d'interior fan necessari conèixer millor la tipologia de turistes per afinar la promoció, especialment per captar turistes estrangers amb major poder adquisitiu que valorin l'entorn gironí.

3.10.3 El turisme rural

La tendència observada des del 2008 al 2018 és clarament creixent en nombre d'establiments i oferta de places turístiques, tant a Girona com al conjunt de Catalunya. Des del 2008 fins al 2018 el nombre d'establiments de turisme rural a la província de Girona ha augmentat un 52%, mentre que al conjunt de Catalunya l'augment va ser d'un 32,6%.

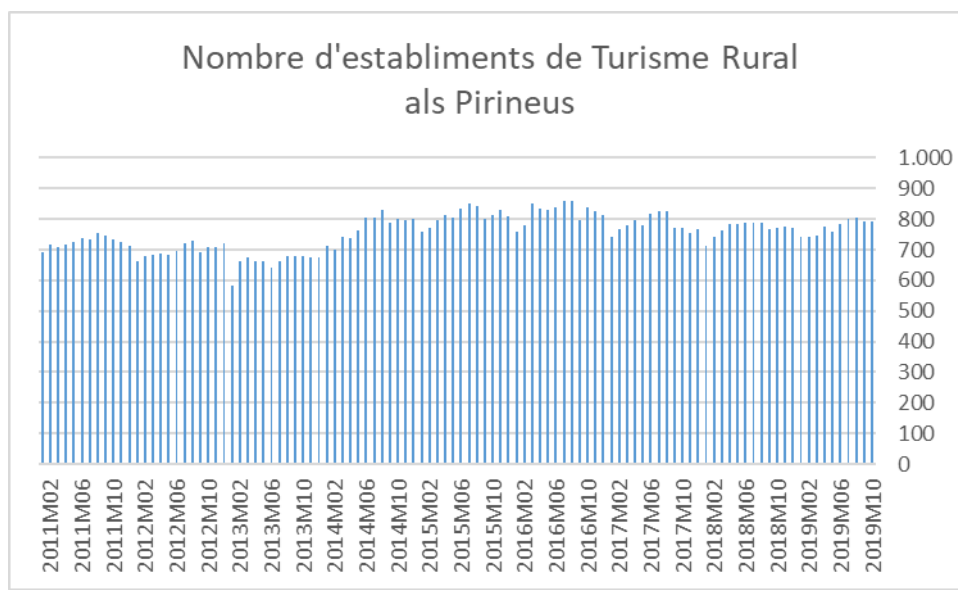
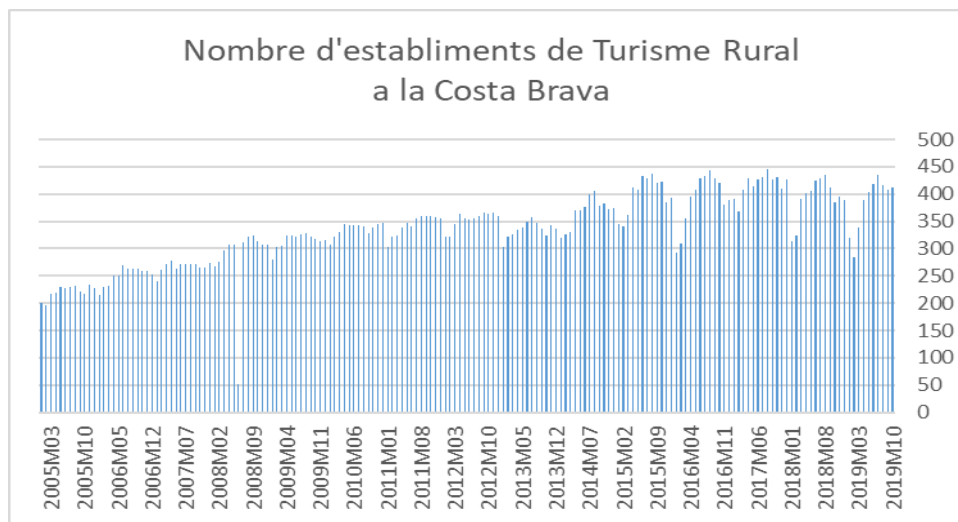

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Les darreres dades del 2019 confirmen l'estabilitat del creixement i les dades anteriors al 2008 indiquen que l'increment d'establiments de turisme rural ve de més enrere. Ara bé, s'observa un comportament molt diferenciat entre els establiments de turisme rural de la marca turística Costa Brava i la marca Pirineus.

L'increment que marca la tendència de tota la província de Girona és la que s'observa a la Costa Brava, on l'increment és sostingut i molt positiu. En canvi, als Pirineus l'increment és més lleuger, d'un 14%, i es va produir a l'any 2014.

Observi's també que a la Costa Brava el turisme rural presenta una estacionalitat molt més marcada que als Pirineus.

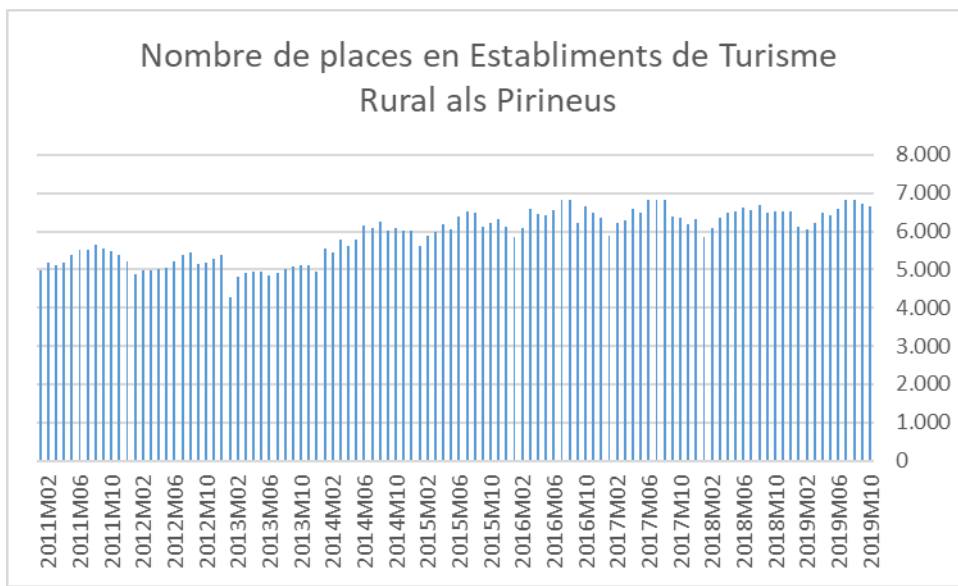
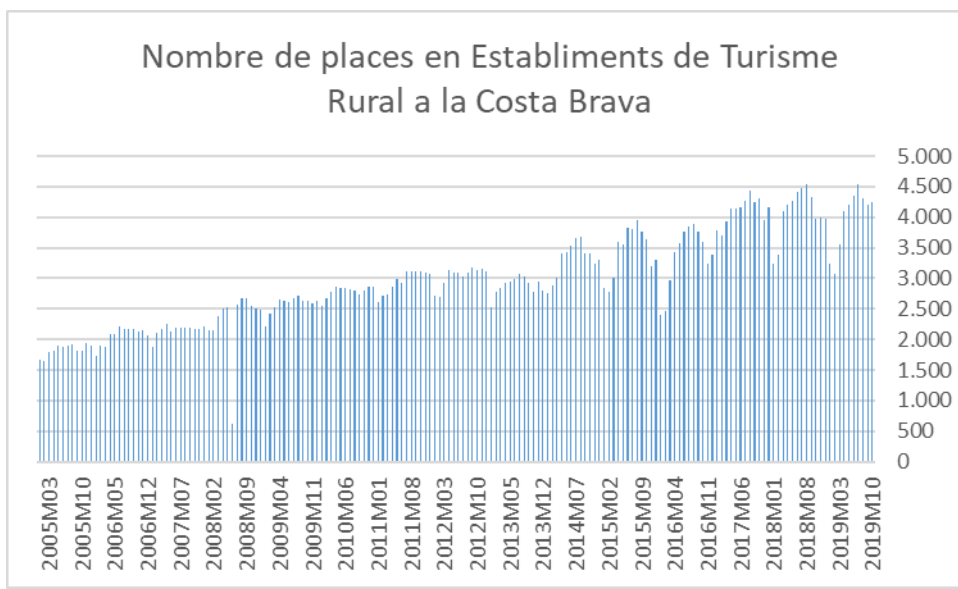

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

L'increment sostingut d'establiments de turisme rural pot ser una conseqüència directa de la pèrdua sostinguda de rendibilitat econòmica del sector agrari, que busca en el turisme rural una font d'ingressos complementaris a la seva activitat primària. Per entendre l'evolució que s'observa als gràfics que venen a la plana següent, unes poques dades. Al juliol del 2019 a la Costa Brava s'oferien 4.534 places i al juliol del 2005 se n'oferien 1.905, és a dir que l'oferta s'ha multiplicat per 2,4. Als Pirineus, en canvi, l'oferta ja era molt més elevada i es manté amb una tendència creixent, l'any

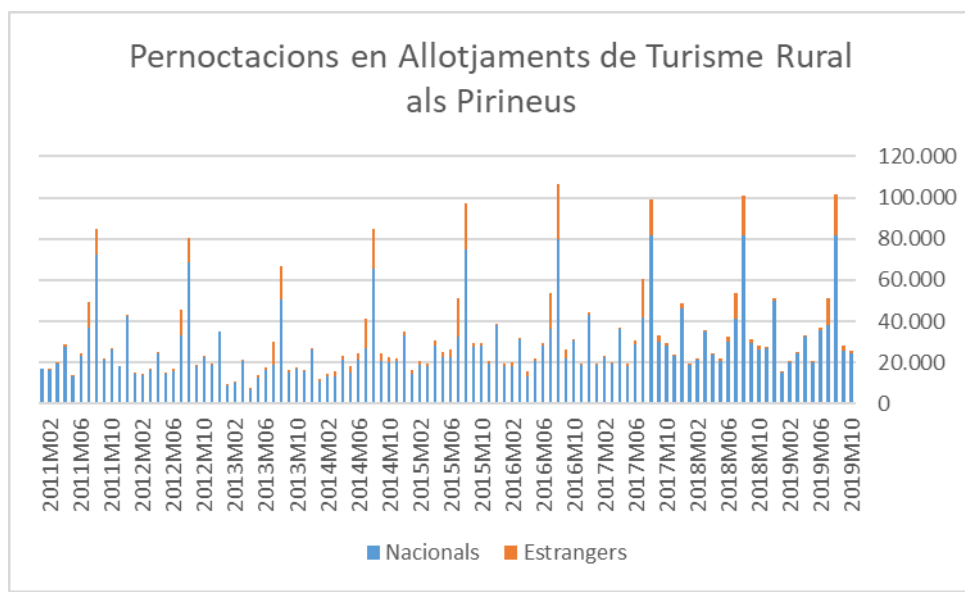
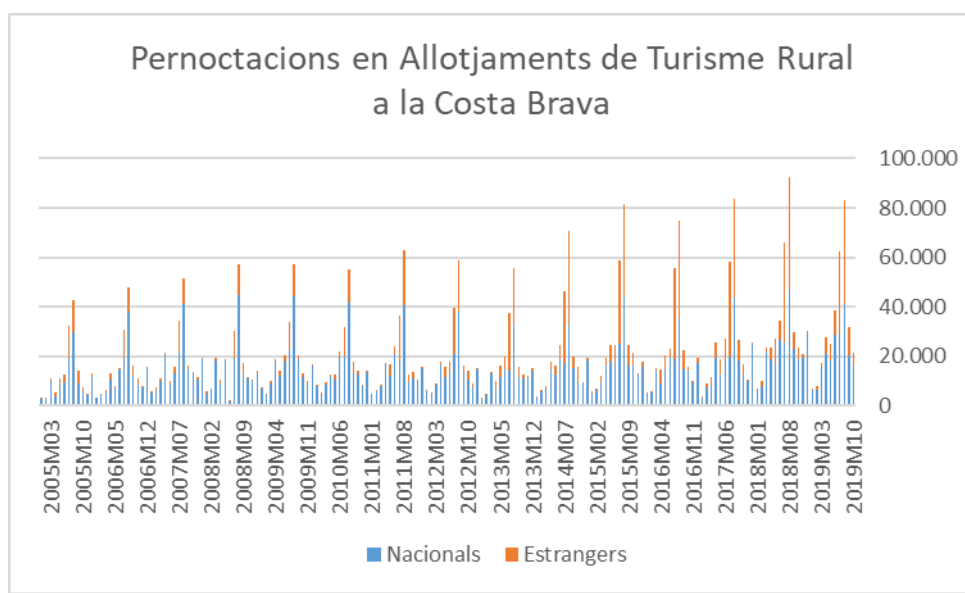
2019 a l'agost s'oferien 6.830 places i a l'agost del 2011 en plena crisi econòmica se n'oferien 5.655.

El dinamisme del turisme rural a la província de Girona contrasta amb la resta de Catalunya. Un exemple és que mentre al juliol del 2019 a la Costa Brava s'oferien 4.534 places, a la Costa Daurada se n'oferien 1.594.

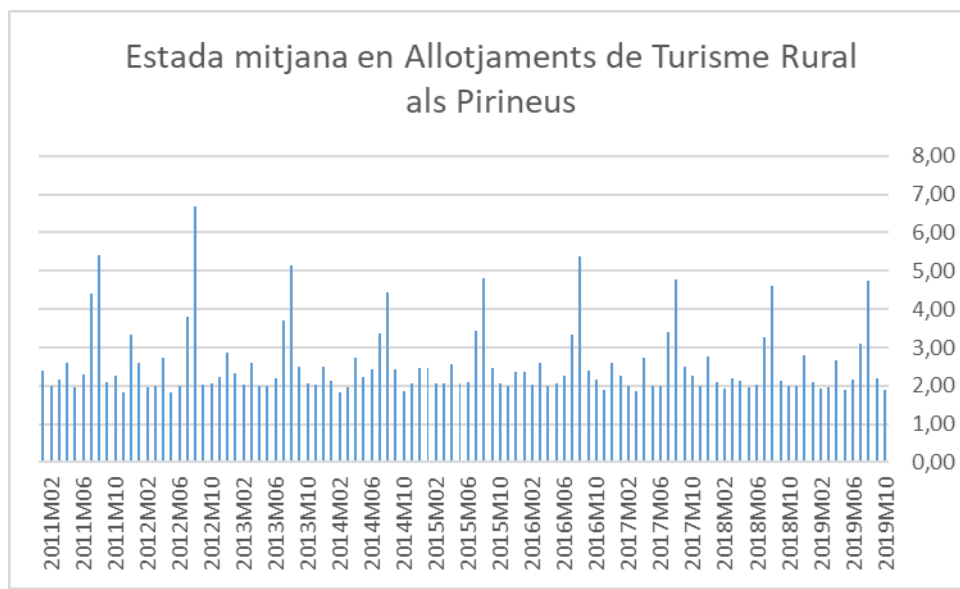
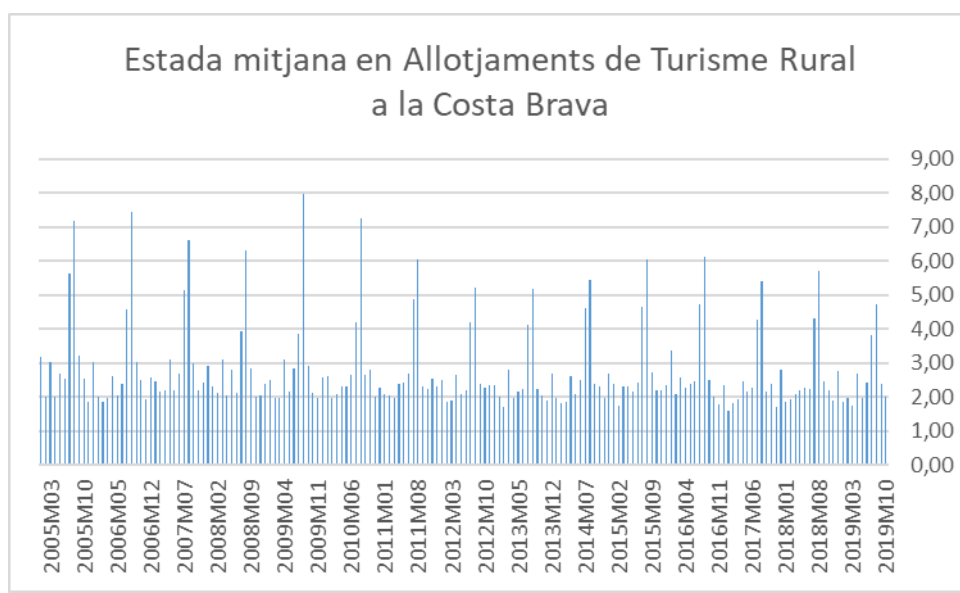
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Als dos gràfics següents hi ha l'evolució de les pernoctacions. Tant a la Costa Brava com als Pirineus, les pernoctacions augmenten de manera considerable a partir del 2014. A la Costa Brava l'increment es deu, principalment, pel turisme estranger. En canvi, als Pirineus l'augment principal és per la captació de turistes nacionals.

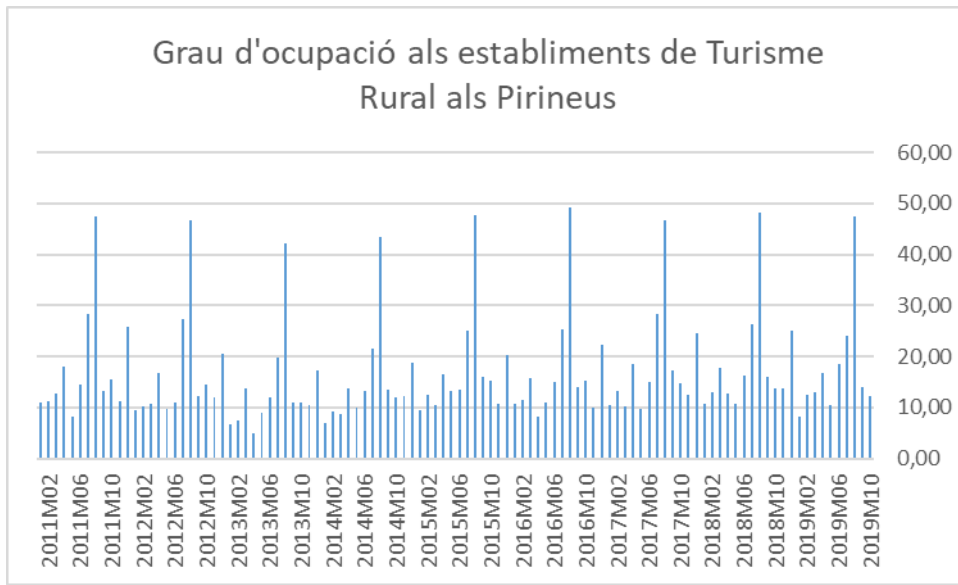
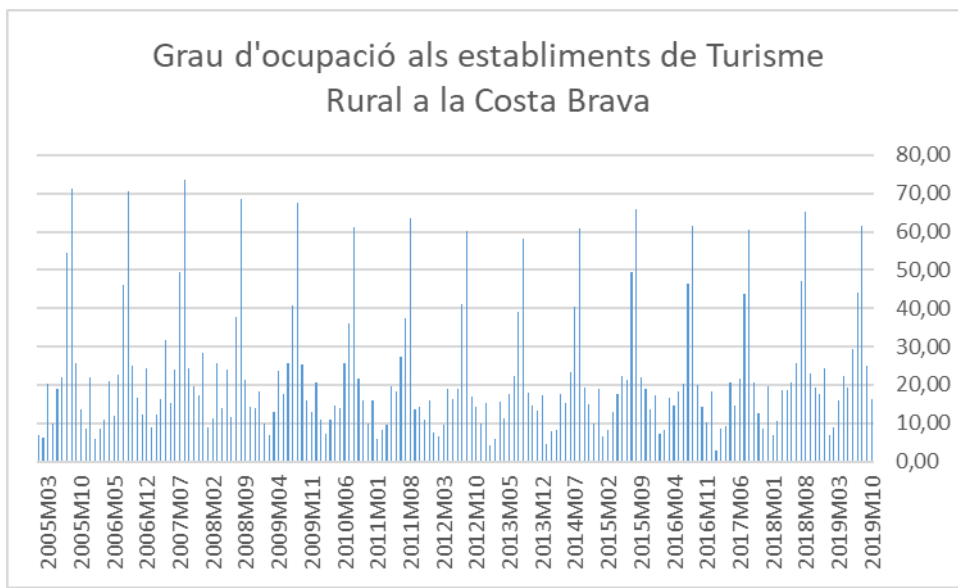
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Quant a l'estada mitjana als allotjaments de turisme rural es manté absolutament estable al llarg d'aquestes sèries. Tan sols s'observa com els dos mesos de major demanda sí que s'escurça considerablement la durada de l'estada als allotjaments de la Costa Brava, però la resta de l'any es manté estable.

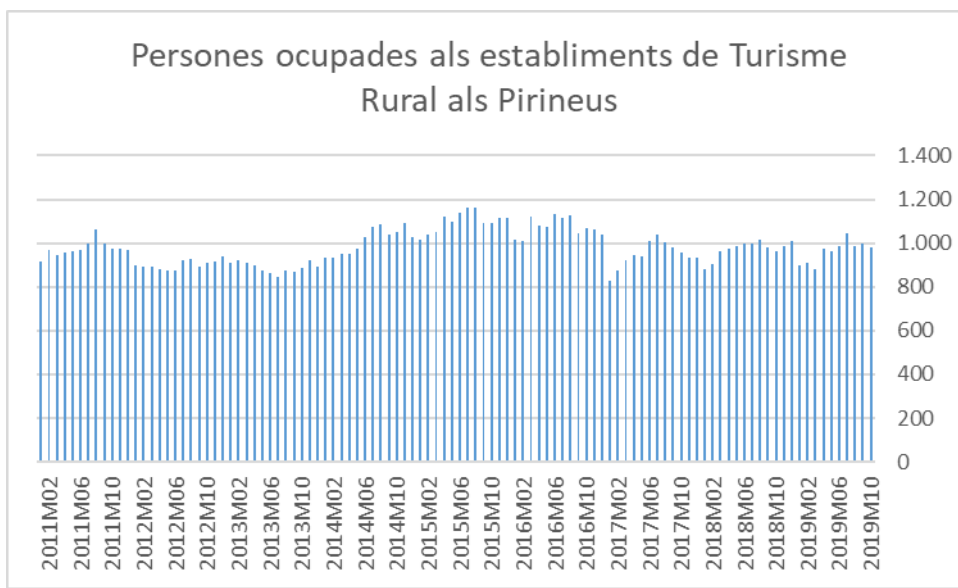
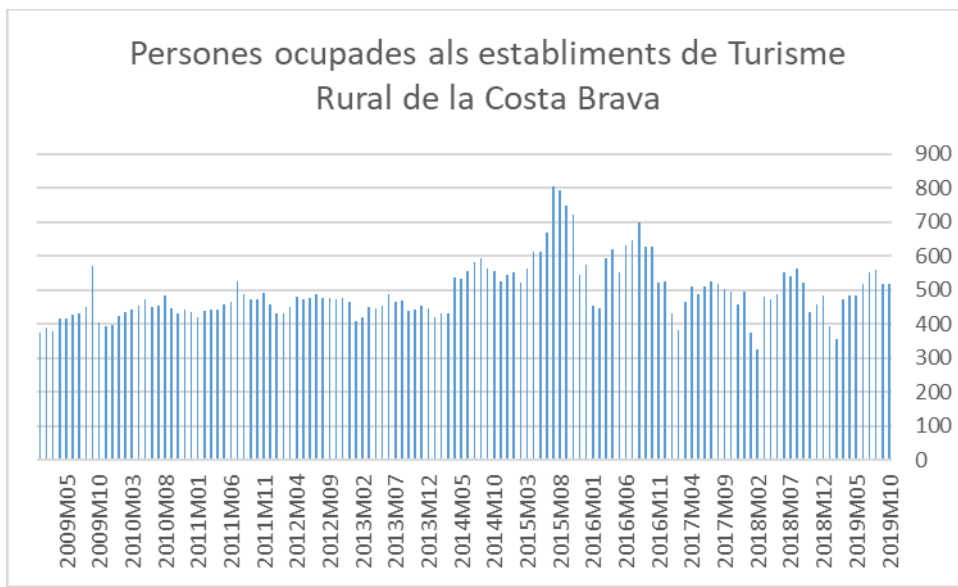
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

El grau d'ocupació es manté molt estable a la Costa Brava, tan sols els darrers anys s'ha reduït una mica al mes de temporada alta. I el grau d'ocupació als Pirineus és lleugerament creixent els darrers anys.

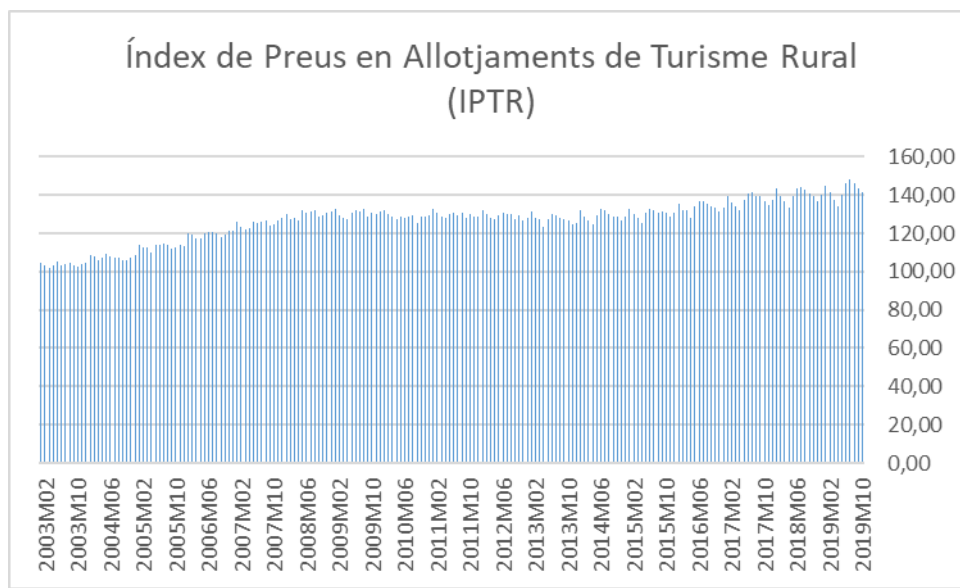
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

L'evolució del nombre de persones ocupades mostra que el turisme rural ha mantingut l'ocupació al llarg del període de crisi i progressivament va ocupant a més persones els darrers anys. Per tant, tot fa pensar que l'evolució del turisme rural és molt favorable des del punt de vista econòmic i social, atès que reforça l'ancoratge de la població rural al territori gironí.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Per acabar, només mostrar l'evolució de l'índex general de preus als allotjaments de turisme rural, per a què serveixi de referència al sector. Vegi's que l'índex mostra un increment entorn al 40% dels preus des del 2003 al 2019.

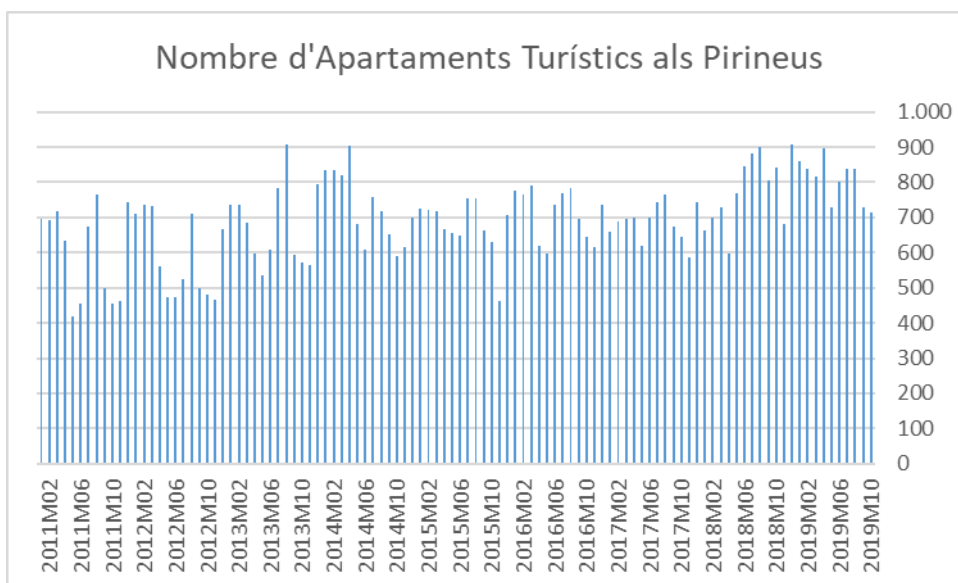
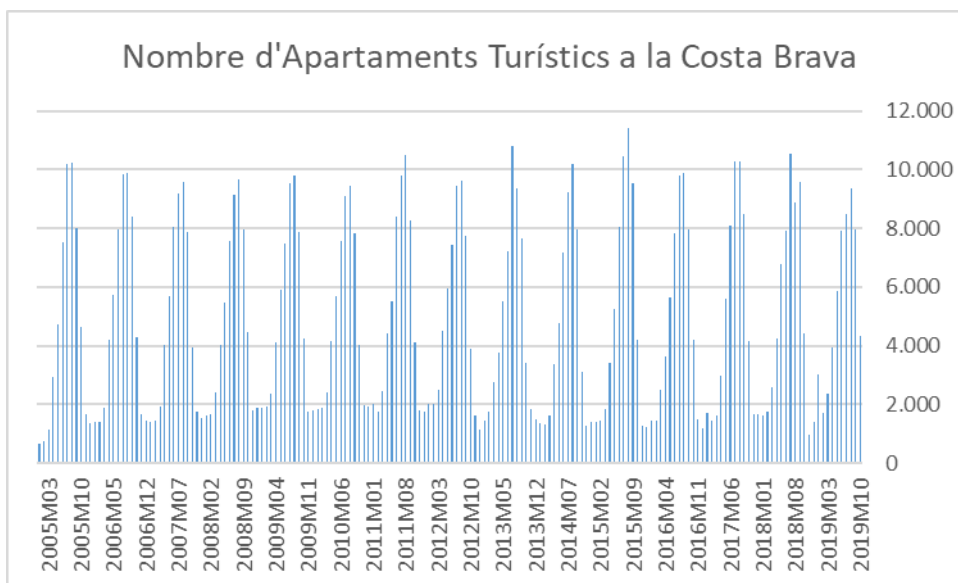

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

3.10.3 Els apartaments turístics

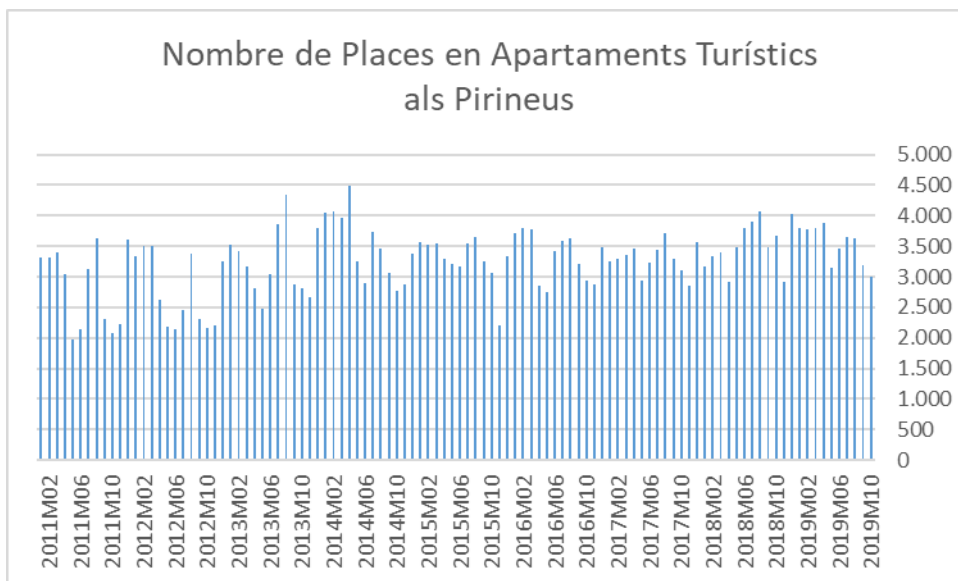
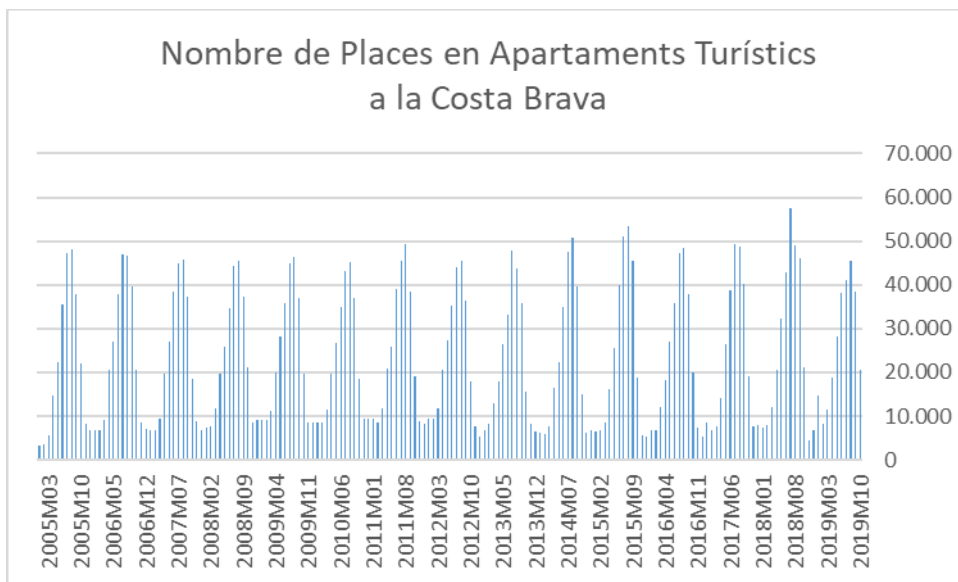
La Costa Brava també lidera en oferta d'apartaments turístics a la costa catalana. A l'agost del 2019 hi havia 9.378 apartaments a la Costa Brava mentre que a la Costa Daurada n'hi havia 5.851. A més, l'oferta d'apartaments turístics es manté molt estable des del 2005 ençà, tal i com es veu al gràfic següent.

Als Pirineus, a l'agost del 2019 hi havia 838 apartaments turístics i, per l'evolució que s'observa al gràfic de la plana següent, l'oferta ha anat creixent molt els darrers anys. De fet, des del 2011 al 2019 ha crescut entorn al 75%.

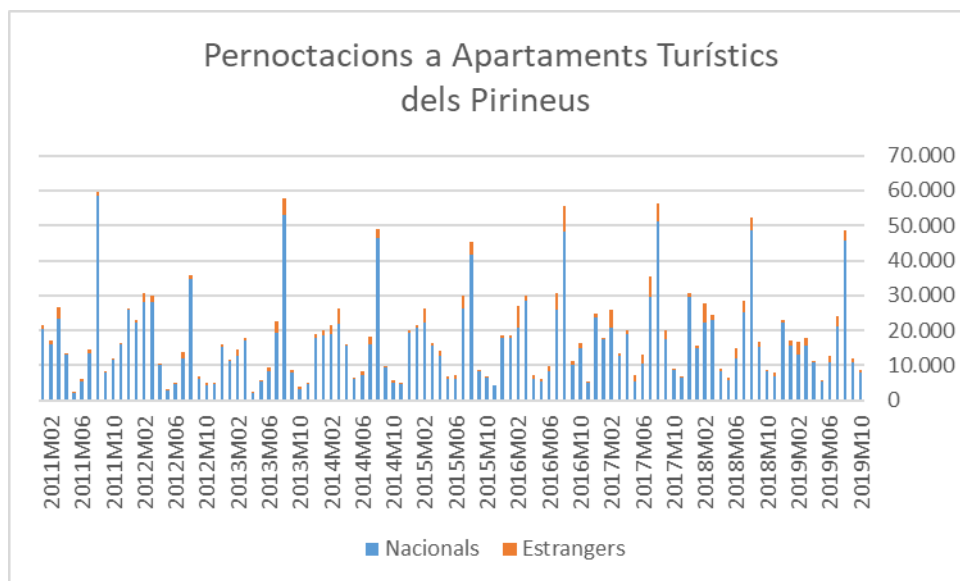
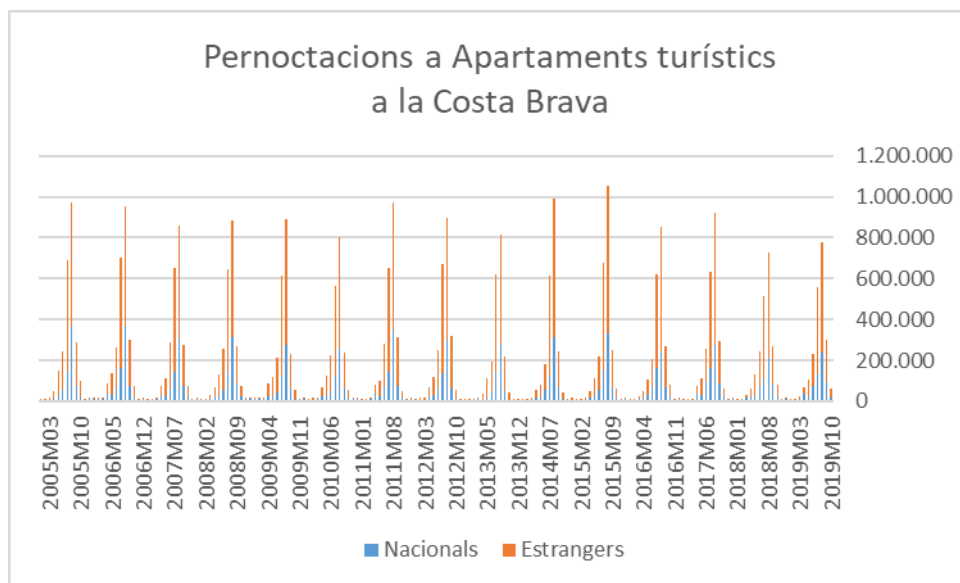
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

La mateixa evolució estable s'observa amb el nombre de places d'apartaments a la Costa Brava i creixent als Pirineus.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

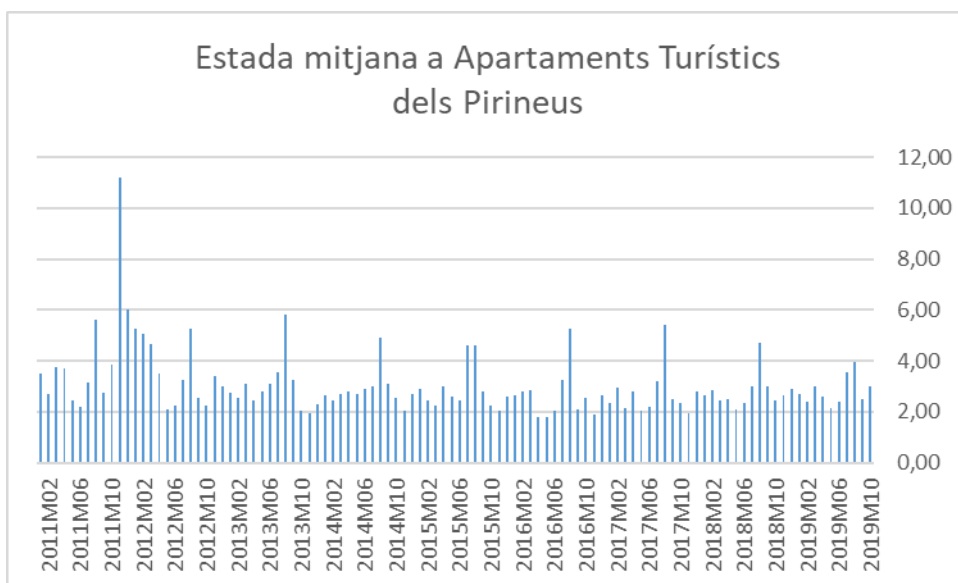
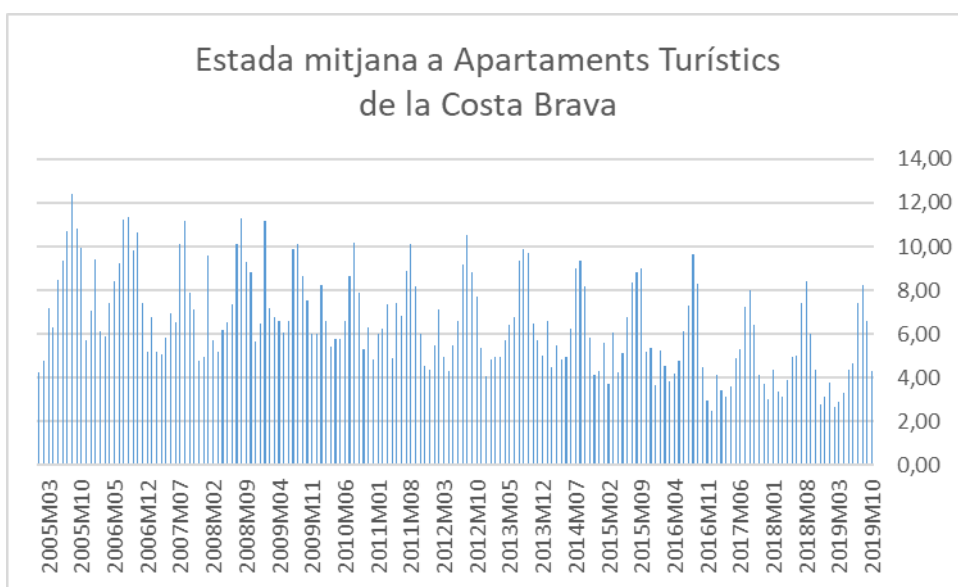
Les pernoctacions als apartaments turístics es mantenen molt estables tant a la Costa Brava com als Pirineus. Només assenyalar que el que canvia més són els pics del mes d'agost, però la resta de l'any les variacions anuals no són significatives ni amb quantitat ni amb composició de turistes nacionals i estrangers.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

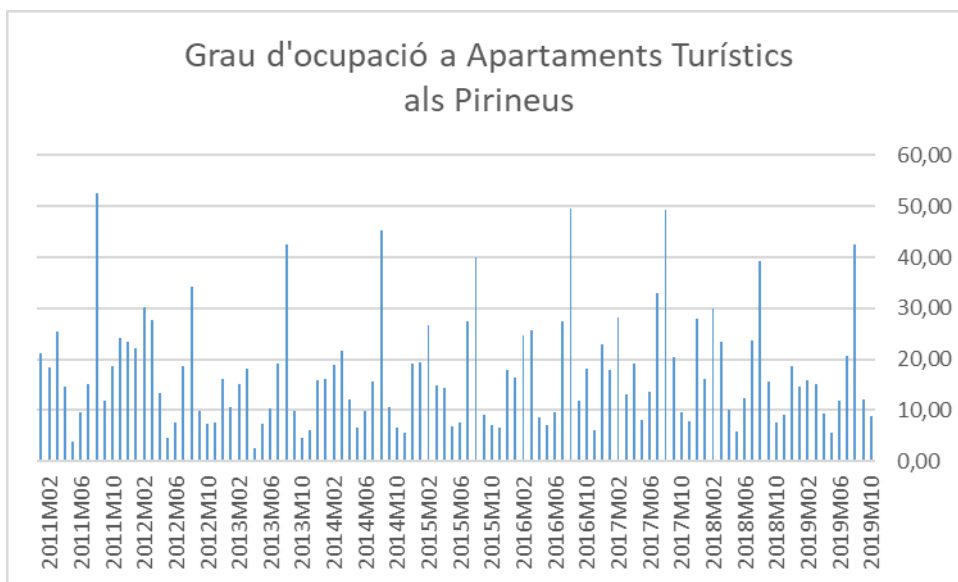
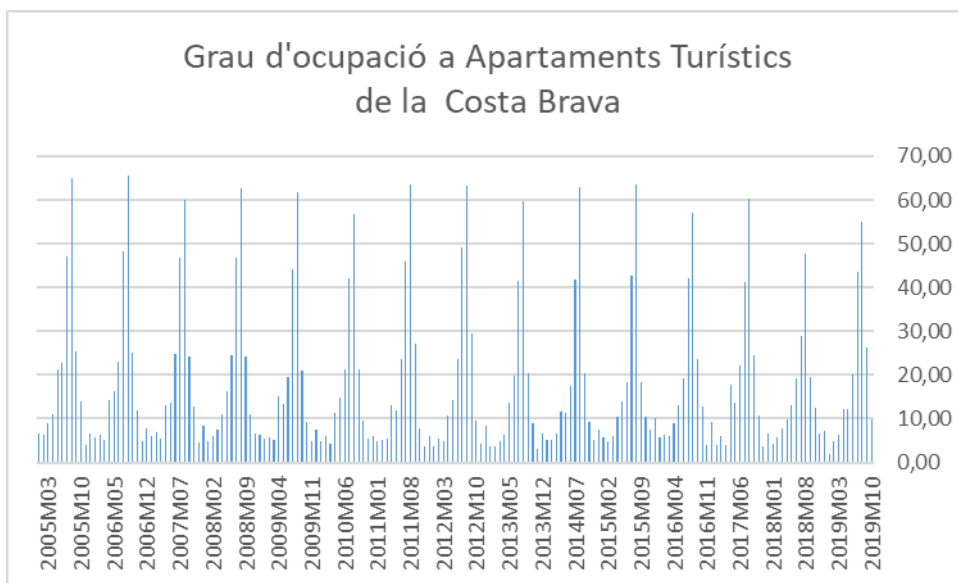
El que sí que canvia molt és la durada de l'estada als apartaments de la Costa Brava. Dels valors màxims de 12 dies l'any 2005 i els 11 dies fins al 2008, les darreres xifres del 2019 s'estabilitzen entorn una durada màxima de 8 dies quan la demanda és punta.

En canvi, l'estada mitjana als apartaments dels Pirineus es manté molt estable, només es va incrementar significativament l'hivern 2011-12, una temporada singular.

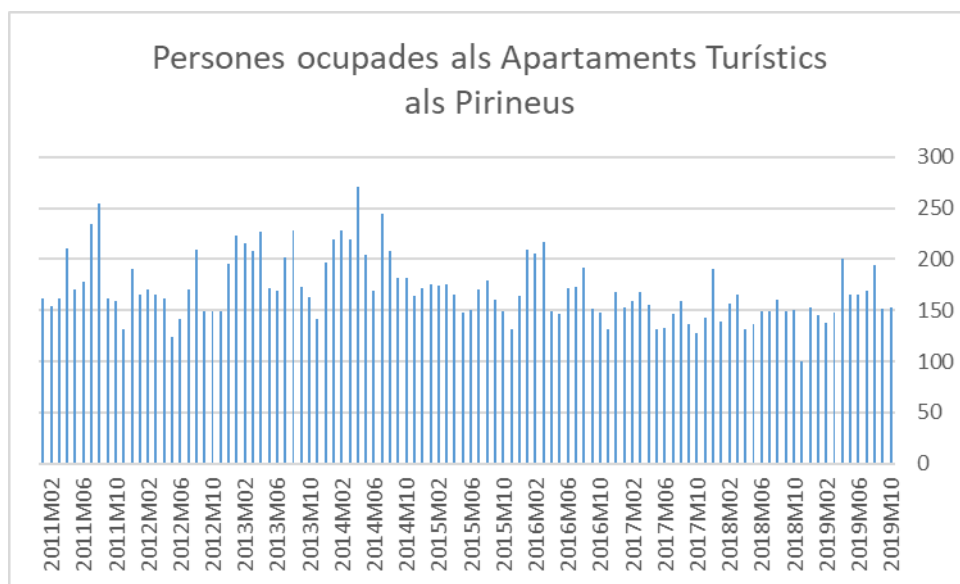
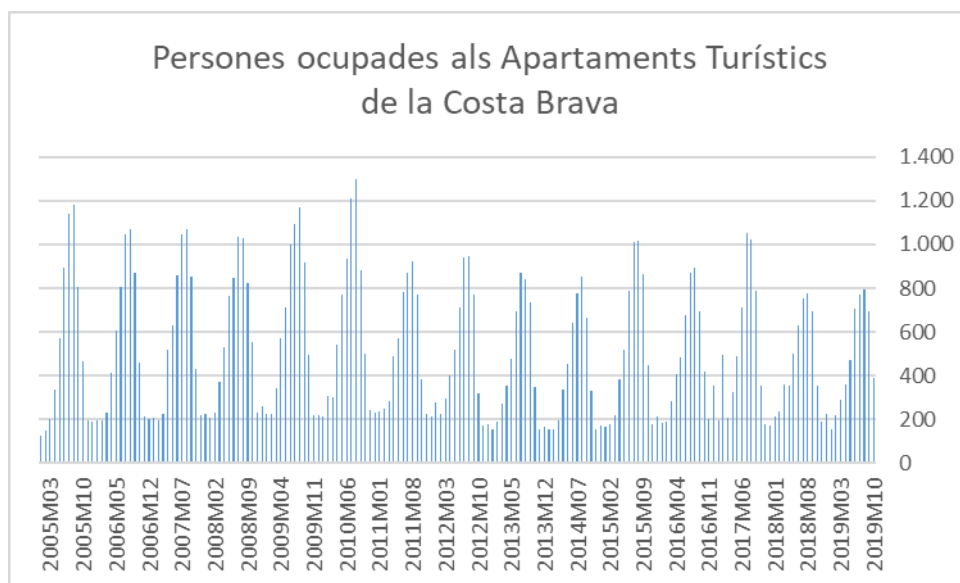
Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Com a conseqüència de la reducció de l'estada als dos mesos punta a la Costa Brava, el grau d'ocupació segueix la mateixa tendència, en cavi el grau d'ocupació es manté molt estable la resta de mesos de l'any. Als Pirineus l'estabilitat és molt rellevant.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

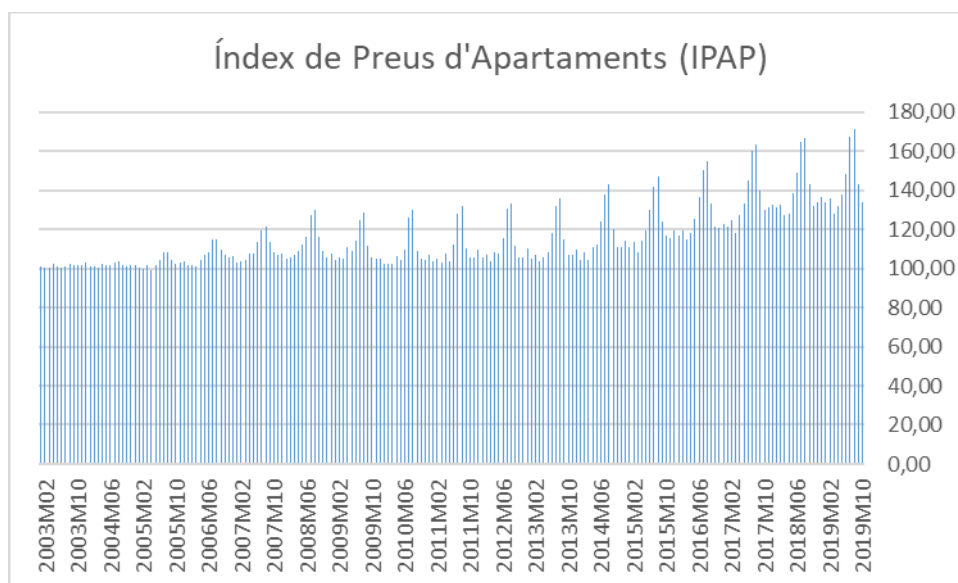
El nombre de persones ocupades als apartaments turístics si que mostra una clara disminució els darrers anys, tant a la Costa Brava com als Pirineus. Això contrasta amb el que esdevé al sector hotelier on l'estada mitjana també s'ha reduït significativament però les persones ocupades han augmentat especialment els darrers anys i com que ha augmentat la qualitat de l'oferta hotelera a contractació de personal també hauria d'haver millorat. Amb els apartaments turístics s'observa un comportament invers. Caldria utilitzar nous indicadors que ens aproximessin a la productivitat del sector, com ja es calculen pel sector industrial.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

Un indicador econòmic clau és l'evolució del preu, una variable inexplicablement poc estudiada del sector turístic. Per a què serveixi de referència, dels 2003 al 2019 l'índex general dels preus d'apartaments ha augmentat entre un 30 i un 70%, una desviació tan extraordinària com poc aplicable a Girona, a la vista de l'evolució.

També, és un tret característic que els apartaments turístics siguin els únics que no tenen una classificació consolidada que identifiqui diferències de producte i qualitat. Els hotels usen la classificació per nombre d'estrelles, hostals, superior i gran luxe. Els càmpings tenen la distinció entre: primera, segona i tercera categoria. El turisme rural entre: casa de poble compartida, cas de poble independent, masia o masoveria. I a les estadístiques oficials no existeix cap classificació pels apartaments turístics, de fet, Idescat no disposa d'informació consolidada d'aquesta part del sector turístic. La vinculació entre distincions de qualitat i preu és immediata pel que al mateix sector li cal incorporar una classificació per millorar la seva capacitat de captació de tipus de turisme.

Font: Elaboració pròpia. A partir de dades de l'INE

En aquest apartat s'ha presentat l'evolució del sector turístic gironí a partir de la informació estàndard consolidada a les fonts oficials. En síntesi, a la Costa Brava i als Pirineus per a tots els tipus d'oferta turística s'observen comportaments sensiblement diferents pel que es requereix d'una política turística diferenciada. El sector hotelier presenta una evolució molt positiva, especialment els darrers anys, i mostra tots els símptomes de fortalesa empresarial que encara té un clar potencial de millora els propers anys. El sector càmpings gironí mostra un comportament empresarial molt sòlid i destaca clarament a nivell català en quantitat i qualitat. El turisme rural a Girona ha mostrat un dinamisme extraordinari especialment durant els anys de més impacte de la crisi i la seva funció esdevé important per arrelar la població al territori. Respecte als apartaments turístics, Girona també lidera l'oferta catalana i l'evolució mostra una incipient tendència a canvis que modifiquen la seva rendibilitat econòmica i social. Globalment, el sector turístic gironí ha destacat per la seva capacitat de mantenir l'ocupació en els moments de crisi i actualment, en general, crea més ocupació.

No es pot finalitzar aquest apartat sense insistir en què a Girona el turisme és una peça clau de l'economia de moltes de les seves comarques, com es veurà en els apartats següents, i que caldria disposar de més informació per diagnosticar millor l'evolució i ser una eina per a dirigir la política turística. De la mateixa manera que a Catalunya es fa un seguiment especial de la indústria perquè representa un 20% del PIB català i a Barcelona es fa un seguiment econòmic especial de l'activitat turística pel seu elevat impacte econòmic; a Girona caldria fer un seguiment més acurat de la seva indústria i com que a algunes comarques el turisme ja representa el 20% del seu PIB cal avançar ràpidament en el seguiment del sector turístic gironí.

3.10. El finançament municipal

El nostre grup de recerca, per encàrrec de la Diputació de Girona l'any 2000, va elaborar un informe respecte les característiques del finançament municipal els anys 90's. En aquell moment, les conclusions eren molt clares. Es varen analitzar tots els municipis catalans i s'apreciaven diferències molt significatives entre els municipis turístics i els no turístics. En síntesi, tant en els municipis més grans com en els més petits, es constata que els municipis turístics obtenen més ingressos per càpita i realitzen més despesa per càpita, però els ingressos i despeses són menors quan es calculen per població flotant. És a dir, els municipis turístics utilitzen tota la seva capacitat legal disponible per a generar ingressos però això no els hi permet dotar als seus municipis dels mateixos serveis a la població, fins i tot, estant més endeutats. Aquests resultats, diagnosticats als anys 90's es mantenen inalterables durant el període 2008-2018 (vegi's el quadre següent), amb un agreujant més.

Partides pressupostaries per càpita, segons població censada i segons estimació de la població flotant (2008)

	Municipis de menys de 1.000 habitants		Municipis de més de 1.000 habitants	
	Turístics	No Turístics	Turístics	No Turístics
Ingressos Corrents per càpita	1.404	959	1.218	922
Ingressos Corrents per població flotant	647	823	793	864
Despeses Corrents per càpita	1.212	789	1.084	820
Despeses Corrents per població flotant	559	677	705	768
Ingressos Capital per càpita	418	349	349	205
Ingressos Capital per població flotant	193	300	227	192
Despeses Capital per càpita	642	510	481	338
Despeses Capital per població flotant	296	438	313	317

Font: Elaboració pròpia. A partir dels pressupostos municipals de 2008, el padró municipal de 2008 i l'estimació de la població flotant.

L'impost municipal que permet més marge de recaptació és l'Impost sobre Béns Immobles (IBI). Als quadres següents es mostra que els municipis turístics tenen una recaptació per càpita mitjana que més que dobra la recaptació dels no turístics i així es deu tant al superior nombre de rebuts com al superior valor mitjà del rebut.

Recaptació d'IBI per classificació segons turisme: Any 2018.

Municipis	Recaptació per càpita	Nº Rebut per càpita	Valor mitjà del rebut
Turístics	668	1,76	379
No turístics	309	1,06	291

I les diferències es mantenen sigui quina sigui la mida de població del municipi.

Municipis segons estrats de població	Recaptació per càpita	Nº Rebut per càpita	Valor mitjà del rebut
0-250			
Turístics	828	2,45	338
No turístics	293	1,40	209
251-500			
Turístics	465	1,46	318
No turístics	240	0,78	309
501-2500			
Turístics	701	2,72	258
No turístics	244	1,09	224
2.501-10.000			
Turístics	528	1,83	289
No turístics	254	0,93	272
Més de 10.000			
Turístics	490	1,24	395
No turístics	254	0,80	318

Font: Elaboració pròpia. A partir dels pressupostos municipals de 2018, el padró municipal de 2018 i l'estimació de la població flotant.

En general, el període del 2008 al 2018 ha exigit un esforç de contenció en les despeses de capital a tots els municipis, atès que si bé els ingressos corrents al llarg d'aquests anys s'han mantingut estables o han augmentat, els ingressos de capital sí que s'han reduït extraordinàriament.

A continuació es resumeixen en dos quadres el nivell d'endeutament per càpita, per població flotant i l'endeutament per rebut d'IBI, per l'any 2008 i el 2018, calculant les mitjanes catalanes diferenciant els municipis turístic i els no turístics. És un fet que l'any 2012 va modificar-se la legislació a fi de controlar el dèficit i millorar la

situació d'endeutament de les administracions públiques i, en particular, dels ajuntaments. El resultat d'aquesta llei d'Estabilitat Pressupostaria i Sostenibilitat Financera és ben evident. Els municipis no turístics han reduir l'endeutament per càpita de 95,85 a 54,83, una reducció del 43%; i els municipis turístics de 130,20 a 81,07, una reducció del 37%.

Els municipis turístics continuen presentant un major nivell d'endeutament per càpita, gairebé un 50% superior. És a dir, els municipis turístics varen arribar a la crisi econòmica i financera més endeutats i amb pitjors condicions de deute, pel que l'aplicació de la llei l'any 2012 els ha deixat situats en una posició financera més dèbil encara.

Municipis 2018	Endeutament net per càpita	Endeutament net per p. flotant	Endeutament net per rebut
Turístic	81,07	51,62	73,63
No turístic	54,93	48,22	65,94

Municipis 2008	Endeutament net per càpita	Endeutament net per p. flotant	Endeutament net per rebut
Turístic	130,20	79,13	117,6
No turístic	95,85	85,11	105,74

Font: Elaboració pròpia. A partir dels pressupostos municipals de 2008 i 2018, el padró municipal de 2008 i 2018; i cens de rebuts 2008 i 2018 de l'Idescat.

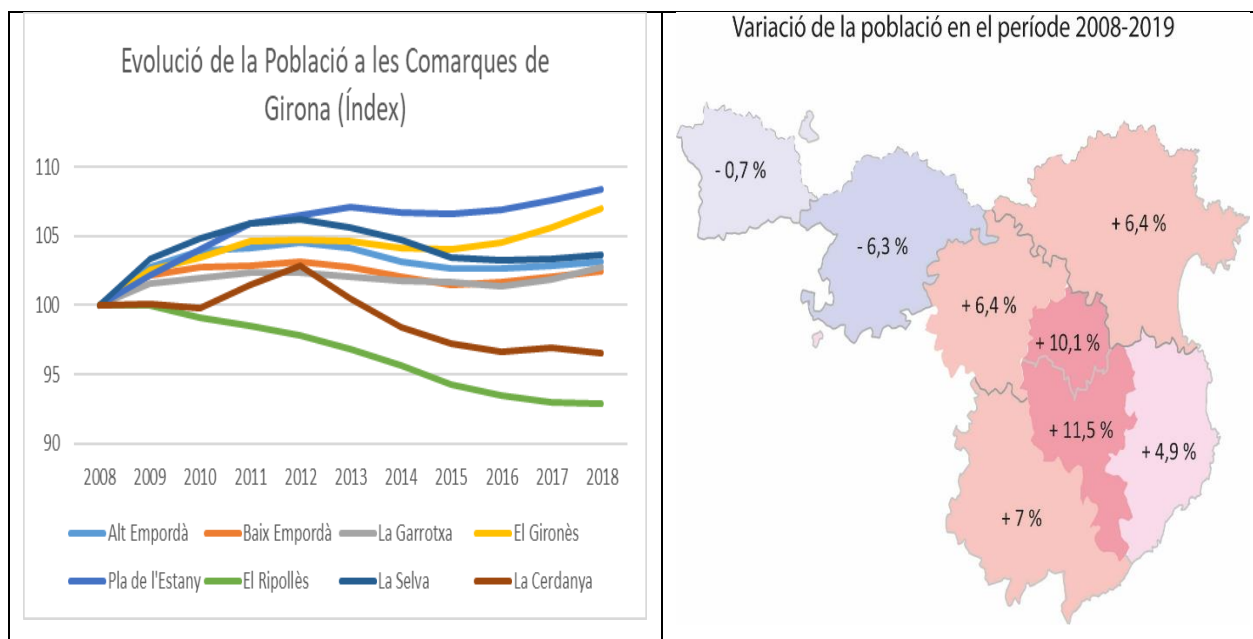
De tot plegat, se'n dedueix que existeix un problema estructural persistent en el finançament municipal i que la recent crisi econòmica ha agreujat la vulnerabilitat del finançament als municipis turístics. En general, el problema estructural de finançament municipal i, posteriorment, la llei d'estabilitat pressupostària no han permès fer de contrapès econòmic a l'administració pública local durant els pitjors anys de crisi econòmica.

4. Anàlisi econòmica de les comarques gironines.

A l'apartat cinquè d'aquest informe es presentaran les dades per cada comarca en concret, per acabar d'identificar les seves singularitats. Però en aquest apartat es pretén desagregar a nivell comarcal comparant les comarques entre elles, per intuir la relativa especialització de l'activitat econòmica comarcal, les seves semblances i diferències. L'anàlisi es fa per a les principals variables econòmiques però s'afegeix un apartat per mesurar també indicadors territorials de pobresa, un element actualment indispensable en qualsevol informe socioeconòmic.

4.1. La població

L'evolució de la població és molt desigual per comarques. Totes les comarques han recuperat als darrers tres anys la pèrdua de població que es va iniciar el 2012. Ara bé, destaca el comportament clarament diferent del Ripollès i la Cerdanya. Del 2008 al 2018 la població s'ha reduït un 8% al Ripollès i la reducció s'ha produït de manera sostinguda. I, a la Cerdanya la disminució de la població del 2008 al 2018 ha estat del 4%. Al mapa s'observa que el 2019 al Ripollès i Cerdanya es recupera població.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

La despoblació a les comarques del Ripollès i la Cerdanya és estructural, no és efecte de la crisi econòmica perquè quan més es redueix és als darrers anys de recuperació econòmica. Cal seguir l'evolució anual d'aquesta variable.

4.2. El PIB i PIB per càpita

Com que ja s'ha vist quina ha estat l'evolució del PIB a la província de Girona, aquí es pretén mostrar quina és la distribució comarcal del PIB i també del PIB per càpita. L'Institut d'Estadística de Catalunya estima el PIB per comarques i s'han incorporat les estimacions per comarques més actualitzades del BBVA. No es descendeix al PIB per municipis on les estimacions perden significació.

A la primera columna hi ha ordenades les comarques gironines de major a menor volum de PIB l'any 2008. Així, el Gironès concentrava un 26,91% del PIB l'any 2008 i l'any 2018 continua mantenint el percentatge més alt de PIB. A l'altre extrem s'hi troba la Cerdanya que l'any 2008 el seu PIB era un 2,95% i el 2018 encara ha reduït el pes. Destacar la considerable millora del Pla de l'Estany i en menor mesura de la Garrotxa. I, destacar la important pèrdua de pes del Ripollès i Baix Empordà.

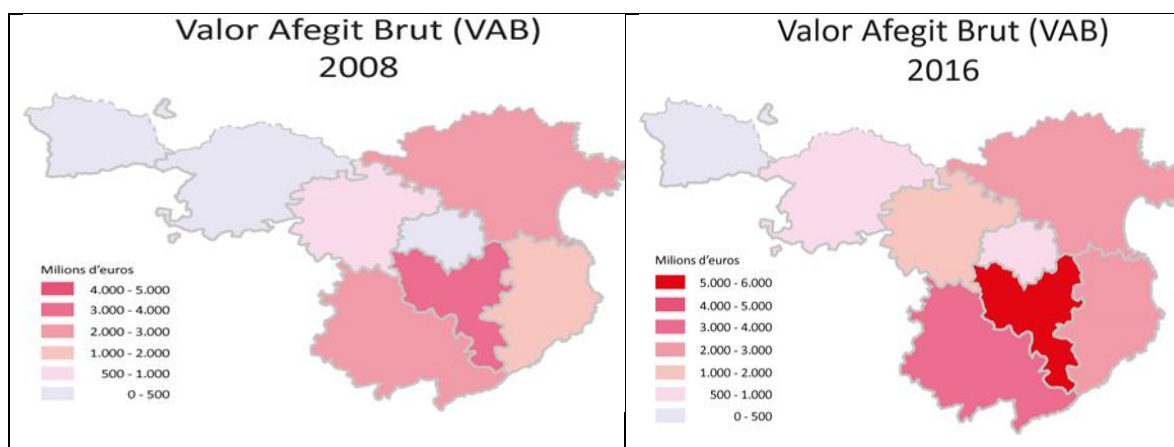
	2008		2018	
	Pes PIB Comarques respecte Girona	PIB per càpita	Pes PIB Comarques respecte Girona	PIB per càpita
Gironès	26,91%	29,538	28,87%	29,332
La Selva	20,50%	23,709	21,38%	24,099
Alt Empordà	17,46%	22,646	17,41%	23,950
Baix Empordà	16,57%	20,189	14,35%	20,619
La Garrotxa	8,23%	28,561	8,50%	28,969
Ripollès	3,92%	25,903	2,99%	22,728
Pla de l'Estany	3,45%	22,332	4,46%	26,448
La Cerdanya	2,95%	28,493	2,04%	21,764
Girona		24,764		25,201

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

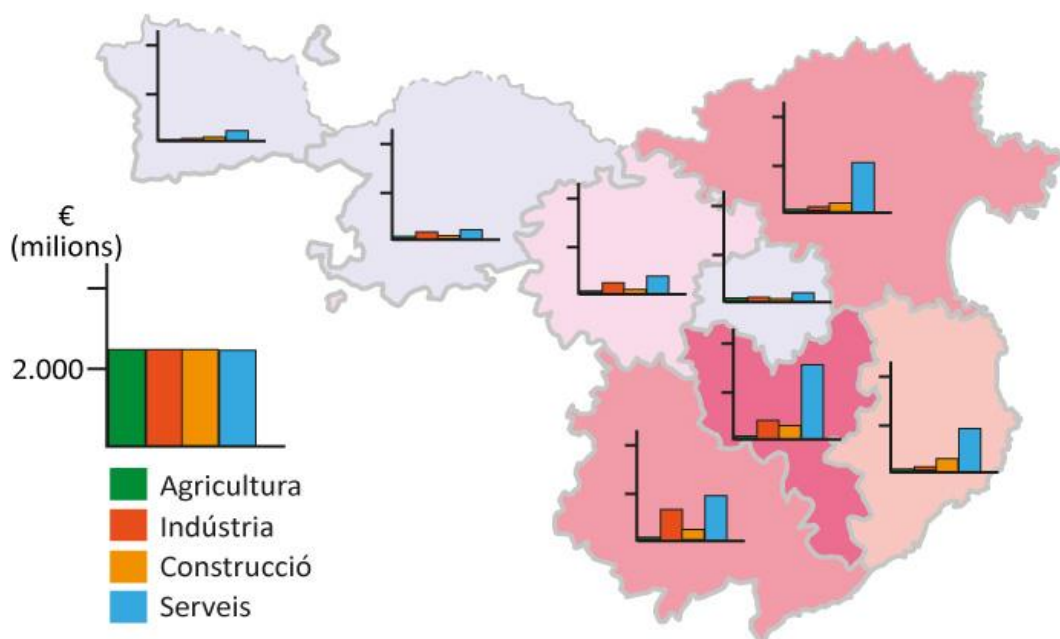
Quant al PIB per càpita, els valors del 2008 al 2018 tant al Gironès com a la Selva com al Baix Empordà es mantenen en valors molt similars. A l'Alt Empordà augmenta un 5,75% i al Pla de l'Estany augmenta un 18,4%. En canvi, al Ripollès es redueix un 12,3% i a la Cerdanya es redueix un 23,6%. La comarca amb el PIB per càpita més elevat, tant al 2008 com al 2018 és el Gironès, seguit de La Garrotxa. És interessant veure com la tercera comarca amb més PIB per càpita l'any 2008 era el Ripollès i al 2018 el seu PIB es situa molt per sota la mitjana de la província, essent el Pla de l'Estany la tercera comarca amb més PIB per càpita.

A continuació es presenta el VAB per comarques en dos mapes per representar d'una manera més intuïtiva les variacions des del 2008 al 2016 (darrera dada disponibles de VAB). Mentre el PIB mesura el valor final de l'activitat econòmica de cada comarca i es calcula a preus de mercat recollint així la incidència dels impostos i les subvencions, el VAB es calcula a preus bàsics sense incloure impostos i subvencions sobre els productes (IVA o impostos especials, per exemple).

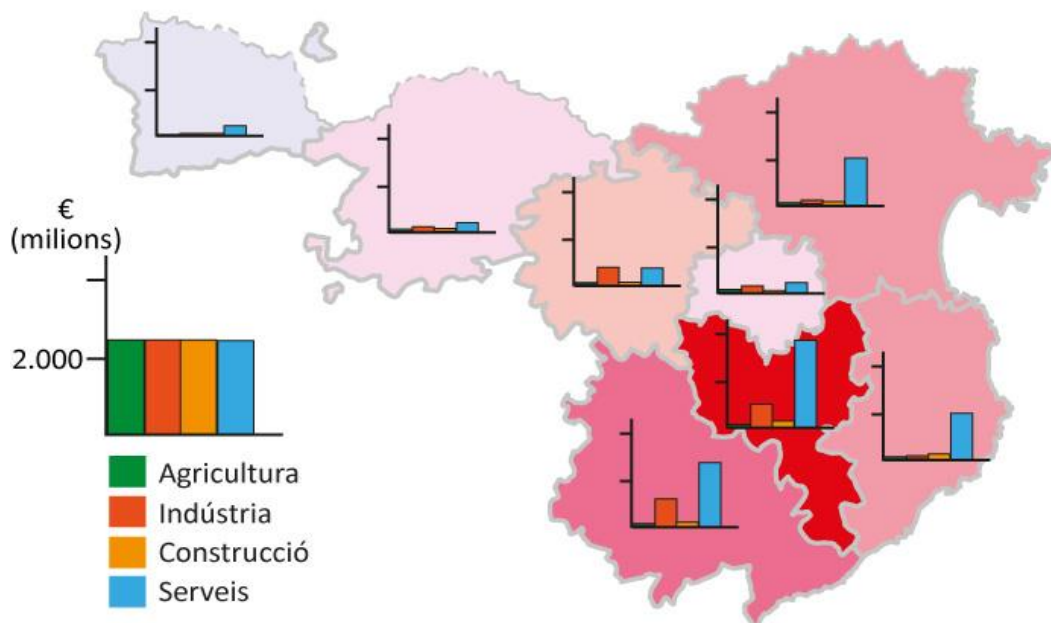
El més destacable d'aquests mapes del VAB torna a ser la Cerdanya, on es prengui la variable econòmica que es prengui, cap variable mostra un comportament econòmic positiu.

Valor Afegit Brut (VAB) 2008

Valor Afegit Brut (VAB) 2016

Aquests canvis responen a la diferent evolució dels sectors econòmics a cada comarca, que s'intueixen als anteriors mapes del VAB per sectors però es veurà amb més detall a continuació, i també responen a l'evolució de la població, que s'ha vist abans.

4.3. El PIB per sectors d'activitat

A la plana següent es mostra la importància que tenia a l'any 2008 cada sector d'activitat econòmica a cada comarca i es posiciona cada comarca segons si està per sobre o per sota de la mitjana de la província de Girona. I, tot seguit es compara amb aquest posicionament comarcal l'any 2018. És a dir, com surt cada comarca de la crisi econòmica viscuda.

Als dos quadres hi figura també la mitjana catalana, de manera que es pot veure com l'any 2008 el pes del PIB industrial a Girona era inferior al de Catalunya i al 2018 a Catalunya no ha augmentat però a Girona ha passat de 18,87% al 22,83%. Hi ha comarques relativament especialitzades en indústria, és el cas de la Garrotxa, el Pla de l'Estany, el Ripollès i la Selva. Quant al sector agrari, clarament continua liderant l'Alt Empordà, situant-se molt per sobre de la mitjana gironina.

Un comentari a part mereix la Cerdanya. L'any 2008, previ a la crisi, el PIB de la Cerdanya era molt depenent del PIB del sector de la construcció pel que l'impacte de la crisi explica la pèrdua tant rellevant de PIB per càpita que s'ha vist just a l'apartat anterior. L'any 2018 el pes del PIB del sector de la construcció s'ha reduït molt a totes les comarques, però especialment s'ha reduït a La Garrotxa i la Selva.

2008							
Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis	
Alt Empordà	3,91%	La Garrotxa	33,25%	La Cerdanya	24,60%	Alt Empordà	71,11%
Pla de l'Estany	3,34%	Ripollès	33,17%	Baix Empordà	21,64%	La Cerdanya	69,41%
Ripollès	3,07%	Pla de l'Estany	29,45%	Alt Empordà	16,68%	Gironès	68,79%
Baix Empordà	2,40%	La Selva	28,28%	La Selva	16,23%	Baix Empordà	65,32%
Girona	2,03%	Girona	18,87%	Girona	16,13%	Girona	62,97%
La Cerdanya	1,90%	Gironès	17,40%	Pla de l'Estany	15,71%	La Selva	54,16%
La Garrotxa	1,45%	Baix Empordà	10,64%	La Garrotxa	13,63%	Ripollès	51,99%
La Selva	1,33%	Alt Empordà	8,29%	Gironès	12,83%	La Garrotxa	51,68%
Gironès	0,99%	La Cerdanya	4,10%	Ripollès	11,78%	Pla de l'Estany	51,50%
Catalunya	1,01%	Catalunya	20,73%	Catalunya	11,71%	Catalunya	66,55%
2018							
Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis	
Alt Empordà	6,30%	La Garrotxa	48,00%	La Cerdanya	13,65%	La Cerdanya	80,51%
Pla de l'Estany	2,89%	Pla de l'Estany	40,88%	Baix Empordà	11,37%	Baix Empordà	77,79%
Baix Empordà	2,19%	Ripollès	33,85%	Alt Empordà	7,10%	Alt Empordà	75,27%
Girona	2,36%	La Selva	30,73%	Pla de l'Estany	6,88%	Gironès	73,39%
La Selva	1,60%	Girona	22,83%	Girona	6,91%	Girona	67,90%
La Cerdanya	1,58%	Gironès	19,64%	Ripollès	5,66%	La Selva	61,80%
Ripollès	1,36%	Alt Empordà	11,33%	Gironès	6,04%	Ripollès	59,13%
La Garrotxa	1,43%	Baix Empordà	8,65%	La Selva	5,87%	Pla de l'Estany	49,35%
Gironès	0,92%	La Cerdanya	4,26%	La Garrotxa	4,94%	La Garrotxa	45,63%
Catalunya	0,99%	Catalunya	20,70%	Catalunya	5,35%	Catalunya	72,96%

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'IDESCAT.

Pel que fa al sector serveis, les comarques que l'any 2008 estaven per sobre la mitjana de la província de Girona clarament eren: el Gironès, per l'efecte de capitalitat, Alt Empordà, Cerdanya i Baix Empordà, per la importància del turisme. Aquestes mateixes comarques es mantenen per damunt la mitjana gironina l'any 2018 però amb una major dependència del sector serveis, especialment, a la Cerdanya.

4.4. L'atur per sectors d'activitat

El nombre d'aturats a l'any 2018 a cada comarca i segons el sector d'activitat s'expressa en el quadre següent. Òbviament aquests percentatges d'aturats responen molt a la importància que té el PIB de cada sector a la comarca i també a la província. La mitjana de nombre d'aturats a la província de Girona ja indica quins sectors generen relativament més nombre d'aturats. Per exemple, el PIB de l'agricultura a Girona representa un 2,36% i el percentatge d'aturats és del 3,37%. Com que l'agricultura és una activitat intensiva en mà d'obra i és un sector en retrocés continu, el nombre d'aturats només es reduirà en la mesura en què s'apliquin polítiques encaminades a revitalitzar el sector agrari, un sector molt important a Girona pels seus efectes secundaris al conjunt de l'economia. S'observa que el sector industrial, que a Girona representa un 22,83% del seu PIB, presenta un 10,05% d'aturats, és a dir, que és un sector que genera relativament menys atur, al contrari del que passa amb la construcció i els serveis.

Fent aquesta mateixa lectura per comarques, és fàcil fer el paral·lelisme entre les comarques que estan per sobre la mitjana quan a percentatge d'aturats i les mateixes comarques que estaven per sobre la mitjana en percentatge del PIB a cada sector d'activitat. Per exemple, destaca l'elevat percentatge d'aturats al sector industrial al Ripollès i també els elevats percentatges a la construcció i serveis a la Cerdanya. Com ja s'ha senyalat abans, en aquestes comarques aquests sectors d'activitat són molt rellevants per la seva economia i un elevat nombre d'aturats indica un problema econòmic persistent.

Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Sense ocupació anterior	
Pla de l'Estany	5,27	Ripollès	23,03	La Cerdanya	13,80	La Cerdanya	80,31	Gironès	7,91
Alt Empordà	4,43	La Garrotxa	20,70	Baix Empordà	12,93	La Selva	72,67	Alt Empordà	6,67
Baix Empordà	3,62	Pla de l'Estany	16,15	Gironès	10,82	Alt Empordà	72,63	Girona	6,29
Girona	3,37	La Selva	10,94	Girona	10,14	Girona	70,99	Baix Empordà	5,83
Gironès	3,17	Girona	10,05	Alt Empordà	9,94	Baix Empordà	70,38	La Selva	5,17
La Selva	2,64	Gironès	9,86	La Selva	8,57	Gironès	68,24	Pla de l'Estany	5,16
Ripollès	2,63	Baix Empordà	7,24	Pla de l'Estany	7,15	Pla de l'Estany	66,27	La Garrotxa	5,11
La Garrotxa	1,78	Alt Empordà	6,33	Ripollès	7,03	La Garrotxa	65,73	Ripollès	4,91
La Cerdanya	1,16	La Cerdanya	3,32	La Garrotxa	6,68	Ripollès	62,41	La Cerdanya	1,41

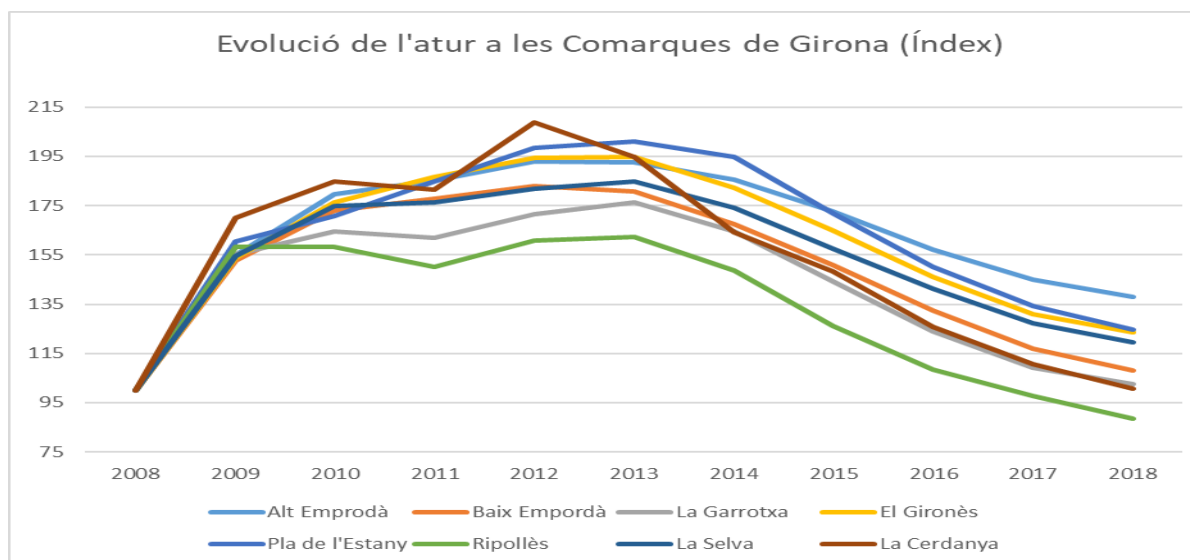
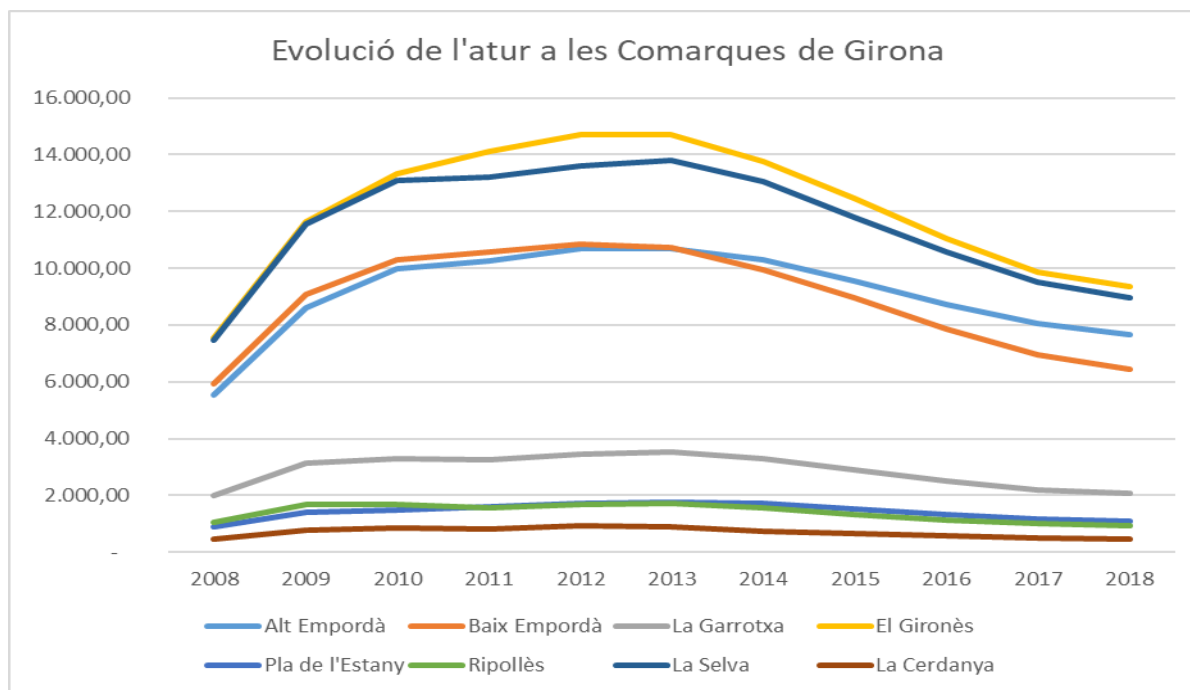
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

És esperable que quan en un gràfic com el que segueix es representa l'evolució del nombre d'aturats des del 2008 al 2018 per al conjunt de sectors d'activitat, hi trobem representats des de la línia superior i cap a baix les comarques segons el seu pes al PIB gironí. Recordar que al 2018, el pes del PIB més elevat és al Gironès i el segueixen per ordre descendent la Selva, Alt Empordà, Baix Empordà, la Garrotxa, Ripollès, Pla de l'Estany, Ripollès i Cerdanya. Amb poques variacions destacables aquest ordre es manté.

Destacar el caràcter cíclic del nombre d'aturats que representa perfectament la crisi econòmica. El 2008 el nombre d'aturats augmenta i no és fins al 2013 que es comença a reduir. La majoria de comarques al 2018 encara tenien un nombre d'aturats superior als de l'any 2008. A l'anàlisi específica de cada comarca s'identificaran els factors que determinen aquest nombre.

A més del gràfic que representa el nombre d'aturats a cada comarca, es mostra un gràfic que visualitza millor les variacions. És a dir, suposant que totes les comarques tenien 100 aturats l'any 2008, el gràfic diu com va evolucionant el nombre i quants en tenen l'any 2018. Vegi's que on creix més ràpidament el nombre d'aturats és a la Cerdanya però és la primera comarca que a l'any 2012 ja es redueixen el nombre d'aturats. La resta de comarques segueixen una evolució cíclica pràcticament idèntica però la posició de sortida de la crisi a l'any 2018 és ben diferent. Excepte el Ripollès cap comarca assoleix valors inferiors a 100 i el segon millor valor quant a

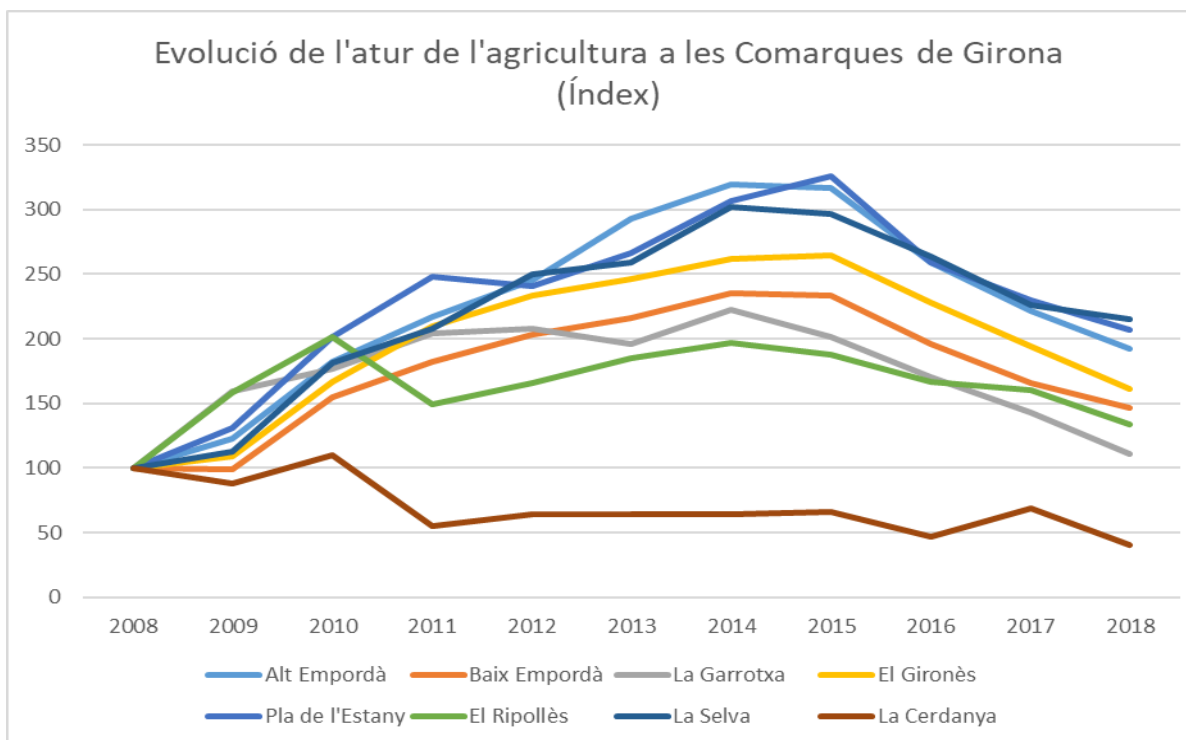
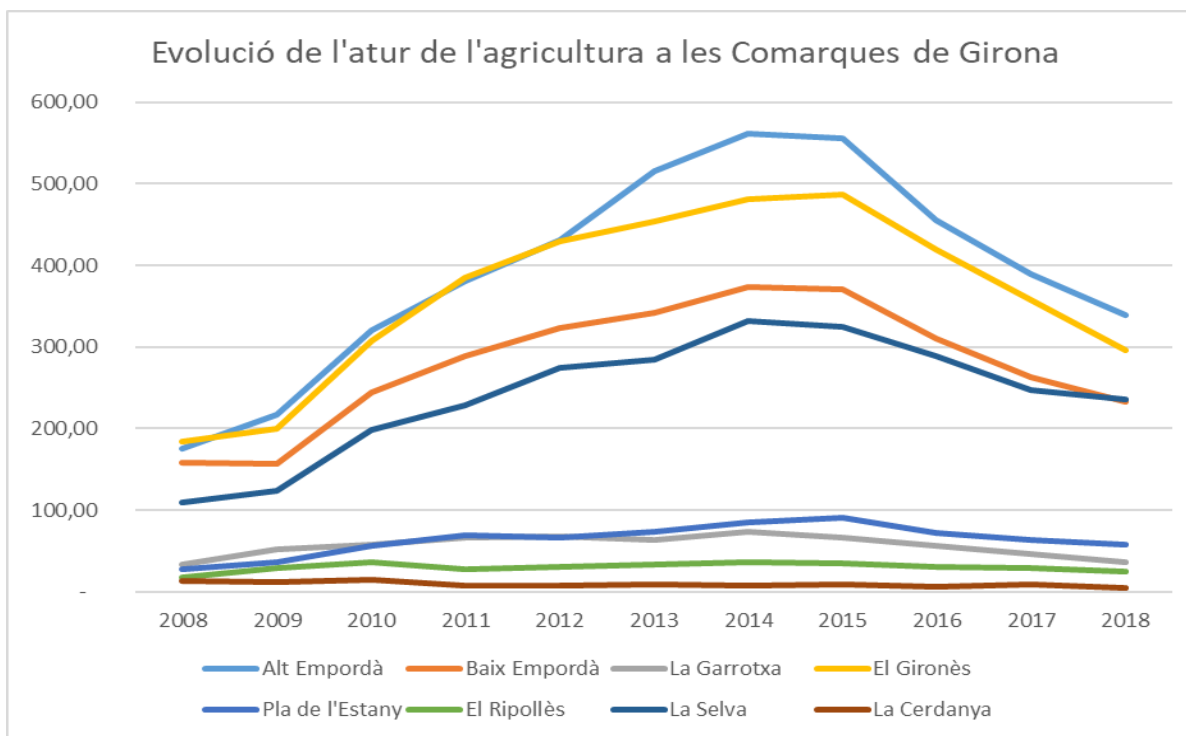
nombre d'aturats és a la Cerdanya. Ara bé, cal interpretar conjuntament totes les macromagnituds per entendre l'evolució de cada comarca.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

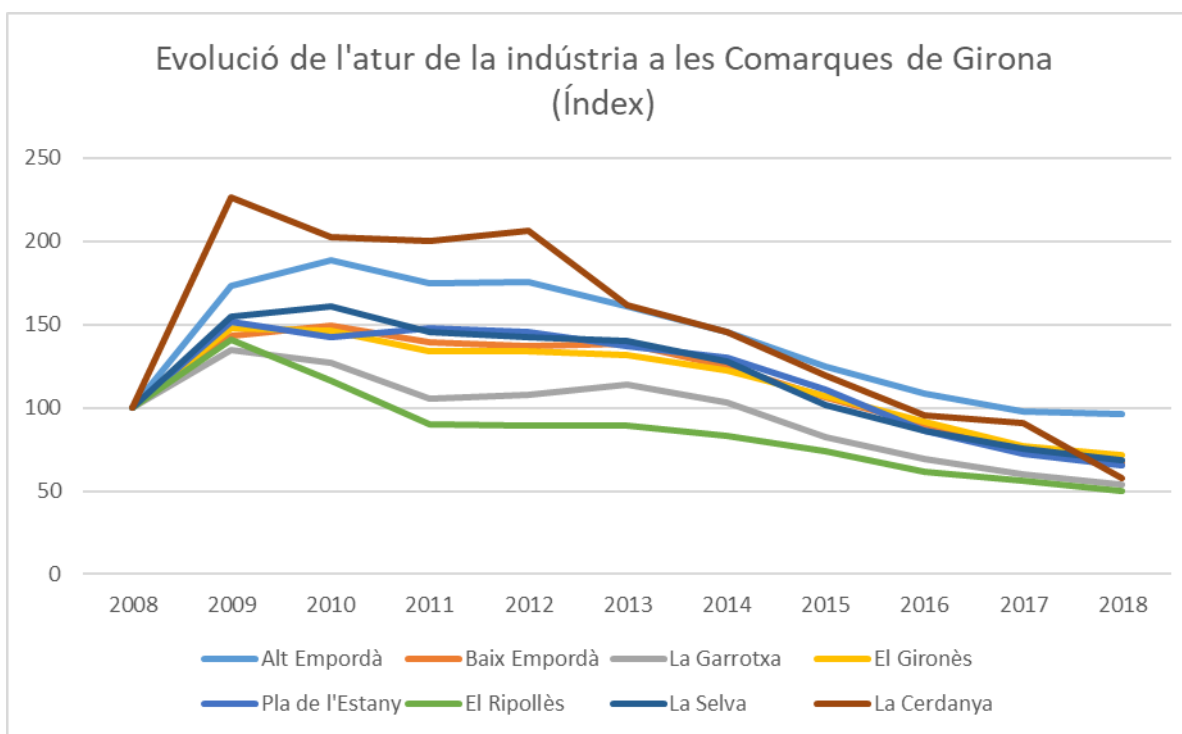
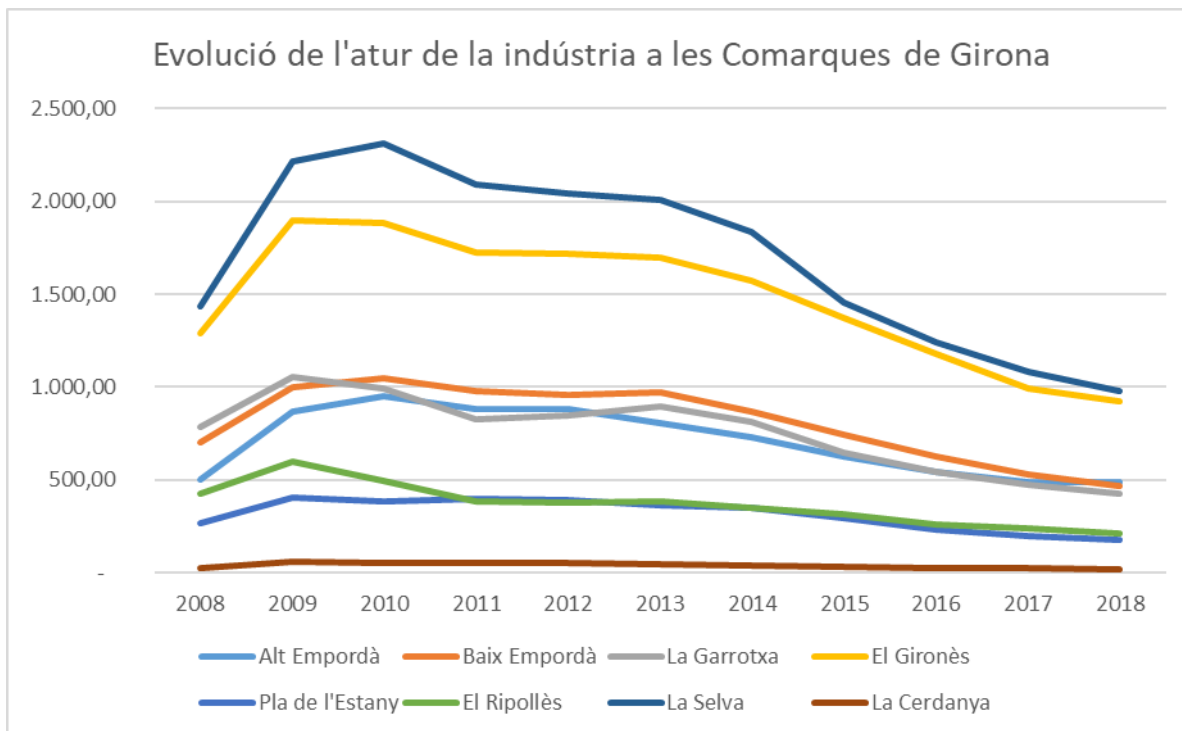
El comportament per sectors és diferent. A l'agricultura als anys 2013, 2014 el nombre d'aturats encara augmenta. No és fins al 2015 que comencen a reduir-se el nombre d'aturats al sector primari. De dalt a baix s'hi troben les comarques segons

ordre d'importància del sector primari a la seva economia. És destacable el comportament positiu a la Cerdanya.

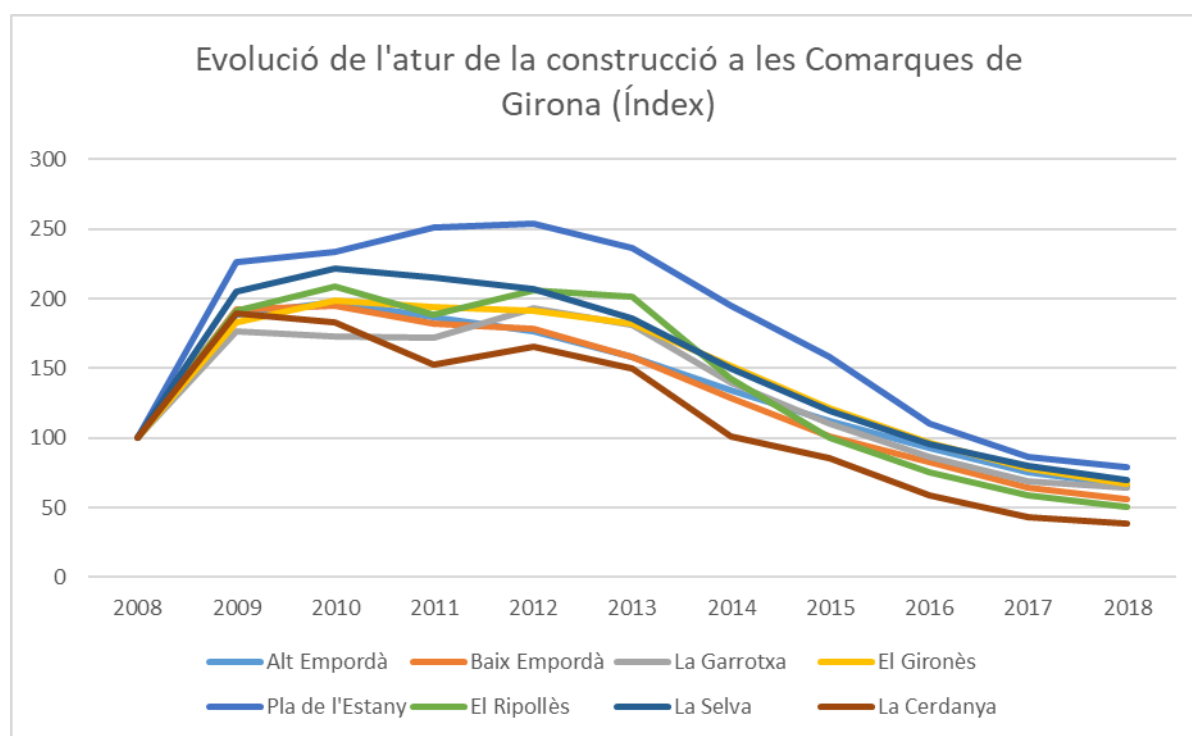
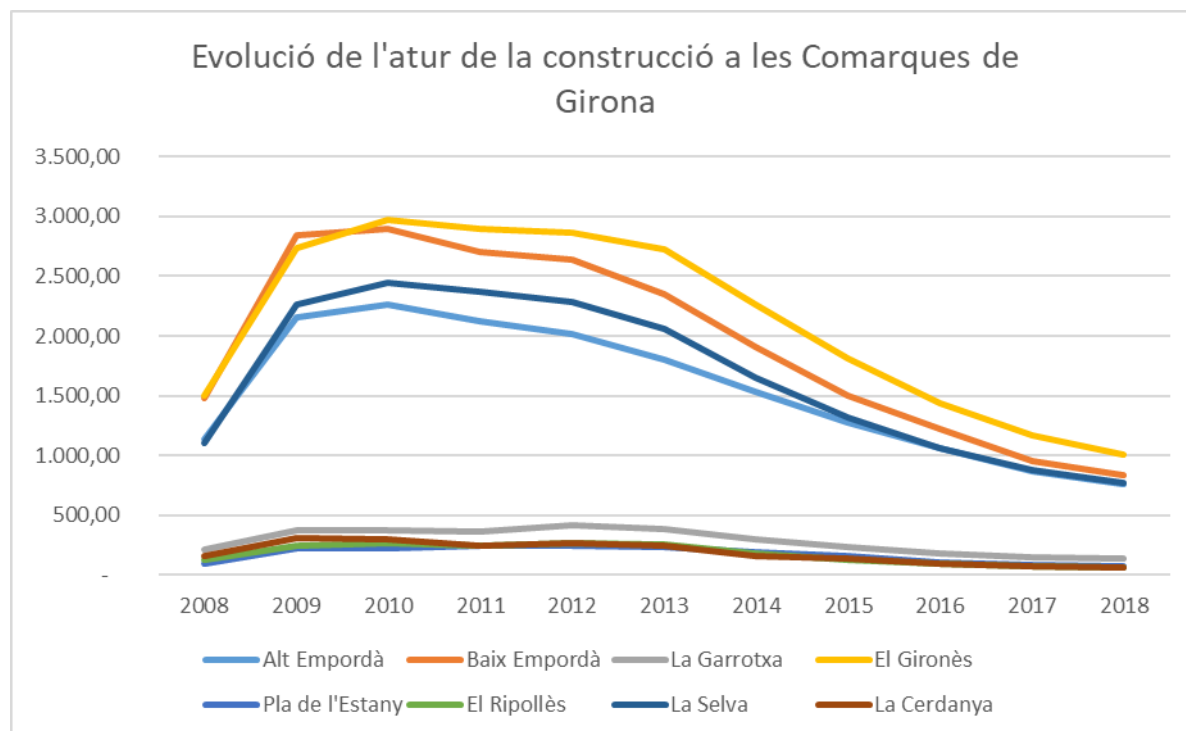
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Vegi's com el sector industrial sí que a l'any 2018 totes les comarques han assolit valors inferiors als de l'any 2008. I la millor evolució es troba al Ripollès i la Garrotxa.

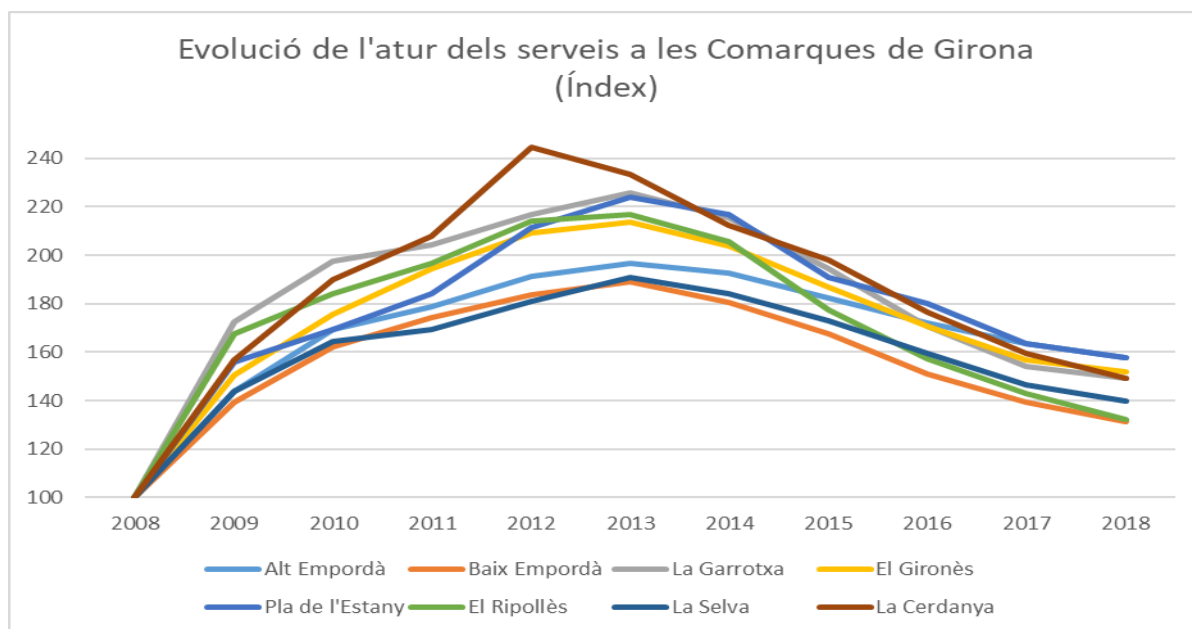
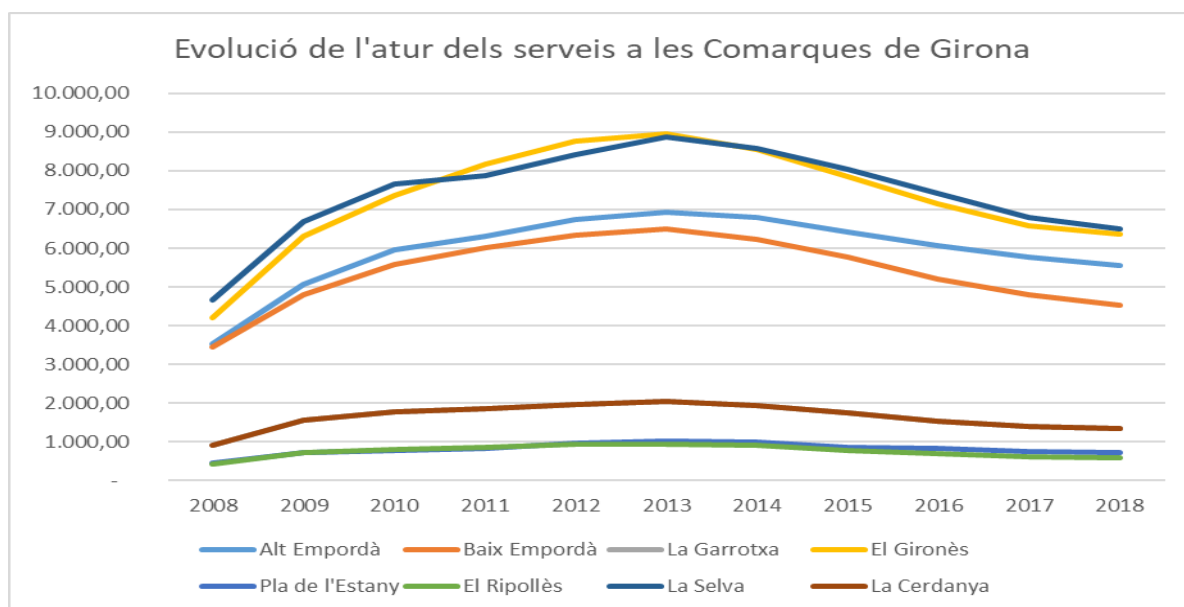
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Al sector de la construcció el component cíclic és molt marcat però al 2018 els valors també eren inferiors als del 2008 a totes les comarques gironines. I el millor comportament es troba a la Cerdanya.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

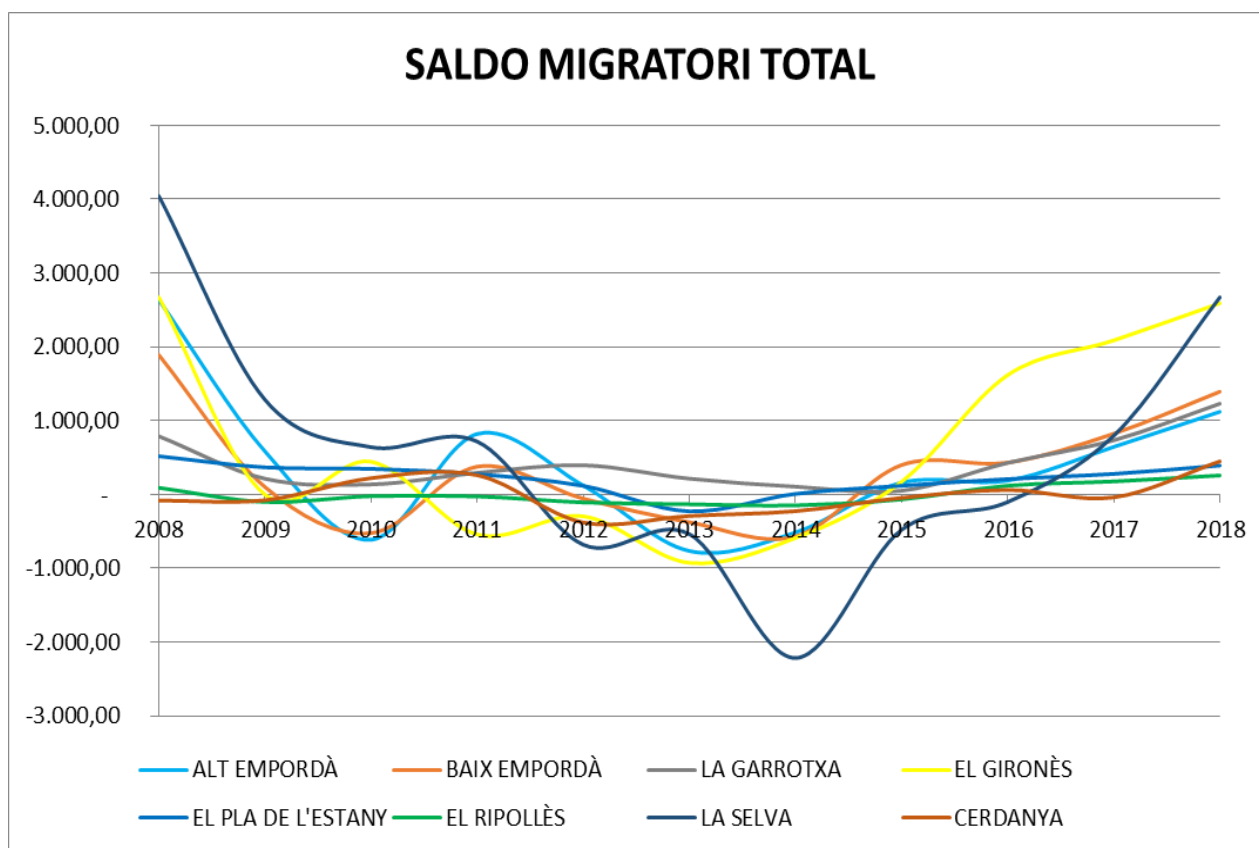
El sector serveis és el que representa un pes més important al PIB de cada comarca pel que l'evolució del nombre d'aturats a aquest sector determina considerablement la mitjana de cada comarca. Abans s'ha vist que a la indústria i a la construcció el nombre d'aturats es redueix, mentre que a l'agricultura el nombre augmentava. Doncs, als gràfics que segueixen s'observa que el nombre d'aturats al sector serveis a totes les comarques a l'any 2018 assoleixen valors molt superiors, entre un 30 i un 60% superiors als del 2008. Cal veure cada activitat de serveis per comprendre-ho.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

4.5. Migracions

Un efecte de la crisi econòmica es veu reflectida en aquest gràfic que mostra el desigual comportament del saldo migratori total a cada comarca. El saldo migratori total és la suma de l'extern i l'intern, és a dir, tant respon a moviment de persones entre comarques com sortides cap a l'estranger o entrades de l'exterior. Tot i que pel conjunt de la província de Girona només els anys 2013 i 2014 presentaven un saldo migratori negatiu, cada comarca té un comportament diferent. Per exemple, a l'any 2010 l'Alt i el Baix Empordà presentaven un saldo migratori negatiu però en canvi era positiu al Gironès, Pla de l'Estany i Garrotxa, i es mantenia positiu al conjunt de la província. Tot fa pensar que aquests saldos positius i aquest desigual comportament entre comarques en els anys més durs de crisi, en bona part responen a la facilitat que té l'economia gironina de desplaçar persones d'una comarca a l'altra en busca d'oportunitats de treball en anys de recessió econòmica.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

4.6. Aspectes distributius i risc de pobresa

El desenvolupament econòmic d'un territori no depèn només del creixement de la riquesa si no també de la distribució de la riquesa.

El percentatge de pobres a Catalunya continua essent rellevant. L'any 1980 a Catalunya hi havia un 13,88% de pobres i al 2000 un 10,71%. Actualment el nivell de pobresa es mesura per un conjunt d'indicadors més acurats que determinen diferents tipus de pobresa. A les comarques de Girona les desigualtats són considerables. Per apuntar aquestes desigualtats només cal fer esment dels informes del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya. Al seu darrer informe, publicat al maig del 2018, "Indicadors territorials de risc de pobresa i d'exclusió social. Catalunya i comarques", a partir de dades de l'any 2016 classifica les comarques catalanes destacant les 10 comarques amb pitjor comportament i les 10 comarques amb millor comportament, respecte la mitjana catalana. I ho fa mesurant diferents indicadors de pobresa. Els principals resultats per les comarques de Girona es destaquen a continuació.

Segons fonts de l'Agència Tributària i les dades disponibles de 2012, l'indicador que descriu la desigualtat de la renda individual d'un territori mostra que entre les 10 comarques amb més desigualtat de renda a Catalunya s'hi troba el Baix i l'Alt Empordà, mentre que entre les 10 comarques amb menor desigualtat s'hi troba el Ripollès, la Garrotxa i la Selva.

2012	
Índex de Desigualtat de renda	
Baix Empordà	103
Alt Empordà	103
Catalunya	100
La Selva	95
Garrotxa	93
Ripollès	88

Observant la proporció de beneficiaris de la Renda Mínima d'inserció sobre el total de la població destaquen la presència de quatre comarques gironines entre les 10 amb major proporció a Catalunya i la Cerdanya d'entre les 10 amb menor proporció.

2016	
Renda Mínima d'Inserció	
Gironès	2,2
Alt Empordà	2
Baix Empordà	1,7
La Selva	1,5
Catalunya	1
Cerdanya	0,5

Quant al percentatge d'aturats que reben prestacions de desocupació, trobem la Cerdanya, Garrotxa i Pla de l'Estany entre les 10 comarques catalanes que tenen un percentatge més elevat. I el Gironès entre les que el percentatge és menor.

2016	
Prestacions de desocupació	
Cerdanya	54,7
Garrotxa	51,7
Pla de l'Estany	49,1
Catalunya	45,9
Gironès	43,1

Un altre indicador de risc de pobresa i exclusió social és el percentatge de població que rep ajuda alimentària de plans provinents de la Unió Europea. Cal tenir present que hi ha molts altres plans d'ajuda alimentària activats.

Vegi's que la mitjana a Catalunya és que un 3,3% de la població rep ajuda alimentària i el Gironès, Alt Empordà i la Selva figuren entre les 10 comarques catalanes amb un percentatge de població més elevat.

2016	
Ajuda Alimentària	
Gironès	6,6
Alt Empordà	5,1
La Selva	4,4
Catalunya	3,3
Cerdanya	2,5
Ripollès	1,9

Cal tenir en compte, a més, que l'Alt Empordà i el Gironès són comarques amb un percentatge d'infants d'entre 0 i 8 anys que reben ajuda alimentària, un 16,7% i 15,5% respectivament, quan la mitjana de població catalana que rep ajuda en aquesta franja d'edats està situada al 8,1%. I, pel que fa a la taxa d'escolarització és destacable comprovar que 4 comarques gironines figuren entre les 10 comarques catalanes que presenten una menor taxa d'escolarització als 17 anys.

2016	
Taxa d'escolarització als 17 anys	
Ripollès	89,3
Catalunya	82,7
La Selva	76,5
Gironès	75,5
Baix Empordà	74
Alt Empordà	71,4

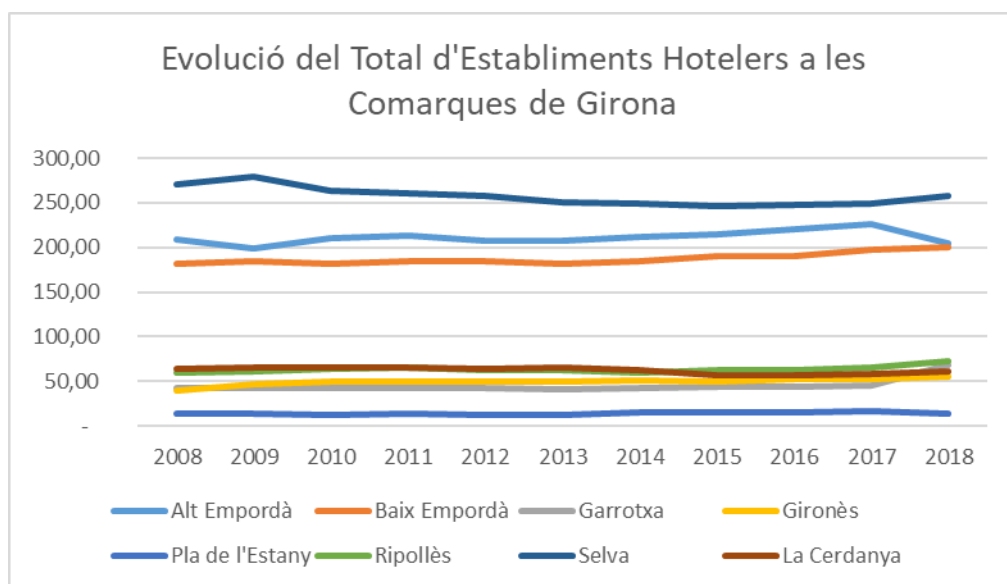
Són múltiples els estudis que corroboren que la crisi econòmica viscuda ha contribuït a augmentar les desigualtats socials. Aquests indicadors que es mesuren, amb cert retard, des de la Generalitat de Catalunya mostren les diferències que existeixen entre comarques a Girona, pel que cal arbitrar polítiques econòmiques i socials ajustades a les necessitats de cada territori. Les dades trenquen els tòpics d'una Girona idíl·lica, com un oasi de pau, prosperitat i dinamisme; i, certament, aquesta realitat afecta al potencial creixement futur.

4.7. El sector turístic per comarques

L'especialització en turisme és molt distinta per comarques, òbviament. I, a més, és diferent per l'especialització en diferents tipus d'allotjaments turístics i, per tant, es capta tipus de turistes diversos.

Començant a mostrar les diferències de localització dels establiments hotelers per comarques, val a dir, que no hi ha una relació directa entre nombre d'hotels i nombre de places hoteleres, per la diferència en la mitjana d'habitacions.

Així, doncs, no hi ha masses diferències en el nombre d'establiments hotelers a la Selva (257, any 2018), Alt Empordà (205, any 2018) i Baix Empordà (201, any 2018). A més distància hi ha el Ripollès amb 73 hotels, la Garrotxa amb 68, la Cerdanya amb 61, el Gironès amb 56 hotels i el Pla de l'Estany amb 14.

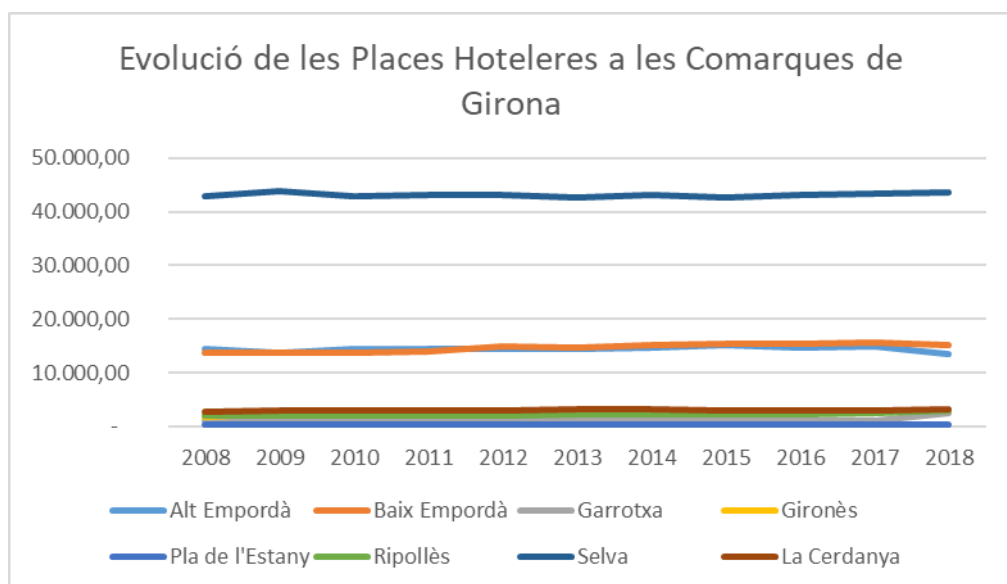
Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Ara bé, les diferències significatives estan en el nombre mitjà d'habitacions per hotel a cada comarca. La Selva no només té major nombre d'establiments hotelers si no que té els més grans amb diferència de tota la província. A la taula següent es pot observar quin és el nombre mitjà de places hoteleres per hotel a cada comarca.

Nombre mitjà de places per hotel	Any 2018
La Selva	170
Baix Empordà	75
Alt Empordà	66
Gironès	54
Cerdanya	53
Ripollès	42
Garrotxa	35
Pla de l'Estany	28

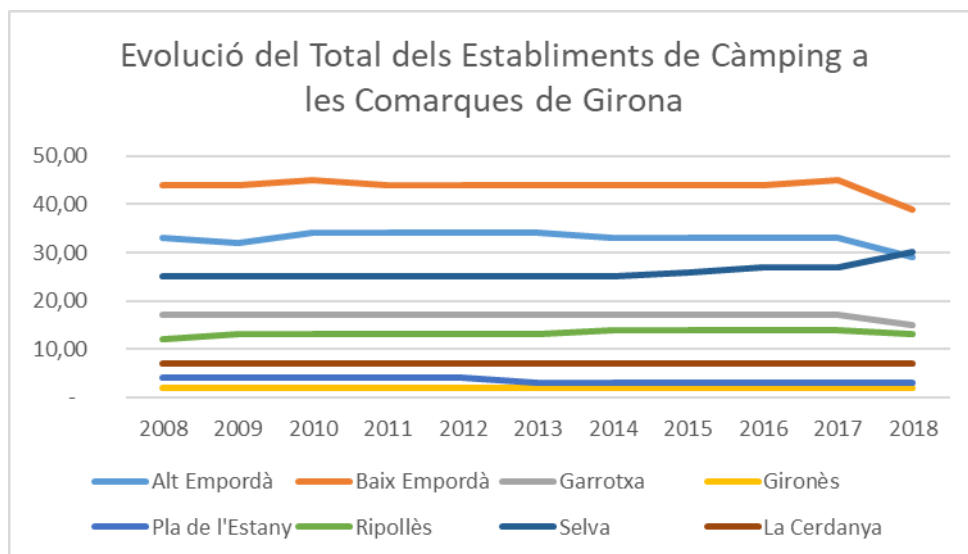
Font: Elaboració pròpia, a partir de dades de l'Idescat.

Resultat d'aquestes diferències de mida d'hotels, el nombre de places hoteleres per comarques encara és més divers. A la Selva es concentren l'any 2018 el 52% de les places hoteleres de Girona. La segueixen el Baix Empordà amb un 18% i l'Alt Empordà amb un 16%. A més distància es troben la Cerdanya, el Gironès i el Ripollès entorn a un 4% de places, la Garrotxa amb gairebé un 3% i el Pla de l'Estany amb un 0,5% és on es troben menys hotels i més petits. La dimensió dels hotels està molt lligat a la tradició hotelera familiar de les comarques gironines, que constitueix una riquesa empresarial molt sòlida que defineix un sector turístic ben arrelat al territori.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

A totes les comarques de Girona hi ha presència de càmpings. A l'any 2018 hi havia 39 càmpings al Baix Empordà, 30 a la Selva, 29 a l'Alt Empordà, 15 a la Garrotxa, 13 al Ripollès, 7 a la Cerdanya, 3 al Pla de l'Estany i 2 al Gironès. L'evolució mostra una estabilitat pràcticament absoluta al sector.

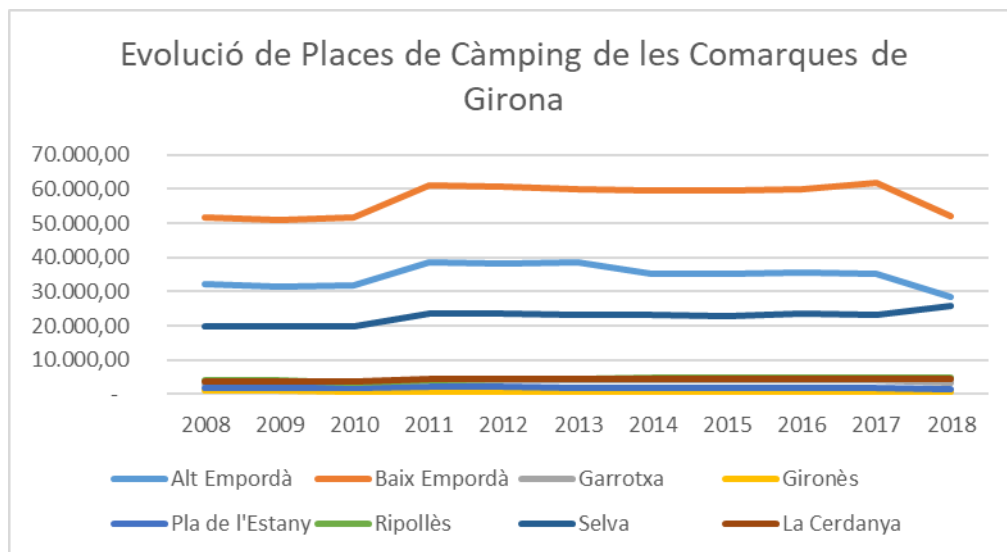
Font: Elaboració pròpia, a partir de dades de l'Idescat.

Entre comarques, destaca la desigual mida mitjana dels càmpings. La mitjana més gran es troba al Baix Empordà, seguit de l'Alt Empordà i la Selva. I els càmpings de menor mida estan a la Garrotxa.

Nombre mitjà de places per càmping	Any 2018
Baix Empordà	1330
Alt Empordà	984
Selva	859
Cerdanya	646
Pla de l'Estany	541
Gironès	369
Ripollès	360
Garrotxa	215

Font: Elaboració pròpia, a partir de dades de l'Idescat.

La diferent mida dels càmpings condiona molt la localització de les places de càmpings a les comarques. Així, doncs, el 43% de les places de càmpings de la província de Girona es troben al Baix Empordà, seguit de l'Alt Empordà amb un 24%, 22% a la Selva, entorn al 4% al Ripollès i la Cerdanya, 3% a la Garrotxa, 1,4% al Pla de l'Estany i 0,6% al Gironès.

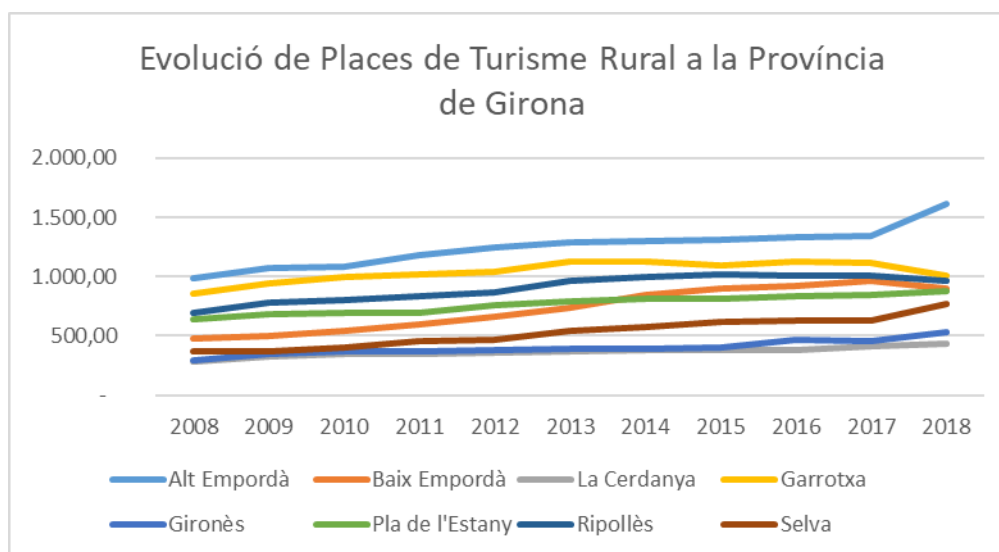
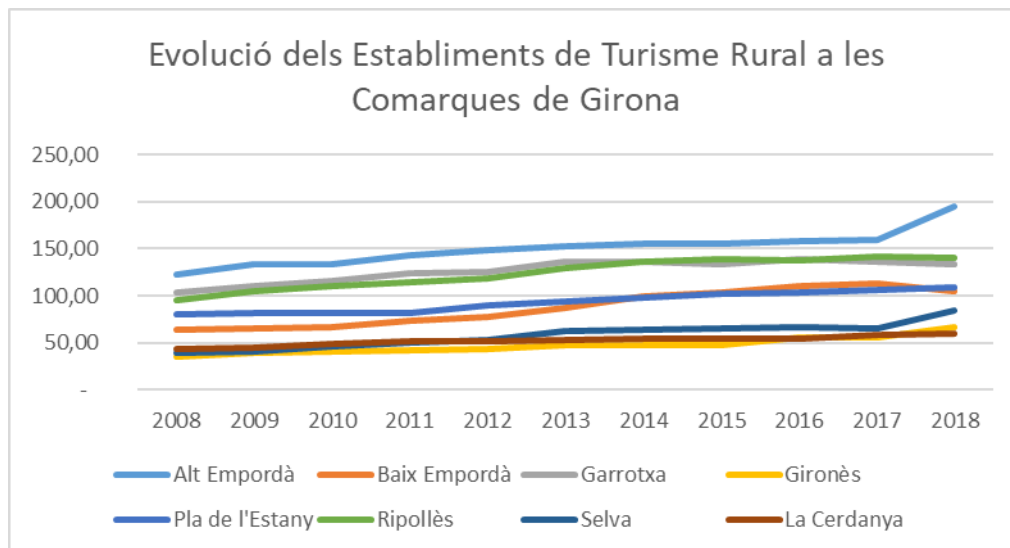

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Si es fa una lectura semblant respecte el nombre d'establiments de turisme rural i les seves places, el primer que destaca és el creixement que ja s'ha comentat per al conjunt de la província en els apartats precedents. Del 2008 al 2018 hi ha hagut un creixement espectacular a la Selva on el nombre de places de turisme rural s'han doblat, un creixement del 90% al Baix Empordà, seguit del 79% al Gironès, el 64% a l'Alt Empordà, 54% a la Cerdanya, 39% al Ripollès, 37% al Pla de l'Estany i 17% a la Garrotxa.

En el cas dels allotjaments de turisme rural no hi ha diferències massa significatives respecte el nombre mitjà de places per casa rural, les mitjanes oscil·len entre 7 i 9 places a totes les comarques. Per això, les tendències en els dos gràfics que mostren nombre d'establiments i nombre de places són pràcticament idèntiques. Cal destacar la importància relativa d'aquest tipus de turisme a les comarques de l'interior. Si bé

el 23% de l'oferta de places de turisme rural està a l'Alt Empordà, el segueix la Garrotxa amb un 14%, el Ripollès amb un 13,5%, el Baix Empordà amb un 12,6%, Pla de l'Estany amb un 12,5%, Selva amb un 11%, Gironès 7,4% i Cerdanya amb un 6%.

Font: elaboració pròpia, a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Els mateixos gràfics que fins ara s'han fet per explicar l'evolució del nombre d'establiments i places d'hotels, càmpings i turisme rural a les comarques de Girona, no es poden realitzar pels apartaments turístics. L'Institut d'Estadística de Catalunya no elabora aquesta informació. No cal dir que esdevé urgent disposar d'aquesta informació en la mesura que la passada crisi immobiliària ha tingut efectes directes

sobre els habitatges i el seu preu. De manera que l'ús d'habitatges per a ús turístic pot tenir efectes sobre el conjunt d'habitatges d'ús per a la població censada i genera controvèrsia social, especialment al centre de les grans ciutats. La relativa especialització a la Costa Brava en apartaments turístics fa necessari fer un seguiment acurat del sector. Les dades estan disponibles a diferents administracions públiques, pel que ha de ser relativament senzill poder iniciar l'estadística de l'activitat econòmica dels apartaments turístics. La inquietud social que generen, fonamentada o no, ho requereix. Però, també cal per al sector tenir la mateixa informació que els hotels, càmpings i turisme rural.